NAJER FOLKSBLAT
Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

פרייז 20 גראָשען

טאַבעלע פון דער מלוכה-לאָטעריע — זעה 11 זייט

12 זייטען

נייער פאָלקסבלאַט

№ 190 | Łódź Niedziela, 16 Sierpnia 1936 | אדרעס: לאָדז, פּעטריקאָווער 21 טעל. 224-71 Adres Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. Skrz. poczt. 1.06 | לאָדז, זונטאָג פ' שופטים כ"ח אב תרצ"ו | 14-טער יאָהרגאַנג

מערדערישער אראבישער טעראָר

8 דערהרגעטע יודען איז משך פון צוויי טעג

ירושלים, 15 (יט"א טעלעגראפיש) נאָכן נעכטיגען קריטישען טאָג אין ארץ-ישראל, איז די נאַכט פון דאָנערשטאָג אויף פרייטאָג געווען נאָך מעהר בלוטיג און האָט געקאָסט דאָס לעבן פון 8 נייע יודישע לעבענס. א גאַנצע יודישע פאַמיליע אין צפת איז געפאַלען א קרבן פון אראבישען באַנדיטיזם. דער פאַטער פון דער פאַמיליע אלטער אונגער 36 יאָהר א שאָפער און זיין 5 יעהריגער זוהן און 8-יעהריגע טאָכטער זענען דערהרגעט געוואָרען אויפן אָרט. אונגערס פרוי, זיין 6 יעהריג טעכטערל און מוטער זענען שווער פערוואונדעט געוואָרען. אין מיטען דער נאַכט, ווען די גאַנצע פאַמיליע איז שוין געשלאָפען, האָבען באַנדיטען אריינגעוואָרפען אין אונגערס וואוינונג א באָמבע. דער רעזולטאַט איז געווען א שרעקליכער. דעם פאַטער פון דער פאַמיליע האָט די באָמבע אָפּגעריסען דעם קאָפּ און איין קינד איז דערהרגעט געוואָרען אויפן אָרט. דאָס צווייטע איז געפאַלען פון א ביקסען-קויל. ביי די מוטער האָט די עקספּלאָזיע אָפּגעריסען א פינגער פון דער האַנד. די איבריגע מיטגלידער פון דער פאַמיליע זענען שווער פערוואונדעט געוואָרען.

(ווייטער זעה 3-טע זייט)

פרייטאָג, דעם 14 אויגוסט 1936 איז נאָך קורצע שווערע ליידען געשטאָרבען

נ"ע אינזש. עדמונד מאַהלער

פּראָקורענט פון אונזער באַנק.

אין פערשטאָרבענעם פערלירען מיר אַן איבערגעגעבענעם מיטאַרבייטער פון אונזער אינסטיטוציע און געטריַיען פריינד.

זאָל איהם די ערד גרינג זיין!

דער אויפזיכטס-ראַט און דירעקציע

פון דער לאָדזער דעפּאָזיטען-באַנק אקצ.-געז.

Dnia 14 sierpnia po krótkich lecz ciężkich cierpieniach rozstał się z tym światem nieodżałowany

B. P.

Inż. Edmund Mahler

Prokurent Łódzkiego Banku Depozytowego, Sp. Akc.

W Zmarłym tracimy drogiego kolegę, o którym pamięć wśród nas nigdy nie wygaśnie.
Wyprowadzenie drogich zwłok odbędzie się w poniedziałek, dn. 17 b. m. o godz. 15-ej z domu przedpogrzebowego,
o czem zawiadamiają

KOLEŻANKI i KOLEDZY
Łódzkiego Banku Depozytoweg, Sp. Akc.

Prokurentowi naszemu p. HENRYKOWI JONASOWI z powodu zgonu Ojca Jego

B. P. **ŁAZARA JONASA**

wyrażamy tą drogą najserdeczniejsze współczucie

Rada Nadzorcza i Zarząd
Włókienniczej Spółki Akcyjnej
„N. Eltingon i S^ka" w Łodzi.

בלב קרוע ומורתח אנו מודיעים על שברנו הנורא בהלקח מאתנו עטרת ראשנו איש הישר באדם

ר' יצחק מאיר ב"ר דוב הכהן ז"ל גוטמן נ"ע

בעל בית מהרושת בעירנו

הלויה תהי, היום ביום א' כ"ח מנחם אב תרצ"ו בשעה 3 אחה"צ מבית האבל רחוב זכודני 68.

משפחתו העטופה באבל.

נעכטיגע פייערונג אין ווארשא

צוליב'ן „יום-טוב פון פוילישען זעלנער"

ווארשא, 15 (טעל.)

דער היינטיגער „יום טוב פון פוילישען זעלנער" איז אין ווארשא אראפ זעהר פייערליך. ער האט געטראגען א ריין מיליטערישען כאראקטער. שוין 8 א זייגער אינדערפריה האבען זיך אויפ'ן פלאץ קראשינסקי פערזאמעלט פערשידענע מיליטערישע פארמאציעס, מיליטערישע צוגרייטונגס ארגאניזאציע א. אז. וו. עס האבען זיך אויך פערזאמעלט יודישע האנדווערקער און יודישע קאמבאטאנטען.

8 א זייגער אינדערפריה איז פארגעקומען א גאטעס דינסט פון מיליטערישען גארניזאן און דאן איז פארגעקומען א דעפילאדע.

10 א זייגער איז דער ציג אוועק צום קבר פון אומבעקאנטען זעלנער אויפ'ן פילסודסקי פלאץ. 11 א זייגער האט זיך אויפ'ן פילסודסקי פלאץ אויפגעהויבען א לופט-באלאן און דערמיט איז די פייערונג פערענדיגט געווארען.

פייערונג פון פראנט „מארוש"

ווארשא. 15 (טעל.)

אחוץ דער אפיציעלער פייערונג איז אויף 12 א זייגער מיטאג אין גערופען געווארען אין הי-יעניעשע זאל אויף דער קראקאווא גאס א מיטינג פון דעם אזוי גערופענעם פראנט „מארוש" ד. ה. אנהענגער פון פאדארעווסקין, קארפאנטי, האלער, כ. ד. און נ. פ. ר. מען האט ערווארט,

או אויפ'ן מיטינג וועט ארויסטרעטן דער אנפיהרער פון דער גרינער ארמעע, גענעראל האלער.

עי' איז אבער אינגאנצען נישט געקומען. אין מיטינג האבען זיך בעטייליגט אנ'ערך 1000 מאן. נאכ'ן מיטינג, איז אוועק א קליינע מאניפעסטאציע צום קבר פון אומבעקאנטען זעלנער.

די ענדעקישע פייערונג אין ראדזימין

געהאלטען רעדעס און געהאקט יודישע שויבען

ווארשא, 15 (טעל.)

די ענדעקעס האבען זיך אין ווארשא אין די פייערליכקייטען נישט בעטייליגט, דאגעגען האבען זיי זייערע אנהענגער ארויסגעשיקט קיין ראדזימין, וואו עס זענען אין 1920 פארגעקומען די גרויסע שלאכטען.

קיין ראדזימין זענען אנגעקומען פויערים פון ווארשאווער יואיעוואדזטווע, פון לוויטש, טשעכאנאוו, מלאווא, פלונסק, מינסק-מאז., קאלושין א. אז. וו. צוזאמען האבען זיך פערזאמעלט אנ'ערך 15 טויזענד מאן: פויערען, קרעמער, האנדווערקער, סטודענטען. אויף דריי אויטאס וואס זענען אויסגעשטעלט געווארען אויפ'ן מארק, זענען געהאלטען געווארען רעדעס. עס זענען פערשפרייט געווארען טויזענדער ענדעקישע פלוג-בלעטער געגען דער רעגירונג און יודען.

קיין יודען האט מען אין גאנצען שטעטעל נישט געזעהען וויל מען האט זיי נאך מיט א טאג פריהער געווארענט נישט צו בעוויזען זיך אין גאס. זיי זענען געזעסען אין די שטובען ביי פערמאכטע לאדענס און פערהאנגענע פענסטער. פונדעסטוועגען זענען אויסגעהאקט געווארען אין א טייל יודישע וואוינונגען די שויבען.

אין מיטען מיטינג האבען זיך עטליכע פוילישע ארבייטער אריינגעריסען און עס איז געקומען צו א געשלעג. 1 ארבייטער איז פערוואונדעט געווארען.

נאך די רעדעס, איז דער המון אוועק אויפ'ן מיליטערישען צמענטאזש, וואס געפינט זיך דריי קילאמעטער הינטער דער שטאט, וואו עס זענען ווייטער געהאלטען געווארען רעדעס. אויף צוריקוועגס זענען ווידער געהאקט געווארען שויבען פון יודישע וואוינונגען.

ווען א טייל פון המון האט שפעטער מארשירט קיין ווארשא איז אויפ'ן וועג געקומען צו א צוזאמענשטויס צווישען ענדעקעס און ארבייטער. עס זענען פארהאן פערוואונדעטע.

אויך אין רעמבערטאוו, מינסק מאז. זענען פארגעקומען ענדעקישע מיטינגען, און מען האט געהאקט יודישע שויבען.

בלוטיגע געשעהענישען אין וויערזשבאסלאוויצע

המון פויערן גריפט אן דעם פאליציי-פאסטערונעק. — איין פויער דערהרגעט געווארען

קראקא, 15 (טעלעפאניש)

אפיציעל ווערט מיטגעטיילט: קיין וויערזשבאסלאוויצע, קראקעווער געגענד וועלכע איז בעקאנט אלס וויטאסעס רעזידענץ, איז זיך צונויפגעקומען א גרויסער המון, וואס איז צונויפגערופען געווארען דורך דער „סטראניצטווא לודאווע". דער המון איז בעפאלען א פאליציי-אגענט און איהם אנגעהויבען צו שלאגען. דער אגענט איז געלונגען זיך ארויסצוראטעווען און אנטלויפען. ער האט זיך בעהאלטען אין פאליציי-פאסטערונעק. דער המון האט אנגעגריפען דעם פאסטערונעק און געפאדערט מען זאל זיי ארויסגעבען דעם פערוואונדעטען פאליציאנט. דער המון האט אנגענומען א דראהענדע שטעלונג און געוואלט אונטערצינדען דעם פאסטערונעק. די פאליציי איז געווען געצוואונגען צו שיסען. איין פויער איז דערהרגעט געווארען.

דער צושטאנד פון פאליציי-אגענט איז געפעהרליך.

קאנפערענץ צווישען גענעראל גאמלען מיט'ן גענעראל-אינספעקטאר פון דער ארמעע, גענעראל רידז-שמיגלי

ווארשא, 15 (טעל.)

אין שייכות מיט דעם וויזיט פון גענעראל גאמלען אין דער הויפט-שטאט איז פארגעקומען א קאנפערענץ מיט'ן גענעראל אינספעקטאר פון דער ארמעע.

מצד די פראנצויזען האבען זיך אין איהר בעטייליגט: גענעראל גאמלען, גענעראל דארבאנא, ווי אויך די פראנצויזישע אפיצערען, וואס געפינען זיך אין פוילען.

מצד פוילען האבען זיך אין איהר בעטייליגט: גענעראל רידז שמיגלי, שעף פון גענעראל-שטאב סטאכעוויטש, די גענעראלען וואס ארבייטען אין הויפט-אינספעקטאראט פון דער ארמעע און העכערע אפיצירען פון שטאב

די קאנפערענץ האט געדויערט איבער צוויי שעה.

ווי מיר דערוויסען זיך זעלען די געשפרעכען, וואס האבען זיך נעכטען אנגעהויבען פארטגעזעצט ווערען בעת דעם ווייטערדיגען אויפענטהאלט פון גענעראל גאמלען אין פוילען.

קאנקרעטע רעזולטאטען קען מען ערווארטען ערשט נאך דעם רעוויזיט פון גענעראל אינספעקטאר פון דער ארמעע גענעראל רידז שמיגלי אין פאריז.

דער רעוויזיט וועט פארקומען ווי מען שמועסט וואהרשיינליך פריהער, ווי עס איז פראיעקטירט געווארען.

ווארשא, 15 (טעל.)

פרייטאג אין אוונט האט דער אויסערן-מי-

ניסטער בעק אויפגענומען אויף א מיטאג דעם גענעראל גאמלען. אין מיטאג האבען זיך צווישען אנדערע בעטייליגט דער גענעראל אינספעקטאר פון דער ארמעע גענעראל רידז שמיגלי, קריגס-מיניסטער קאספזשיצקי, שעף פון גענעראל-שטאב סטאכעוויטש, אמבאסאדאר נאעל און פראנצויזישע אפיצערען.

גען. גאמלען אין רעמבערטאוו

ווארשא, 15 (טעל.)

נעכטען אינדערפריה האט גענעראל גאמלען אין דער בעגלייטונג פון פוילישע אפיצירען און פון פראנצויזישע אפיצערען, ארויסגעפאהרען אין צענטער פון דער פיכאטע שולונג אין רעמבערטאוו.

Doktór Z.
HENRYKOWSKI
ספעציעל-ארצט פאר מענער - שוועכן
ווענערישע און הויט-קראנקהייטען
טראוגוטא 9. טעל. 262-98
נעמט אן פון 8—1 און פון 5—9 אוונט
זונטאג פון 9 פריה ביז 12.30 מיטאג

ווישניאוועץ=גורע
וועט היינט זונטאג, 12
א זייגער בייטאג פארקומען
א יינבאיינציגער
ארויסטריט פון בעריהמטען

לטובת „בותני=לחם" אין לאדז
פסח'קע בורשטיין
מיטן אנטייל פון בעליבטן
קאמיקער
יעקב פישער
געזונטהייטס=פארק
אין פראגראם: די שענסטע שלאגער-נומערן. אייגאנג 99 גראשען. בילעטען אין קאסע פון פארק

די לעצטע מאדערנע
זומער=שיך
ווי אויך א גרויסער
אויסוואהל פון
פלעטשאנקעס
בעקוממט מען נאר
ביי
A. Ogórek
Łódź, Zawadzka 11
tel. 202-86
בעמ.: א ספעציעלער אויסוואהל פון
מענער-פלעטשאנקעס!

ווינטיג פארן...
נאר 2 זל. ...
פאר ...
מאכט די ...
היטע
אויף גאנץ ...
אויך נייע היטע
3.50
„TOLA"
Zawadzka 25

צו פערקויפען
א גוט פראספערירענד קאלאניאל-
און דעליקאטעסען-געשעפט
איז פון זאפארט צו פערקויפען.
צו ווענדען זיך טעלעפאניש
№ 230-76

א הערצליכען מזל=טוב
ווינשען מיר אונזער פריינד
חיים קאהאן
צו זיין חתונה מיט פרל.
פייגע בוכהאלטער
מנחם אסט און פרוי.

Dr. med. LEON FAMILIER
אינערליכע און קינדער - קראנקהייטען
6. שערפיעץ 37 בענעדיקטא
נעהמט אן פון 5—7 ווכם.

בצער עמוק אנו מודיעים על מות חברנו, אחד ממתפללי
בית כנסתנו הכי=חשוב משכיל וחרד
נ"ע יצחק מאיר גוטמן
ב"ר דוב הכהן ז"ל
וקוראים אנו לכל מתפללי בית הכנסת לבוא לחלק לו את
כבודו האחרון.
הלויתו למנוחת עולמים תהי' היום ביום, א' פ' שופטים
בשעה 3 אחה"צ מבית האבל זכורני 68.
ועד בית הכנסת (וילקי)

לאדזער יוד. לאקאטארן
און סובלאקאטארן=פאר...
אויף. פיעטריקאווער 31, ...
טעלעפאן 264=38.
דער סעקרעטאריאט איז טעטיג ...
פון 6 ביז 9 אוונט. ס'ווערען געטרי...
ביטעס, ערטיילט עצות, אויסגע...
סכסוכים און געפיהרט כל'ערליי ...
און עקסמיסיע-פראצעסען.
כעם ש-באקטעריאלאגישע
לאבאראטאריום
פ. שאץ, לאדז
פיעטריקאווער 37

הסתדרות „העובד"
בלודז, שרודמיעסקא 19.
צום אפפאהר פון אונזערע חברים
זימא אבראמזאן
אסתר מאנשיין
ישראל בערנשטיין
אברהם וואלדמאן
און פאמיליע
ווינשען מיר זיי א גליקליכע רייזע
און א פרוכטבארע ארבייט אין
ארץ-ישראל.
דער ועד פון „העובד"
אין לאדז.

א הארציגען פאהר=געזונד
און א גיטע ערהאלונג ווינשען מיר אונזער סטארשי
ח' בעריש גרינבערג
צו זיין אפפאהרען נאך טשעכאטשינעק
אויף קוראציע.
די פערוואלטונג
פון פליישער- און ווארשטען-
מאכער-צעך אין לאדז,
צעגעלניאנא 28.

אכטונג, הויז-בעזיצער!
ווען איהר רעמאנטירט אייערע הייזער אדער וואוינונגען,
געדענקט, אז דאס אלטע
פארבען- און כעמיקאליען=געשעפט א.פ.
„ל. ה. בערגער"
לאדז, דרעוונאווסקא 5, טעל. 133-39
איז ווידער געעפענט און וועט די קונדשאפט צופרידען
שטעלען. בעמערקונג: צעמענט אויף לאגער.

3 באמבעס אויף א פלאזשע אין תל-אביב

יודישע שומרים דערשיסעז אראבישעז אונטערצינדער

ירושלים, 15 (יט"א טעל.)

דער היינטיגער טאג איז אדורך פערהעלט ניסמעסיג רוהיג. אין צפת איז משוגע געווארען די מוטער פון דער'הרג'עטען אונגער, די באבע א גאנצען טאג געהט זי ארום און זוכט די קינדער.

די אויטאפסיע פון די קינדער האט בעוויזען, אז אלע דריי זענען דער'הרג'עט געווארען דורך קוילען ביקסען. אין שייכות מיט דעם שוידערליכען מארד זענען ארעסטירט געווארען 32 אראבער.

אין טבריה איז געקומען צו א געוויסער ענט שפאנונג. היינט האבען אראבער בעווארפען מיט שטיינער א יודישע שוהל. איין יוד איז פערוואונדעט.

אראבישע טעראריסטען האבען אונטערגעצינדען א הויז אין ווהה שאנן, ווען די פייערלעשער זענען ארויס לעשען די שרפה האבען טעראריסטען געווארפען א באמבע. עס האט קיינעם נישט גע שאדט!

אויף דער פליאזשע אין תל-אביב זענען היינט געווארפען געווארען דריי באמבעס. איינע האט אויפגעריסען, אבער זי האט קיין שא דען נישט געמאכט.

היינט האבען אראבער אונטערגעצונדען א האלץ-סקלאד אין יפו. אויך אין רחובות איז אונ טערגעצונדען געווארען א האלץ-סקלאד. די יודישע שומרים האבען געזעהען אנטלויפען צוויי אראבער וואס האבען אונטערגעצונדען דעם האלץ-סקלאד. זיי האבען געשאסען. איין אראבער איז דער'הרגעט געווארען.

אין פערשידענע פונקטען זענען אנגעגריפען געווארען מיליטערישע פאטרולען, איין ענגלישער זעלנער איז דערהרגעט.

וועגען דעם אנפאל אויף דעם אויטא דער-וויסט מען זיך פאלגענדע פרטים: דער אויטא איז געפאהרען אויפ'ן שאסע אויף דרום פון חיפה. די פאסאזשירען האבען געמאכט א אויספלוג אויפ'ן הר הכרמל. די אראבישע באנדיטען האבען די קרבנות שרעקליך געפייניגט. א חוץ די ביקסען-קוילען זענען זיי געווען שרעקליך צומויקט אין צושניטען. דער נאמען פון דערהרגעטען מיידעל איז ברכה כהן, 24 יאהר אלט. גאלדהאבער איז נישט ערנסט פערוואונדעט.

א באמבע אויף א יודישער פאבריק אין יפו

ירושלים, 15 (יט"א טעלעגראפיש)

פרייטאג האבען אראבישע טעראריסטען גע-ווארפען א באמבע אין הויף פון א יודישער פאבריק אין יפו. צום גליק זענען קיין קרבנות נישט געווען, הגם דער אויפרייס איז געווען א שטארקער. בעת'ן אויפרייס זענען אין דער פאבריק געווען 30 יוד. ארבייטער.

מיטגעפיהל-אויסדרוק פון וואוקאפ'ן...

ירושלים, 15 (יט"א טעלעגראפיש)

אין רעגירונגס-קאמוניקאט, וועלכער איז ערשינען פרייטאג אין אוונט וועגען דעם שרעק-ליכען באמבען-אויפרייס אין צפת, ווערט געזאגט, אז דער הויך-קאמיסאר דריקט אויס מיטגעפיהל צוליב דעם שוידערליכען פערברעכען.

גרויסע היזקות צוליב'ן בעשעדיגען די נאפט-רעהרען

ירושלים, 15 (יט"א טעלעגראפיש)

אין מגדל האבען טעראריסטען בעשעדיגט 400 ציטרוס-בוימער.

דאס בעשעדיגען די נאפט-רעהרען ביי דער גרעניץ פון עבר-הירדן האבען געברענגט גרויסע היזקות. בעזונדערס געפעהרליך איז געווען די שרפה פון נאפט, וועלכער האט געברענט א לאנגע צייט.

צוגערויבט א סטאדע שאף פון יודען ביי צפת

ירושלים, 15 (יט"א טעלעגראפיש)

נעבען צפת האבען אראבער צוגערויבט א סטאדע שאף פון יודען און זיי אריבערגעטריבען איבער דער סירישער גרעניץ. די רויבער זענען נעלם געווארען.

וואס די אראבער האבן אליין געפא-דערט פון עמיר אבדולאה

ירושלים, 15 (יט"א טעל.)

יט"א דערוויסט זיך פאלגענדע פרטים וועגען דער קאנפערענץ, וועלכע איז פארגעקומען צוויי-שען עמיר האט געראטען די אראבער אפצושטעלען דעם שטרייק און טעראר און האט פערזיכערט, אז זייערע פאדערונגען וועלען נאכגעגעבען ווערען נאכ'ן קומען פון דער קעניגליכער קאמיסיע, ער האט אויך געראטען נישט אדורכצולאזען אזא גע-לעגענהייט.

די אראבער האבען דאן געפאדערט פון עמיר, אז ער זאל זייערע פערזיכערונגען געבען שריפטליך און די שריפט זאל קאנטראסיגנירט ווערען דורך דעם הויך-קאמיסאר, דאן האבען זיי באך געשטעלט פאלגענדע בעדינגונגען!

אלע אראבער, וועלכע זענען ארעסטירט גע-ווארען אין צוזאמענהאנג מיט די אונרוהען זאל-לען בעפרייט ווערען.

צוריקציהען אלע מיליטערישע אפטיילונגען, וועלכע זענען אריינגעברענגט געווארען קיין ארץ-ישראל. זייט דעם אנהויב פון די אונרוהען.

דער אויסנאהמס-צושטאנד זאל צוריקגעצויגען ווערען.

אויף די דאזיגע בעדינגונגען האט דער עמיר געענטפערט, אז אויף דעם קען איינגעהען א מלו-כה, וועלכע האט געליטען א מפלה, דערביי האט דער עמיר ערקלעהרט. אז ער זאגט זיך אפ פון דער ווייטערדיגער פערמיטלונג צווישען די אראבער און דער ארץ-ישראל-רעגירונג.

יודיש-אמעריקאנישע בירגער פון צפת בעטען שוץ ביים אמעריקאנער קאנסול

ירושלים, 15 (יט"א טעלעגראפיש)

92 אמעריקאנער בירגער, וועלכע געפינען זיך אין צפת האבען געשיקט א דעפעשע צום גע-נעראל-קאנסול פון די פעראייניגטע שטאטען אין ירושלים, אין וועלכער זיי טיילען מיט וועגען דער אנגעשטרענגטער לאגע אין צפת און בעטען אנצו-נעהמען מיטלען צו שיצען זייער לעבען.

אן'ענהליכע דעפעשע האבען די פוילישע בירגער פון צפת געשיקט צום פוילישען גענעראל-קאנסול.

ביידע קאנסולען האבען אונטערגענומען א אינטערווענץ צו שיצען דאס לעבען פון זייערע בירגער.

פראפ. בראדעצקי צוריקגעקומען פון דרום-אפריקע

לאנדאן, 15 (יט"א טעל.)

די ענגלישע ציוניסטישע פעדעראציע האט היינט געמאכט אן אויפנאהמע פאר פראפ. זעליג בראדעצקי און פרוי זיוו, וועלכע זענען צוריקגע-קומען פון דרום אפריקא וואו זיי האבען גע-פיהרט א קאמפיין פאר'ן קרן-היסוד.

דעם פארזיץ האט געפיהרט בן-גוריון. פראפ. בראדעצקי האט אפגעגעבען א בעריכט וועגען זיין רייזע און וועגען דער אפפערוויליגקייט פון די דרום-אפריקאנישע יודען.

מערדערישער אראבישער טעראר

(ענדע פון דער 1־טער זייט)

דער אטענטאט אויף אונגערס פאמיליע איז אויסגעפיהרט געווארען נאכדעם, ווי עס איז פארגעקומען א לענגערע שיסעריי.

פרייטאג איז פארגעקומען די לויה פון אלע דריי קרבנות, אין וועלכע עס האט זיך בעטיי-ליגט די באנדאזשירטע מוטער און באבע. דער איינדרוק אין שטאט איז א ריזיגער. אלע יודישע אינסטיטוציעס, געשעפטען און ווארשטאטען זענען נישט געווען טעטיג. די לאגע אין צפת נאך דער בלוטיגער נאכט איז ווייטער גע-שפאנט. אין משך פון דער גאנצער נאכט פון דאנערשטאג אויף פרייטאג האט געדויערט די שיסעריי אין גליל העליון. עס זענען אויך גע-ווען פאלען פון ווארפען באמבעס.

אויך אין טבריה איז די לאגע געשפאנט. די אראבער בעווארפען די יודישע וואוינונגען און געשעפטען מיט שטיינער. היינט זענען אלע יו-דישע געשעפטען אין טבריה געשלאסען.

די אראבישע טעראריסטען האבען אטא-קירט אין משך פון דער נאכט משמר העמק און אנדערע ישובים אין שרון.

דער בירגערמייסטער פון חברון נעזער עדין אן'אראבער איז דערהרגעט געווארען דורך אראבישע טעראריסטען. ווי מען מעלדעט איז, דאס געווען א נקמה דערפאר, וואס עדין האט אונטערשטיצט די פאליטיק פון עמיר אבדולאה, וועלכער שטרעבט צו נארמאליזירען די לאגע אין לאנד בכדי צוצוטרעטען צו דער ארבייט פון דער קעניגליכער קאמיסיע.

אויף דער גרעניץ פון סיריען און פאלעס-טינא זענען ארעסטירט געווארען דריי סירישע אראבער, ביי וועלכע מען האט געפינען רע-וואלווערען און 1200 קוילען.

* * *

ירושלים, 15 (יט"א טעלעגראפיש)

דער יודישער ישוב אין ארץ ישראל שטעהט אונטערן רושם פון דער פערשטארקטער טעראר-אקציע, וועלכע האט אין פערלויף פון דאנערשטאג-דיגען און פרייטאג'דיגען טאג גענומען דאס לעבען פון א צעהנדליג יודען.

פרייטאג פארנאכט איז געשטארבען דאס דריטע קינד פון אלתר אונגער אין צפת, וואס איז שווער פערוואונדעט געווארען פון דער באמבע, וועלכע די אראבישע טעראריסטען האבען אריינגעווארפען צו זיי אין הויף.

דאס איצט פערשטארבענע קינד, איז א מיידעל פון 9 יאהר. די אומגליקליכע משפחה אונגער האט אזוי ארום פון חשם באמבען-אויפרייס פערלוירען 4 מענשען. דער פאטער אלתר אונגער, 36 יאהר אלט, א יונגעלע פון 5 יאהר און 2 מיידלעך פון 6 און 9 יאהר. אונגער'ס פרוי, וואס האט פערלוירען איהר מאן און 3 קינדער איז שווער פערוואונדעט געווארען ס'איז אויך פערוואונדעט געווארען אונגערס מוטער.

פרייטאג, דעם 14-טען אויגוסט 1936, איז געשטארבען אונזער הייסגעליבטער און אונפערגעסליכער

נ"ע שמעון אר־יעזר

ב"ר מרדכי זאב הכהן ז"ל

יאנאס

איז עלטער פון 61 יאהר.

די לויה קומט פאר היינט זונטאג, דעם 16-טען ד. ח. 1 א זייגער בייטאג פון טהרה-הויז. וועגען וואס עס טיילען מיט אין גרויס צער

די אין טיפען טרויער פערבליבענע

פרוי, קינדער און פאמיליע.

3 יודישע געהילפס-פאליציאנטען און א יודיש מיידעל דער-הרגעט געווארען דורך אראבישע טעראריסטען

ירושלים, 15 (יט"א טעלעגראפיש)

פרייטאג פארנאכט איז פארגעקומען א פרישער שרעקליכער אטענטאט פון אראבישע טעראריסטען, וועלכער האט גענומען דאס לעבען פון 4 יודען.

אין נוה שאנן, נעבען חיפה איז געפאהרען אן אויטא, אין וועלכען ס'האבען זיך געפונען עטליכע יודישע געהילפס-פאליציאנטען און עטליכע יודישע פאסאזשירען, 3 יודישע הילפס-פאליציאנטען הא-בערמאן, וויסער און שילער זענען דערהרג'עט גע-ווארען. ס'איז אויך דער'הרג'עט געווארען א מיידעל, וועמענס נאמען ס'איז נאך נישט פעסטגעשטעלט געווארען.

ס'איז אויך פערוואונדעט געווארען חנה פאסא-ישיר גאלדהאבער. ווען די אראבער האבען אנגעגרי-פען דעם אויטא איז דער פערוואונדעטער גאלדהא-בער ארויסגעשפרונגען פון דער נאהענטסטער פאליציי-סטא-ציע נאך הילף. ווען ער איז צוריקגעקומען מיט די פאליצאנטען זענען שוין די 3 פאליציאנטען געווען דערהרג'עט. וועגען דעם דאזיגען שרעקליכען אנפאל זענען סאך נישט פארהאן קיין גענויע פרטים.

אונזער ווארט

די דראהענדע סכנה

די סכנה, אז די עליה קיין ארץ-ישראל זאל אפגעשטעלט ווערען, זעהט אויס, איז געווארען זעהר נאהענט. עס ווייזען דערויף אז די אלארמען, וואס קומען פון אלע זייטען. עס ווייזט דערויף אן בעז-ונדערס די לעצטע „עצה" פון די מאסגעבענדע ציוניסטישע פאקטארען, אז אלע, וואס האלטען ביי עולה זיין, זאלען זיך צואיילען. און נאך אין חודש סעפטעמבער אפפאהרען קיין ארץ-ישראל.

און אויב די לאגע איז פאקטיש אזוי דראהענד, דאן שטעלט זיך די פראגע: פארוואס ווערען שוין איצט נישט אנגענומען אלע מעגליכע און אונמעג ליכע מיטלען, אז די דאזיגע הימעל-שרייענדע עולה זאל נישט געשעהען? פארוואס ווערט שוין נישט בעצייטענס מאבילעזירט די גאנצע יודישע עפענט-ליכע מיינונג אין דער וועלט געגען דער דראהענדער גזירה?"

ווייל עס איז דאך קלאהר, אז ווען די עליה זאל אפגעשטעלט ווערען אפילו נאר אויף א קור-צער צייט, דאן האבען די אראבער מיט זייערע מארדען פון בעהעלטעניש, מיט זייערע באמבעס און אונטערצינדונגען, בעוואונען די גאנצע הונדערט פראצענט. און די יודען — מיט זייער זעלבסט-בעהערשונג און דיסציפלין, מיט זייער לאיאליטעט און צוריקגעהאלטענקייט, פערשפילט אויף הונדערט פראצענט.

דאן וועט זיך ארויסווייזען, אז די ריכטיגסטע מעטאדע איז געווען די אראבישע מעטאדע — די מעטאדע פון מארד און טעראר — און נישט די יודישע.

און דאן וועט זיך אויך בעשטעטיגען די השערה אז די א"י־אדמיניסטראציע האט בעוואוסטזיניג נישט אונטערדריקט דעם אראבישען טעראר, בכדי צו האבען אן'ארגומענט פאר לאנדאן אפצושטעלען די עליה. ווייל די קונסט צו אונטערדריקען אונרוהען דארף זיין די ענגלישע מאכט ביי קיינעם נישט לער-נען, און אויב אין א לאנד אין וועלכען עס הערשט שוין 4 חדשים א ווילדער, בארבארישער טעראר, בעגניגט זיך די מאכט, וועלכע איז בערופען צו היטען די ארדנונג, נאר מיט דעפענסיווע, נאר מיט אפשיסען זיך אין פאלען, ווען די טעראריסטען האבען די דרייסטקייט זי אנצוגרייפען, דאן וועט שוין קיינער נישט גלויבען אין דעם אויפריכטיגען ווילען פון דער דאזיגער מאכט צו מאכען א סוף צו די אונרוהען.

פארוואס דאס איז אזוי, איז אן'אנדערע פראגע. ענגלאנד האט זיך איהרע אינטערעסען, וועלכע זי שטעלט העכער, ווי די אינטערעסען פון די יודען און אראבער צוזאמען. אבער ביי אזא זאכלאגע גלויבען מיר איז די אויפגאבע פון די ציוניסטישע אנפיהרענדע פאקטארען, צו קומען צום יודישען פאלק נישט נאר מיט דער „עצה" זיך צוצואיילען אויפ'ן חודש סעפטעמבער.

ס.

טאג-טעגליך

דער נייער אמבאסאדאר

פאן ריבענטראפ, דער ספעציעלער שליח פון „פיהרער", וואס פלעגט נאר פון צייט צו צייט קומען קיין לאנדאן, בכדי אדורכצופיהרען געוויסע מיסיעס, איז איצט בעשטימט געווארען אלס שטענ-דיגער אמבאסאדאר פון דער היטלער-רעגירונג אין לאנדאן.

ווי ער זעהט אויס, זענען די מיסיעס, וואס פאן ריבענטראפ פלעגט אדורכצופיהרען, גלענצענד אויסגעפאלען. אלס בעלוינונג האט ער איצט בעקומען דעם דאזיגען הויכען אמט צו דער צופרידענהייט פון ביידע צדדים. ווייל אז מען איז אין דייטשלאנד צופרידען פון דער נאמינאציע, דארף מען זיך גאר נישט וואונדערען, אבער די צייטונגען מעלדען, אז אויך לאנדאן איז שטארק צופרידען צו האבען ביי זיך אזא אבן-טוב. יעדענפאלס איז דאס די אפי-ציעלע ערקלערונג פון די מאסגעבענדע קרייזען.

וועגען ריבענטראפ'ן איז שוין זעהר א סך גע-רעדט און געשריבען געווארען. א פאקט איז אבער, אז אין ענגלאנד האט ער צווישען מאסגעבענדע קרייזען נישט ווייניג פערזענליכע פריינד, וואס האבען איהם געהאלפען צו מאכען די ערשטע שריט אויף זיין נייעם וועג. א דאנק זיי ווי אויך א דאנק זיין אויסדויער. האט ער דערגרייכט דאס, וואס עס האט נישט געקענט דערגרייכען ראזענבערג, וועלכער איז ביי זיין ערשטען וויזיט אין לאנדאן אין היטלער'ס שליחות מיאוס אדורכגעפאלען און זייט דאן ווייזט ער זיך שוין אין ערגיץ נישט ארויס מחוץ די גרעניצען פון דייטשלאנד. ריבענטראפ אבער, וועמענס ערשטע דיפלאמאטישע אקציעס האבען אויך נישט געהאט קיין גרעסערען ערפאלג, האט אבער דאך בעוויזען צו ע... בירגער-רעכט אין די דיפלאמאטישע קרייזען פון אייראפא.

נאך מעהר: זיינע אספיראציעס זענען גאר געשטיגען. ווי עס מעלדען די דעפעשען, פערמעסט זיך דער ניי-געבאקענער דייטשער אמבאסאדאר אין לאנדאן אויף גאר גרויסע פלענער. לויט ווי עס מעל-דען די דעפעשען, וועט ער זיך אויף זיין פאסטען שוין נישט בעגניגען בלויז מיט פערטיידיגען און שיצען די דייטשע אינטערעסען, בעמיהען זיך אדורכצופארסירען דעם דייטשען שטאנדפונקט. ער שטעלט זיך גרעסערע אויפגאבען. ער וויל ווערען דער מדריך פון דער ענגלישער עפענטליכער מיי-נונג, און בעזונדערס וויל ער איהר עפענען די אויגען אויף דער גרויסער סכנה, וואס דראהט דער וועלט מצד דעם „באלשעוויזם".

די ענגלישע עפענטליכע מיינונג, די ענגלישע רעגירונג, קענען שוין איצט זיין רוהיג. זיי האבען שוין איצט בעקומען א גוטען שומר, וואס וועט זיי אפהיטען פון אלעם שלעכטס. ער וועט זיי שוין נישט לאזען בלאנדזשען. עס וועט וואכען איבער זיי דער גייסט פון נאצי-דייטשלאנד...

ש.

ענטשיידענדע קאמפען אין שפאניען

אפענסיווע פון די אויפשטענדיגע און קאנטער-אפענסיווע פון רעגירונגס-מיליטער

רעגירונגס - מיליטער ארומגערינגעלט קארדאווא

מאדריד, 15 (ספ. טעל.)

דאס רעגירונגס-מיליטער האט פערנומען די שטאט פאזאבלאנא (50 קילאמעטער אויף צפון פון קארדאווא), נעמענדיג געפאנגען 200 ציוויל-גווארדיסטען, וואס זענען צוגעשטאנען צום אויפשטאנד. די מאדרידער רעגירונג מעלדעט, אז דאס גאנצע געביט פון קארדאווא געפינט זיך אין די הענד פון רעגירונגס-מיליטער, וואס האט ארומגערינגעלט די שטאט.

גאסען-קאמפען אין אוויעדא

לאנדאן, 15 (ספ. טעל.)

רייטער מעלדעט פון מאדריד: דאס רעגירונגס-מיליטער האט היינט נאכמיטאג צוריקגעבראכען דעם ווידערשטאנד פון די אויפשטענדיגע אין אוויעדא. אויף די גאסען פון דער הויפט-שטאט אבסטוריען קומען אין איצטיגען מאמענט פאר בלוטיגע קאמפען צווישען רעגירונגס - מיליטער און די אויפשטענדיגע.

וואו געפינט זיך די שיף פון די אויפשטענדיגע, וואס בעדראהט סאן סעבאסטיאן

לאנדאן, 15 (ספ. טעל.)

דער ספעציעלער קארעספאנדענט פון האוואס מעלדעט, אז ארום מיטאג איז נאך נישט געווען בעוואוסט, וואו עס געפינט זיך די שיף פון די אויפשטענדיגע „אלמיראנטע צערווערא". די ידיעה, אז די שיף זאל זיך געפינען 3—4 קילאמעטער פון סאן סעבאסטיאן איז נישט ווארשיינליך, ווייל אין דעם פאל וואלט זי בעשאסען געווארען פון די שיפען פון רעגירונגס-מיליטער. מעהר ווארשיינליך, אז זי געפינט זיך העכער ביי די ברעגעס פון קוויפוזקאא נרויט אונטערצושטיצען דאס מיליטער, וואס נעהמט אויף סאן סעבאסטיאן. ביז איצט האט זיך נישט בעשטעטיגט די ידיעה, אז דער קאמאנדיר פון דער שיף „אדמיראנטע צערווערא" זאל האבען געשיקט א אולטימאטום צו דער מיליטערישער מאכט אין סאן סעבאסטיאן.

אנגעקומען 16 עראפלאנען קיין באר-צעלאנא

לאנדאן, 15 (ספ. טעל.)

רייטער מעלדעט פון פערפינאן, אז קיין בארצעלאנא זענען אנגעקומען 16 עראפלאנען, ווי מען איז משער פון פראנקרייך. די לופט-פליהער זענען פון פערשיעדענע נאציאנאליטעטען.

די אויפשטענדיגע מעלדען וועגן נצחונות

גיבראלטאר, 15 (ספ. טעל.)

דאס אויפשטענדיגע מיליטער, וואס איז היינט ארויס פון לא לינעא און סאן ראק האט פערנומען די שטעט גוואדיארא, סאן ענריקע, לאבינילאס און טעצארילא. בעת די קאמפען זענען געפאלען 200 מיטגלידער פון דער קאמוניסטישער מיליץ, דערביי האבען די אויפשטענדיגע פערנומען א גרויסע צאהל אמוניציע מאשינען געוועהרען און אויטאס.

די אויפשטענדיגע האבען אנגעהויבען די בע-

לאגערונג פון עסטעפאנא.

ליסאבאן, 15 (ספ. טעל.)

מען מעלדעט וועגן א גרויסען ערפאלג פון די אויפשטענדיגע, הגם די ידיעה וועגן פערנעהמען סאן סעבאסטיאן דורך די אויפשטענדיגע האט זיך נישט בעשטעטיגט, צווישען אירון און סאנסעבאסטיאן קומען פאר געוואלדיגע שלאכטען. עס בעשטעטיגט זיך אויך נישט די ידיעה, אז מאלאגא איז פערנומען געווארען פון די אויפשטענדיגע, הגם די שטאט איז בעדראהט, די אויפשטענדיגע האבען דארט בעקומען גרויסע פערשטארקונגען.

פאשיסטישע גענעראלען בעשלאסען נישט צו אטאקירען נאר אויסצו-הונגערען מאדריד

גיבראלטאר, 15 (ספ. טעל.)

גענעראל מאלא איז היינט געקומען פון בורגאס קיין סעווילא, וואו עס איז פארגעקומען א קאנפערענץ צווישען איהם און גענעראל פראנקא, ווי מען גיט איבער איז אנגענומען געווארען א בעשלוס נישט צו אטאקירען מאדריד, נאר צו צווינגען די שטאט זאל זיך אליין אונטערגעבען, אין די קרייזען פון די אויפשטענדיגע האלט מען אז אינגיכען וועט אין מאדריד אויסברעכען א פאניק. היינט האבען עראפלאנען פון די אויפשטענדיגע זיך בעוויזען איבער דער שטאט און אראפגעווארפען פליג-בלעטער מיט דער פאדערונג זיך אונטערצוגעבען.

גענעראל דע ליאנא פערענטפערט זיך

ליסאבאן, 15 (ספ. טעל.)

גענעראל קעיפא דע ליאנא האט היינט געהאלטען א רעדע דורך דער ראדיא אין וועלכער ער האט זיך ענטשולדיגט. וואס זיין נביאות, אז מאדריד וועט פאלען ביז צום 15. האט זיך נישט בעשטעטיגט. ער האט ערקלערט, אז דאס איז א פראגע נאך פון עטליכע טעג

אויפשטענדיגע איבערגעגאנגען צו אן אפענסיווע

פאריז, 15 (ספ. טעל.)

„פאריז סואר" מעלדעט, אז די אויפשטענדיגע זענען איבערגעגאנגען צו א אפענסיווע אויף אלע פראנטען. לויט אלע וואהרשיינליכקייטען האט גענעראל פראנקא בעשלאסען, אז עס איז געקומען די ענטשיידענדע שעה.

באדאיאז פערנומען געווארען דורך די אויפשטענדיגע

פאריז, 15 (ספ. טעל.)

היינט 7 א זייגער אינדערפריה האט די ארטילעריע פון די אויפשטענדיגע אנגעהויבען צו באמבארדירען באדאיאז, דאן האבען די עראפלאנען אנגעהויבען אראפצווארפען אויף דער שטאט באמבעס. ארום 11 א זייגער האבען די אויפשטענדיגע אפגעשטעלט די אפענסיווע. ארום 5 א זייגער איז זי ווייטער בענייט געווארען. אויף די רואינירטע מויערען האבען פערטיידיגט דעם צוטריט צו דער שטאט 3000 מיליציאנטען און 500 זעלנער, וועלכע האבען געקעמפט פאר יעדען שפאן ערד, דורך דעם טויער פון דער הייליגער דריי איינינקייט, זענען אין דער שטאט אריין די ערשטע אפטיילונגען פון די אויפשטענדיגע אויף אלע גאסען קומען פאר פערביטערטע קאמפען.

לויט שפעטערע ידיעות זאל די שטאט זיין פולשטענדיג פערנומען געווארען דורך די אויפשטענדיגע.

גרויסע פערלוסטען פון די אויפ-שטענדיגע ביי סאן-סעבאסטיאן

גיבראלטאר, 15 (ספ. טעל.)

די זעלבע קוועלען, וואס מעלדען וועגן ערפאלגען פון די אויפשטענדיגע מעלדען פון דער אנדערער זייט אויך וועגן גרויסע נצחונות פון רעגירונגס-מיליטער ביי סאן סעבאסטיאן. די פעלדקאמאנדיר פון די אויפשטענדיגע זענען געוואלדיג... אוויעדא איז פערנומען געווארען דורכ'ן רעגירונגס-מיליטער. די לאגע פון די אויפשטענדיגע איז דארט זעהר א קריטישע.

דאס רעגירונגס-מיליטער האט אראפגעשאסען א גרויסע צאהל עראפלאנען פון די אויפשטענדיגע.

ענגלישע עראפלאנען, וואס זענען געשיקט געווארען קיין שפאניען זענען פערהאלטען געווארען אין פראנקרייך

לאנדאן, 13 (ספ. טעל.)

די ידיעה וועגן פערוועהרען א רייהע ענגלישע קאמוניקאציע-עראפלאנען קיין שפאניען האט ערנסט בעאונרוהיגט די פעפענטליכע מיינונג אין קען בעווייזען, אז עס זאל אנגענומען ווערן א נייע שטעלונג, עס ווערט ארומגערעדט די מעגליכקייט, אז עס זאל ארויסגעגעבען ווערען א פערבאט ארויסצופיהרען ציוויל-עראפלאנען. ענגלישע עראפלאנען, וואס זענען אפגעפלויגען קיין שפאניען, זענען פערהאלטען געווארען אין פאריז אויפ'ן בעפעהל פון דער פראנצויזישער רעגירונג, וועלכע שטעהט אין קאנטאקט מיט דער מאדרידער רעגירונג.

געשפאנטע אינטערנאציאנאלע לאגע

צוליב דער פערשלעפונג פון דער נייטראליטעטס-אקציע אין די שפאנישע ענינים

לאנדאן, 15. (ספ. טעל.)

ארומרעדענדיג די אינטערנאציאנאלע לאגע אין שייכות מיט'ן בירגער-קריג אין שפאניען, שטעלט דער קארעספאנדענט פון דער „מארנינג פאסט" פעסט, אז דאס פערשלעפען אין דער פראגע פון נישט אריינמישען זיך אין די שפאנישע ענינים רופט ארויס א בעאונרוהיגונג אין לאנדאן. עס הערשט געמליך א מורא, אז אין פאל ווען די אונטערהאנדלונגען זאלען דורכפאלען, וועט פרעמיער בלום אונטערן דרוק פון זיין פאליטישען לאגער זיין געצוואונגען צו ערלויבען ערטיילען הילף די שפאנישע לינקע, אדער זיך אפגעבען אין דימיסיע און אפטרעטען דאס ארט פאר א מעהר לינקערע רעגירונג. דאן וואלט שפאניען געווארען דאס קאמפס-פעלד פון די געגענזעצליכע לאגערן אין איירארפא.

צוליב דעם בעמיהט זיך די בריטישע רעגירונג מיט אלע מעגליכקייטען, אז עס זאלען אויס געמיטען ווערען וועלכע עווענטועליטעטען און אין א געוויסער מאס איז דאס איהר געלונגען אויב עס האנדעלט זיך וועגען ליסאבאן און בערלין. דאגעגען אין רוים זענען די ענגלישע איינפלוסען זייט דער מלחמה אין אביסיניען אפגעשוואכט געווארען.

די לאגע ווערט נאך פערשארפט צוליב די ידיעות וועגען וויטערדיגע טראנספארטען פון עראפלאנען קיין שפאניען. א חוץ די 18 עראפלאנען, וואס זענען פון איטאליען געשיקט געווארען קיין שפאניש-מאראקא, אויף וואס די ענגלישע און פראנצויזישע רעגירונג האבען זיכער — בעוויזען, זענען נאך 30 עראפלאנען פון דייטשער אדער איטאליענישער אפשטאמונג מאנטירט געווארען אין לאגער פון די אויפשטענדיגע אין סעווילא.

די פראגע פון נישט אריינמישען איז איצט בעזונדערס ברענענד, ווייל ביידע קעמפענדע צדדים נויטיגען זיך אין הילף פון דרויסען. א אינטערווענץ לטובת איין צד וואלט תיכף געבראכט די אינטערווענץ לטובת דעם צווייטען צד און דער בירגער-קריג אין שפאניען וואלט זיך פערוואנדעלט אין בעוואפענטען צוזאמענשטויס צווישען צוויי גרויסע מלוכות.

פארטוגאל מסכים אויף דער פראנצויזישער נייטראליטעטס-ערקלערונג

פאריז, 15. (ספ.)

די פארטוגאלישע רעגירונג האט מיטגעטיילט דער פראנצויזישער רעגירונג, אז זי איז גרייט צוטרעטען צו דעם פראיעקטירטען אפמאך וועגן נישט אריינמישען זיך אין די שפאנישע ענינים.

געשלאסען דעם יוד. וועלט-קאנגרעס אין זשענעווע

געוועהלט א קאנגרעס-עקזעקוטיווע, קאנגרעס-ראט און אדמיניסטראטיווער ראט

זשענעווע, 15 (ימ"א טעלעגראפיש)

שבת 12 א זייגער ביינאכט איז געשלאסען געווארען דער יודישער וועלט-קאנגרעס. עס איז געוועהלט געווארען א עקזעקוטיווע, א קאנגרעס-ראט און א אדמיניסטראטיווער ראט. אלס עהרען-פרעזידענט פון דער עקזעקוטיווע איז געוועהלט געווארען ריכטער יוליאן מאק. דר. סטיפען ווייז איז געוועהלט געווארען אלס פארזיצענדער פון דער קאנגרעס-עקזעקוטיווע, ליפסקי—פארזיצענדער פון קאנגרעס-ראט און נחום גאלדמאן — פארזיצענדער פון אדמיניסטראטיווען קאמיטעט.

עס זענען אנגענומען געווארען א רייהע בעשלוסען, צווישען אנדערע, אז דער נאהנסטער קאנגרעס זאל פארקומען אין 1938. עטליכע דעלעגאטען האבען געוואלט רעדען וועגן טראנספער, מען האט אבער זיי נישט ערלויבט. עס איז בעשלאסען געווארען מיטצוארבייטען מיט „ארט", „טאז", „אגראדזשאינט" און אנדערע יודישע ארגאניזאציעס.

עס איז אויך בעשלאסען געווארען צוזאמענצוארבייטען מיט די קאמיטעטען. וואס ארבייטען פאר בירא-בידזשאן. א חוץ דעם איז אנגענומען געווארען דער פארשלאג צו שאפען א קאמיטעט פאר ווירטשאפטליכע פערטיידיגונג. צום סוף האבען גערעדט לואי ליפסקי, ד"ר נחום גאלדמאן, ד"ר סטיפען ווייז און אנדערע.

דער ערשטער שריט פון דער נייער קאנגרעס עקזעקוטיווע וועט זיין אוממערקזאם צו מאכען ענגלישע רעגירונג אויף דעם ארץ-ישראל פראבלעם צו דעם צוועק וועט מארגען א דעלעגאציע צום ענגלישען קאנסול אין בערן און איהם איבערגעבען א פעטיציע פאר דער ענגלישער רעגירונג קעגען דער כוונה אפצושטעלען די עליה.

דער זיץ-ארט פון דעם קאנגרעס-ראט וועט זיין פאריז, זשענעווע און ניו-יארק.

גרויסע פאליטישע רעדע פון פרעז. רוזוועלט

ער איז בעאונרוהיגט פון דער אינטערנאציאנאלער לאגע ווי פון אינערליכער לאגע אין אמעריקא

ניו-יארק, 15 (ספע. טעל.)

אין שאטאקווא האט פרעזידענט רוזוועלט געהאלטען א גרויסע פאליטישע רעדע. דער שלום

Dr. med. L. Berman

צעגעלניאנא 15. טעל. 149-07

ספעציעל-ארצט פאר מענער - שוועכע-בע הנדלונג און סעקסועלע בעראטונג

נעמט אן פון 8—11 און פון 4—8 אווענד.

זונטאג פון 9—1 פארמיטאג

פאר אונבעמיטעלטע — לעטשניצע-פרייזען

פון איירארפא — האט געזאגט דער פרעזידענט פון די פעראייניגטע שטאטע — איז א גרויס ראבלעם. אונזער פאלק קען נישט זיין גלייכגילטיג בנוגע א פראבלעם, וועלכעס ענטשטעהט וואס א אמת ווייט פון אונזערע גרעניצען, וואס קען אבער אויסאיבען א איינפלוס אויף דער צוקונפט פון די פעראייניגטע שטאטען, איך בין מעהר בעאונרוהיגט צוליב דער אינטערנאציאנאלער לאגע, ווי פון אונזער אינערליכער לאגע. מיט ביטערקייט שטעל איך פעסט. אז אין די אינטערנאציאנאלע בעציהונגען ווערט דער בוכשטאב און גייסט פון די אינטערנאציאנאלע אפמאכען שטארק פערגעוואלטיגט, נישט רעכענענדיג זיך מיט די פאדערונגען פון כבוד. די פריינדשאפט צווישען די פעלקער און מלוכות קען, פונקט אזוי עקזיסטירען ווי צווישען מענשען נאר דאן אויב דאס געגעבענע ווארט ווערט פינקטליך אפגעהיטען.

איבערגעהענדיג צו די סיבות, וואס האבען ארויסגערופען די מלחמה, האט זיך דער פרעזידענט אפגעשטעלט אויף דער פראגע פון בעגרעניצען דעם אינטערנאציאנאלען האנדעל און ער ווייזט אן, אז דאס אפשאפען די צאל באריערען וואלט געקענט אפהאלטען דעם מלחמה געיעג, די פולשטענדיגע פרייהייט פון האנדעלס-אויסטויש איז אפילו נאך נישט קיין פערזיכערונג פון מלחמות, אבער אויפהאלטען די דאזיגע בעגרענצונגען מוז פיהרען צו א מלחמה.

Dr. Wolkowyski

ציגעל-גאס 11, טעל. ...8-02

ספעצ. פאר טריפער. סיפילים און הויט-קראנק בעהאנדלונג פון מענער-שוועכע

נעמט אן פון 8—11 פריטאג און 4—9 אוו

די פּרעזידענטען־וואַהלען

איז די פעראייניגטע שטאַטן

אמעריקאנער וואהלן און וואהל־זיטן, די „קאנווענשאנס", די פּאַרטייען און די פּרעזידענטשאַפטס־קאַנדידאַטען

פון ישעיה אוגער

אַלזאָ נישט אַלעמאָל, ווי מ'זעהט, האָבען די „פּרעזידענטען־מאכערס" אַנ'ערפאָלג. אַממעהר סטעו אָבער ליידט אין אַזאַ פאַל דער „קאָפּ", דער אייגענטליכער אָנפיהרער פון דעם גאַנצען וואַהל־יאַריד. דער אַזויגערופענער פּאַ־טיי — אָרער וואַהל־מענעדזשער. יעדער פּראָמינענטער קאַנדידאַט האָט זיך זיין „מענעדזשער", וואָס אָרגאַניזירט די וואַהלען און ברענגט אין בעוועגונג הימעל און ערד. אַזוי צוזאָגען, אין אינטערעס פון זיין קאַנדידאַט. אַזעלכע „מענעדזשערס" זענען נאַטירליך געריבענע יונגען, וואָס ווילען נישט פערברענט ווערען אין קיין שום פייער, מענשען, וואָס שטע־לען זיך נישט אָן פאַר קיין שום זאַך בעת דער „דערפילונג פון זייערע פליכטען.

געוויינט אַזאַ „מענעדזשער", גיט זיך איהם איין „אַדורכצוזעצען" זיין קאַנדידאַט — דאַן איז ער אָלרייט: בעקומט ער אַ פּאָסטען פון אַ מיניס־טער אָדער פון אַ אַמבאַסאַדאָר (היינט שוין נישט) אָדער. אַזוי אַ הויכע און גוט־בעצאָהלטע מלוכה־שטעלע. דאָס זעלביגע איז אויך מיט זיינע סוב־אַגענטען, וועלכע ווערען בעלוינט מיט גוטע שטע־לעס. פערלירט ער אָבער, פאַלט אַדורך זיין קאַנדי־דאַט — דאַן ווערט ער פערזונקען אין א תהום, ווערט פערגעסען און קען שוין קיינמאָל נישט שפּילען קיין שום ראָל אין דער פּאַרטיי.

דעם היינטיגען פּרעזידענט רוזוועלט'ס „מענעד־זשער" איז אַ אירלענדער, דזשעמס פאַרליי אַ טיכ־טיגער מענש; איהם האָט רוזוועלט צו פערדאַנקען זיין פּרעזידענטשאַפט. פאַרליי איז פּאָסט־מיניסטער און פיהרט אויך איצט אָן מיט דער וואַהל־קאַמפּאַניע לט'בת רוזוועלט'ן.

עס איז שווער זיך פאָרצושטעלען, וואָס פאַר אַ מאכט אין איינפלוס אַזאַ „מענעדזשער" האָט. ער איז דאָס רוב מעהר פּאָפּולער און שפּילט אַ גרעסערע ראָל פון זיין קאַנדידאַט. ער בעאַרבייט די עפענט־ליכע מיינונג, די וועהלער, ער גיט טעגליך אינטער־וויואוס פאַר דער פּרעסע, פערזאָרגט די ציייטונגען מיט „מאַטעריאַל", נעהמט איין די געלדער, וואָס ווערען געזאַמעלט פאַר דער וואַהל־קאַמפּאַניע, און שטעהט אין אַ שטענדיגען קאָנטאַקט מיט אַלע זיינע אַגענטען אין גאַנצען לאַנד. אַזוי ווי דער „מענעדזשער" איז דער פאָרזיצער פון אַזויגערופענע דעם „נאַציאָנאַלען קאָמיטעט", וועלכער האָט אונטער זיך צעהנדליגער סוב־קאָמיטעס, אין אַלע טיילען פון לאַנד. געוועלטיגט ער אייגענטליך איבער אַ האַלב מיליאָן מענשען, וועלכע פיהרען א'יס אַלע זיינע בעפעהלען און פעראָרדנונגען. ביידע פּאַר־טייען האָבען אַלזאָ אין זייער רשות אומגעפעהר אַ מיליאָן מיטאַרבייטער און מיטהעלפער, וועלכע זאָרגען פאַר אַגיטאַטאָרען, רעדנערס, פאַר דער פערשפּרייטונג פון דער נויטיגער ליטעראַטור א. אז. וו. א. אַז. וו.

דער עיקר — אַלע געלדער פליסען אַריין צום „מענעדזשער" אין האַנד אַריין, און ער דאַרף זיי ערגיץ קיין דין־וחשבון נישט אָפּגעבען וועגען זיין הכנסה און וועגען די הוצאות, וואָס ער מאַכט. אַלע געלדער פאַר דער וואַהל־קאַמפּאַניע ווערען איינגענומען אין די שווערע מיליאָנען דאָלאַרען: ביי באַנקירען, גרויסע געשעפטס־פירמעס, ביי די אייזנבאַהנען, פערזיכערונגס־געזעלשאַפטען, ביי דער אינדוסטריע א. אַ. וו. זיי בעקומען דערפאַר אַ „קאָמפּענסאַציע" — גינסטיגע געזעצען, וואָס ערלויבען זיי צו מאַכען גלענצענדע געשעפטען. די יעדער ווערען פערברויכט צום גרעסטען טייל אויף שוחד, מקויפט אונטער די וועהלער. פאַר דער מלחמה האָט אין דער בעציהונג געהערשט אַ אומגעהויערע הפקרות און דעמאָראַליזאַציע. היינט איז שוין אַביסעל אַנדערש. דאָך איז די קאָרופּציע נאָך גענוג גרויס. אין יאָהר 1888 האָט מען איבער־געכאַפּט אַ צירקולאַר פון פּרעזידענט הערריסאָנס מענעדזשער קאָלאָנעל דאַדליי. דער מענעדזשער האָט פאָרגעלעגט זיינע סוב־אַגענטען, אַז זיי זאָלען זעהען די נישט־זיכערע וועהלער „מכבד זיין" וואָס מעהר מיט שנאַפּס און יעדען פון זיי „איינשמירען" די הענד „מיט פעטס" — ד. ה. געבען צו 2 דאָלאַר אַ מאַן. דאָס איז געווען אַ סקאַנדאַליעזע געשיכטע. אָבער די אויפרעגונג האָט לאַנג נישט געדויערט — און הערריסאָנ'ען האָט מען אויסגעקליבען צום צווייטען מאָל אַלס פּרעזידענט.

אין יאָהר 1912 האָט די אָנגעזעהענע ניו־יאָרקער צייטונג די „איווענינג פּאָסט" אויפגעוויזען, אַז טאַפט און טעאָדאָר רוזוועלט (דעם היינטיגען פּרעזידענטס אַ קרוב) האָבען נאָר אין דעם אייני־ציגען שטאַט פּענסילוועניא אויסגעגעבען צוויי מיל־יאָן דאָלאַר אויף שוחד פאַר די וועהלער; אין ניו־יאָרק האָט מען געצאָהלט צו 5 דאָלאַר פאַר אַ שטימע.

אָט אַזוי זעהען אויס די „פרייע וואַהלען" אין דעם פרייען דעמאָקראַטישען אַמעריקא.

5. פּרעזידענט פראַנקלין ד. רוזוועלט — דער דעמאָקראַטישער קאַנדידאַט

ווי מ'ווייסט שוין, איז סוף יוני אויף דער דעמאָקראַטישער קאָנווענשאָן אין פילאַדעלפיע דער איצטיגער פּרעזידענט פראַנקלין ד. רוזוועלט נאָ־מינירט געוואָרען פון דער דעמאָקראַטישער פּאַרטיי אַלס קאַנדידאַט פאַר'ן פּרעזידענטען־אַמט. אויב ער זאָל אַלזאָ אויסגעוועהלט ווערען, וועט ער ווייטער ווייטערדיגע פיער יאָהר אַלס פּרעזידענט זיצען אין ווייסען הויז אין וואַשינגטאָן, און פון דאָרט אויס רעגירען מיט'ן לאַנד, ד. ה. מאַכען „עקספּער־רימענטען" אויפ'ן ווירטשאַפטליכען געביט. דען אין אַמעריקא (ווי איבעריגענס אויך אין פיל אַנדערע לענדער) בילדען די ווירטשאַפטליכע פּראָבלעמען דעם „אַלף" און דעם „תו" פון דער איבערליכער פּאָ־ליטיק. און אין די פּאַרטיי־פּראָגראַמען שפּילט דער ווירטשאַפטליכער מאָמענט די הויפּט־ראָל, נאַ־טירליך; עס איז כמעט דער איינציגער פּונקט, וואָס חזרט זיך איבער אין די דאָזיגע פּראָגראַמען „אין אַ גאַנצע רייה פּאַראַגראַפען".

פּרעזידענט רוזוועלט איז — אויב מ'קען זיך אַזוי אויסדריקען — דער ערשטער „ווירטשאַפטלי־כער" פּרעזידענט אין אַמעריקאַ, דער ערשטער, וואָס איז אויסגעקליבען געוואָרען אויף אַ ריין ווירט־שאַפטליכען פּראָגראַם. ער האָט געוואָלט אויף זיך די מיסיע און די התחייבות צו ראַטעווען דאָס לאַנד פון דער שווערער ווירטשאַפטליכער קאַטאַסטראָפע, וואָס עס איז איהם פאָרגעשטאַנען. און אַזוי האָט ער זיך געמאַכט אַ נאָמען דער עיקר אַלס ווירט־שאַפטליכער „רעוואָלוציאָנער" און אַלס דיקטאַטאָר, וועלכער האָט אויף אייגענע אחריות אַ סך ריזי־קירט און אויסגעפּרובט, מיט פיל פּלענער זיינע איז ער אַדורכגעפאַלען און דאָך האָט ער צוריק געבראַכט די פעראייניגטע שטאַטען אויף אַ שטופּע, וואָס מ'קען בעטראַכטען פאַר'ן לעצטען שטאַפּעל צו דער פאָלקאָמענער צוריקשטעלונג פון דער פּראָספּעריטי לויט אַמעריקאַנער בעגריפען.

וועגען פּרעזידענט רוזוועלט, זיינע גראַנדיעזע עקספּערימענטען און זיין ווירטשאַפטליכער „רעוואָ־לוציע" איז שוין אָנגעשריבען געוואָרען אַ היבשע ליטעראַטור אין פערשידענע שפּראַכען. דער גרעס־טער טייל עקאָנאָמיסטען בעציהען זיך דורכאויס קריטיש צו רוזוועלטס „רעפאָרמען". לויט זייער מיינונג זענען זיי נישט אויסגעהאַלטען און נישט דורכגעהאַלטיג „האָבען קיין שום פעסטען גרונד נישט אונטער זיך און קענען דעריבער נישט די־נען אַלס יסוד, אויף וועלכען מ'זאָל נאָכדעם ווייטער קענען בויען. דאָס זענען איינפאַך צופעליג־קייטען, עקספּערימענטען, וואָס געבען זיך איין אין אַ געוויסען מאָמענט און נאָכדעם זענען זיי — אַ גרויסער דורכפאַל. דאָך זענען זיי אַלע אייניג צווישען זיך, אַז רוזוועלט האָט מיט זיינע רעפאָרמען און עקספּערימענטען אַ סך אויפגעטון פאַר זיין לאַנד, אַז ער האָט עס קודם כל אָפּגעראַטעוועט פון אַ צוזאַמענבראָך פון שיעור נישט אַ קאָנטראָ־נעגטאַלען מאַסשטאַב, וואָס אַנ'אַנדערער וואָלט ביי דער קריטישער סיטואַציע מיט אַנדערע מעטאָדען און וועגען זיכער נישט געקענט בעוויזען.

אין אַמעריקא גופא האָט רוזוועלט א סך אָנ־העגגער, פריינד און סימפּאַטיקער און נאַטירליך — זעהר א סך געגנער און פיינד. צו זיינע געגנער געהערען דער גרויס־קאַפּיטאַל, קודם כל אָבער די גרויס־פינאַנץ, די באַנקירען וועלכע האָבען בע־הערשט די אינדוסטריע און די ווירטשאַפט און זיי דיקטירען זייער ווילען, אַזוי, אַז אפילו ביי דער רעגולירונג פון די בעציהונגען צווישען די פאַבריי־קאַנטען און זייערע ארבייטער האָבען די בענק גע־האַט די הויפּט־דעה. רוזוועלט האָט די באַנקירען גענומען פעסט אין דער האַנד אַריין, האָט זיי גע־שטעלט אונטער אַ קאָנטראָל און אַ סוף געמאַכט צו דער קרעדיט־אינפלאַציע, וואָס האָט רואינירט די ווירטשאַפט. אַזוי אַרום האָט ער די דאָזיגע פי־נאַנץ, די טאַטאַרען פערוואַנדעלט אין א פאַקטאָר, וואָס מוז ווילענדיג נישט־ווילענדיג דינען דעם פאָלק און זיינע אינטערעסען. אויך די אינדוסטריע קען מען פערעכענען צו רוזוועלט'ס געגנער, הגם די אינדוסטריע ווי די ביזנעס־וועלט בכלל האָבען נישט נאָר גאָר נישט דערלעגט צו רוזוועלט'ס „נייעם אויפטו", גאָרנישט אָנגעוואוירען, נאָר זיי האָבען נאָך שעהנע פּראָפיטען זייט אַ פּאָר יאָהר.

(ווייטער מאָרגען)

גרויסער פליה איבער דער צפון-געגענד

וואס דערצעהלט דער קאמאנדיר פון דעם אעראפלאן „אנט 25"

דער סאָוויעטישער פליהער טשקאַלאָוו, בײַדוקאָוו און בעליאַקאָוו האָבען געשלאָגען א רעקאָרד אין פלי־הען אויף דעם אעראָפּלאַן „אנט 25", די שטרעקע מאָסקווע — פראַנץ־יאָזעף־לאַנד" — פּעטראָפּאַוו־לאָווסק. דער קאָמאַנדיר פון די אעראָפּלאַן טשקאַ־לאָוו שילדערט אויף פאָלגענדען אופן די דאָזיגע ליי־סטונג:

„אַלץ איז גרייט. מיר זענען שוין אין דער קאַבי־נע. דער מאָטאָר ברומט, דער אינזשעניער סטאַמאַן, וועלכער האָט אויף א גלענצענדען אופן צוגעגרייט דעם אעראָפּלאַן צו זיין איינגאַפע הויבט אויף די האַנט: גרייט צום פליהען! איך שליס די קאַבינע. איך ווינק זיך אום און פרעג מיט א צייכען בײַדוקאָוון און בעליאַקאָוון: „אַלץ פערטיג?" — „אַלץ פער־טיג!" איך לאָז נאָך גאַז, די מאַשין הויבט אָן זיך אראָפּצולאָזען פון סטאַרט־באַרג. מיר נעהמען דעם קורס אויף צפון. אין די ערשטע שעה'ן פיהר איך דעם אעראָפּלאַן. פיהרענדיג די מאַשין זאָג איך צו בעליאַקאָוון: „שלאָף, שאַנעווע דיינע כוחות!" אָבער ווי קען מען שלאָפען ביים אָנהויב פון אַזאַ פליה! די אויפרעגונג ערלויבט נישט מיינע פריינד אַנ'אויג צוצומאַכען.

ביז טשערעפּאָוועץ איז דאָס וועטער געווען קלאָר. הינטער טשערעפּאָוועץ איז געווען פּערוואַל־קענט און מיר האָבען זיך אויפגעהויבען איבער די וואָלקען. אַלץ ווייטער קיין צפון אַלץ העכער זענען געגאַנגען די וואָלקענס און אַלץ העכער האָבען מיר זיך געמוזט אויפהויבען. ביז צו דער באַרענץ אַ־זייען זענען מיר געפלויגען אונגעפעהר 9 שעה.

איצט זענען מיר שוין איבערן ים. דורך די פענס־טערלעך אין די וואָלקענס זעהען מיר שווימען קלעד־נערע אייז־בערג. מיר האָבען זיך אויפגעהויבען 3000 מעטער הויך און באַלד דערנאָך 3500 מעטער. מיר זענען נאָך אַלץ געפלויגען איבער די וואָלקענס. ביים שטייער־רודער זיצט שוין בײַדוקאָוו. איך רוה מיך אָפּ, חאָטש בעוואוסטזיין פאָדערט: שלאָפען! איך בע־מיה זיך איינצושלאָפען, אָבער דער שלאָף קומט נישט.

עס זענען אדורכגעגאַנגען איניגע שעה. מען מוז טוישען בײַדוקאָוון. איך האָב, ווי עס שיינט, נישט געקענט איינשלאָפען. פאַר דער אינזעל וויקטאָריא האָב איך זיך מיט איהם געטוישט. איך האָב בע־פעהלט: בײַדוקאָוו, שלאָפען!

פונקט אַזוי ווי פריהער פיהר איך דעם אעראָפּלאַן קיין צפון. אין א געוויסער צייט אַרום גיט מיר דער שטייערמאַן בעליאַקאָוו אָן א קורס־ענדערונג — מען מוז זיך ווענדען צו דעם פראַנץ־יאָזעף־לאַנד. מיר פליהען שוין 17 שעה. פלוצלונג עפענען זיך די וואָל־קען און איך דערזעה פון דערווייטענס לאַנד. איך שריי צו מיינע חברים: „זעהט! מיר האָבען פאַר אונז דאָס פראַנץ־יאָזעף לאַנד!" מיר מאַכען פאָטאָגראַפישע אויפנאַהמען. מיר זענען איבעראַשט פון דער וואונ־דערבאַרער פּראַכט פון פראַנץ־יאָזעף־לאַנד. מיר פליה־ען כמעט קערפּערליך די טויט־שטילקייט פון דער צפון־געגענד. לאַנג קוקען מיר אויף דעם לאַנד, ביז עס פערשווינדט אין די וואָלקענס.

ווייטער געהט דער וועג נאָך סיעווערנייא זעמ־ליא. נאָך איידער מיר זענען צו איהר צוגעקומען האָב איך איבערגעגעבען די אָנפיהרונג מיטן אעראָ־פּלאַן בײַדוקאָוון. איך האָב בעשלאָסען זיך אויסצו־רוהען. איך האָב מיך געלעגט אויף דעם רעזערוואַר פון בענזין און מיך צוגעדעקט מיט דעם פעלץ־שלאָפ־זאַק און פּרובירט איינצושלאָפען. עס איז געווען קאַלט. איך האָב נישט געקענט איינשלאָפען, איך בין נאָר געלעגען און האָב געדרימלט. ווען איך בין אויפגעקומען, האָט גערעגענט און עס איז געווען פער־וואָלקענט, אַזוי אַז מיר האָבען געמוזט פליהען בלינ־דערהייט.

אין די פריהמאָרגען שעה'ן פון 21 יולי האָבען מיר דערגרייכט סיעווערנייא זעמליא. א פענסטער אין די וואָלקענס האָט אונז ערלויבט צו זעהען די קאָנטו־רען פון א אינזעל. פון דאָ אויס האָבען מיר גענומען דעם קורס אויף נאָרדוועסט און טיקסי־ביי. אונטער שווערע וועטער בעדינגונגען זענען מיר אָנגעקומען אין דעם ים־איינפלוס פון כאַראַנג. פון דאָ האָבען מיר גענומען דעם קורס צו דעם טייך אָלענעק, מיר האָבען איהם דערגרייכט און זענען געפלויגען ביז לענא. צוקומענדיג צו דער לענא האָבען מיר זיך ווי־דער געווענדעט צו טיקסי־ביי, 15 קילאָמעטער פאַרן דאָזיגען ים איינגוס האָבען מיר זיך געווענדעט נאָך פּעטראָפּאַוולאָווסק, אויף קאַמטשאַטקא איבער דעם באַרג־קייט פון יאַבלאַניען. מיר זענען געפלויגען אויף א הויך פון 4.000 ביז 4.700 מעטער. דאָ האָט זיך אַרויסגעוויזען א מאַנגעל אין זויער־שטאָף. מיר האָ־בען אָבער נישט אָנגעטון די זויער־שטאָף מאַסקען, ווייל זייער צאַפּאַס איז בערעכענט געווען אויף 6 שעה. דעם דאָזיגען צאַפּאַס האָבען מיר בעהאַלטען פאַר דעם פליה איבער דעם אָכאָטסקען ים, וועלכער איז געווען דער אונגינסטיגסטער אָפּשניט פון אונזער רייזע און וועלכען מיר האָבען געהאַט בדעה אריבער צו פליהען אויף א הויך פון 6000 מעטער, וואו מיר וואָלטען נויטיג געהאַט זויער שטאָף.

די יאַקוטען זענען מיר איבערגעפלויגען אויף א הויך פון 4700 מעטער. א אונענדליכקייט פון באַרג־שפּיצען האָט זיך געצויגען הינטער אונז. באַלד האָט זיך אָנגעהויבען דער אָכאָטסקער ים. מיר האָבען דער־זעהען 4 שיפען. לויט אונזערע השערות, זענען זיי אַרויסגעשיקט געוואָרען צו געבען אונז הילף אין א נויטפאַל. איבער פּעטראָפּאַוולאָווסק האָבען מיר א־ראָפּגעוואָרפען א צעטעל, די שטאָט איז געווען בע־דעקט מיט וואָלקענס. ערשט אין לעצטען מאָמענט איז די אַרויסגעטרעטען פון די וואָלקענס און עס איז אונז געלונגען זי צו פאָטאָגראַפירען פון דער הויך פון 4000 מעטער. דאָן האָבען מיר גענומען דעם קורס אויף ניקאָלאַיעווסק, ביים אמור, קווער דורך קאַמ־טשאַטקא און איבער דעם אָכאָטסקען ים.

דעם ים האָבען מיר אפילו נישט געזעהן, ער איז געווען בעדעקט מיט וואָלקענס. ווען מיר האָבען זיך דערנעהנטערט צו סאַכאַלין האָבען מיר זיך אַרונטער־געלאָזען און געפלויגען הינטער די וואָלקענס. דאָ האָט אונז ערוואַרט רעגען און נעבעל. דאָס דאָזיגע שווערליכע וועטער האָט אונז בעגלייט ביז אין טאַ־טאַרישען ים־איינגוס. מיר זענען געפלויגען 20 מעט־טער הויך. דער רעגען האָט אַלץ פערגרעסערט. דורך די פאַרעווישטע פענסטער האָבען מיר גאָרנישט געזעהן, איך האָב א קוק געטוהן אויפן זייגער, מיר זענען שוין געפלויגען 56 שעה. די מידיגקייט האָט זיך שוין אַרויסגעוויזען. אויך דער מאַנגעל פון זויער שטאָף איבער יאַקוטען האָט זיך געמאַכט פיהלען. מיר האָבען זיך ווידער אויפגעהויבען העכער איבער דער אפּאַראַט האָט אָנגעהויבען בעדעקט צו ווערען מיט אייז. מיר האָבען זיך צוריק אַראָפּגעלאָזט. 15 מעטער איבערן וואַסער בין איך אַרויס פון די וואָלקענס. מיר זענען אין דער נאָהענט פון דער אינזעל־לאַנגער. עס ווערט פינסטער. אויף דער ערד קען מען קוים עפּעס אונ־טערשיידען. צוליב דער געשאַפענער לאַגע און אין הסכם מיט דער פעראָרדנונג פון חבר אָרדזשאָניקידזע האָב איך בעשלאָסען צו לאַנדען. אָבער אין לעצטען מאָמענט האָב איך נאָך בעמערקט א גרוב מיט וואַ־סער. שנעל האָב איך צוגעגעבען גאַז און עס איז אונז געלונגען זיך אַראָפּצולאָזען אויפן זאַמד. די מאַשין איז גאַנץ. דאָס איז אַלץ.

ציפערן — די קינפטיגע באזע פון ענגלישען פלאט אויפ'ן מיטעלענדישען ים

דער לאָנדאָנער קאָרעספּאָנדענט פון דער „באַזע־לער נאַכריכטען" מעלדעט וועגען דער געענדערטער סטראַטעגישער לאַגע פון מיטעללענדישען ים. די צייטונג שרייבט:

דורך דעם איטאַליענישען זיג אין אַביסיניען זעהט ענגלאַנד איהר גאַנצע שטעלונג אין מיטעללענדישען ים דערשיטערט. ענגלאַנד איז שוין נישט מעהר אויף די כוואַליעס, ישהענפאָלס אויף די וואַסערען צווישען גיבראַלטאַר און פּאָרט סאַאיד, די אַלייןהערשערין. איבער נאַכט איז איהר אין איטאַליען אויסגעוואַקסען א ערנסטער קאָנקורענט. איהר בעזאָנדערער ווכטיגער סטראַטעגישער ים־שטיצפּונקט אין מיטעללענדישען ים, מאַלטאַ איז נישט מעהר געניג פאַר דעם שוץ פון איהר פלאָט, דזשאָהן בול איז אַלזאָ איצט געצוואונגען צו גע־פינען אין מיטעללענדישען ים א נייע און זיכערע באַזע פאַר זיין פלאָט און זיינע לופט־כוחות. און דער־בעטדיג זענען זייטע אויגען געפאַלען אויף דער אינזעל ציפערן.

ענגלאַנד האָט ביז איצט אויף א אונפּאַרשטענד־ליכען אופן כמעט איגנאָרירט די אינזעל ציפערן. ענגלאַנד האָט די אינזעל פאַרנומען שוין אין יאָהר 1878 אָבער ערשט אין 1925 איז זי גאַנץ אָנגעשלאָסען געוואָרען אין דער בריטישער וועלט־מלוכה.

דער ענגלישער לופט־וועג קיין קליינאַזיען אינדיען און דרום אפריקא פיהרט נאָך היינט, נאָכדעם ווי אין אַטען געפינט זיך דער לעצטער איבערנאַכט־סטאַנ־ציע, פאַרט קיין אלעקסאַנדריען אין עגיפּטען וואו זיך די ביידע וויכטיגסטע וועגען פון דער בריטישער אימפּעריע פערצווייגען זיך איינער קיין עזה, באַגדאַד און אינדיען, און דער צווייטער נאָך קאַהירא, כאַרטום און דרום אפריקא. דער הייפּט־פונקט פון די וויכ־טיגסטע בריטישע פליה־ליניעס ליגט אַלזאָ אין א איטאַט, וועלכעס איז אייגענטליך נישט קיין בריטישער בעזיץ. פאַר וואָס אַלזאָ פערזוכט מען זיך אין ענגלאַנד זאָל מען אין דער צוקונפט אויסמייהדען אַלס קרייז־וועג פון די ענגלישע לופט־ליניעס די אינזעל ציפערן אנשטאָט אַלעקסאַנדריען? ציפערן ליגט סך הכל 500 ענגלישע מייל פון אַטען, 250 מייל פון פּאָרט סאַאיד און 100 מייל פון פּאַלעסטינע. הגם בכלל איז די אינ־זעל געבירגיג, האָט זי אָבער און פערשידענע פונקטען גרויסע לאַנד־שטרעקען, וואָס זענען געאייגנעטע אויס צובויען האָרט פליה־פּלעצער. דורך דער בענוצונג ציפערן אַלס צווישען־סטאַציע וועט זיך דער לופט וועג פון ענגלאַנד קיין אינדיען און אויסטראַליען פערקירצען אויף 150 מייל און די פערלענגערונג פון דער ליניע קיין דרום אפריקא איז א מינימאַלע. דעם גרעסטען נוצען וועט אָבער ענגלאַנד האָבען, וואָס זי וועט אין ציפערן, אויב דאָס וועט נויטיג זיין, שטענ־דיג האָבען איניגע הונדערט אָדער טויזענד אעראָ־פּלאַנען וועלכע זי וועט קענען צו יעדער צייט שי־קען אין די פערשידענסטע געגענדען פון מיטעללענדי־שען ים.

אָבער ווי מען פערזיכערט, איז אויך נישט קלענער דער נוצען וואָס ענגלאַנד וועט האָבען פון ציפערן אַלס באַזע פון קריגס־פלאָט אין דער הינזיכט זענען די ערפאַהרונגען וואָס ענגלאַנד האָט געמאַכט בעת דער סטראַטעגישער לאַגע אין שייכות מיטן איטאַליענישען קאָנפליקט, געווען פאַר איהר א שווערע לעקציע. אין אַנהויב פון דער ענגליש־איטאַליענישער שפּאַנונג, האָט זיך דער ענגלישער פלאָט ווי בעוואוסט, גע־צוואונגען אויפצוגעבען דעם פּאָרט פון מאַלטאַ און צייטווייליג אויסצוקליבען אַלעקסאַנדריען אַלס פלאָט־באַזע.

איינגעסטעלט זיך אָפּזאָגען פון מאַלטאַ אַלס פלאָטען באַזע. פערזיכערען די ענגלישע ים־עקספּערטען. קען נאַטירליך נישט זיין קיין רייד. דאָס איז אויך נישט נויטיג. מאַלטאַ איז און בלייבט א וויכטיגער שטיצ־פונקט פון דער בריטישער מאַכט, וואָס איז אָ

(ווייטער זעה 11־טע זייט)

ווינער יודישע פרויען, באַנקירען

און יודישע פאָלקס־מאַסען

פון יעקב לעשצינסקי

אַנ׳אינטערעסאַנט בוך וועגן דער ראָל פון יו־דען אין דער ענטוויקלונג פון דער שטאָט וויען. דאָס בוך איז געשריבן אין דייטש, פון האַנס טיצע און איז אַרויסגעגעבן פון פערלאַג טאַל אין וויען. ס׳איז אַנ׳אויסערגעוויינליך בוך אין פיל הינזיכ־טן. איך וויל איבערגעבן איינציגע איינצלהייטן פון דעם וויכטיגן ווערק. דאָס זענען איינצלהייטן וועגן יודישע באַנקירען אין וויען אזוי גוט ווי וועגן די יודישע פאָלקס־מאַסן און אויך וועגן דער ראָלע וואָס יודישע פרויען האָבן געשפּילט אין וויען.

אַז די יודישע פרויען האָבן געשפּילט אַ קאָ־לאָסאַלע ראָלע אין דער גייסט־אַסימילאַציע און אין דער טאָג־טעגליכער אויסערליכער אַסימילאַ־ציע, איז בעקאַנט. מ׳מוז אָבער דערמאָנען צו גוטן די עלטערע יודישע אשת חיל׳ס, וועלכע זענען געבליבן טריי זייער פאָלק און זייער אמונה, ווען זייערע מענער פלעגן זיך אָפּטובלען אין יעזוס־וואַסער און פלעגן אַפילו מיטנעמען מיט זיך די קינדער. די מוטער פון די זאָנענפעלס, איז איינע אַליין, פון דער פאַמיליע געבליבן אַ יודין. אויך די באַראָנין ווערטצלאַר איז געבליבן אַ יודין, ווען איהר מאַן און אַלע 10 קינדער האָ־בען זיך געשמד׳ט. און די בעריהמטע שעהנהייט און קלוגהייט פון וויען, די באַראָנין פאַניע פאָן אַרנשטיין, וועגן וועלכער פּרינץ יאָזעף האָט גע־זאָגט, אַז אין איהר קליין ווייבעריש קעפּעל איז דאָ מעהר חכמה, ווי אין דער גאַנצער וויענער אַקאַ־דעמיע און אַז שעהנהייט קעניגט אומעטום, אָט די דאָזיגע טאָכטער פון אַ בערלינער באַנקיר, פון וועלכער ס׳איז קיין זכר אין יודענטום נישט גע־בליבן, האָט אין איהר צוואה געשריבן צווי טעכ־טער: „איהר זאָלט אין אייער צדקה געבן נישט פערציהען קיין שום פאָלק און קיין שום רעליגיע; איהר זאָלט אָבער געדענקען, אַז דער אָרימער יוד קאָן געפינען שטיצע און הילף נאָר ביי זיינע גלויבענס־ברידער. ווען דער קריסטליכער אָרימאַן בע־קומט הילף פון ביידע".

צו דער זעלבער צייט, קומט אויך פאָר דער איבערגאַנג פונ׳ם הויף־יודען צום באַנק־יודען — דער רייכער און ריהרעוודיגער יוד האָט אין 17־טען און 18־טען יאָהרהונדערט געליהען אָדער אויס־געמעקלערט געלד דער רעגירונג און אַלע גרויסע פירציה און פירשטען. ער איז געווען אַ הויף־יוד, ווייל ער האָט בעדינט דעם קעניגליכן אָדער פירשטליכן הויף און בעדינט נישט נאָר מיט געלד, נאָר אויך מיט פּראָוויאַנט פאַר דער אַרמעע, מיט זייד פאַר די ווייבערשע קליידער, מיט ציהרונג פאַר די הויף־דאַמען מיט מתנות פאַר חתן־כלה ביי קע־ניגליכע אָדער פירשטליכע חתונות, הכלל ער איז געווען אַ נויטיגער גליד פון דער פעאָדאַלער גרופּ־קע מענשען. וועלכע האָט געהערשט איבער ניינציג אָדער 95 פּראָצענט פון דער בעפעלקערונג. קיין אַנ׳ן געשעפט האָט דער דאָזיגער יוד נישט גע־האַט. ערשט אין דער צווייטער העלפט פון 18־טען יאָהרהונדערט הויבט זיך אָן דער פּראָצעס פון פערוואַנדלונג: — דער הויף־יוד ווערט מגולגל אין אַ באַנק־יוד. און צום אָנהויב פון 19־טען יאָהר־הונדערט זענען כמעט אַלע וויענער בענק, יעדע פאַלט די גרעסטע און לעבעדיגערע, געווען אין יודישע הענד, און 95 אָדער אַלע 100 פּראָצענט יודישע באַנקירען פון וויען זענען אָדער אַליין נאָך געווען הויף־יודען אָדער קינדער פון הויף־יודען. דער באַנק־יוד האָט זיך שוין נישט בענוגענט מיט לייהען געלד דער מלוכה, נאָר האָט זיך אָנגעהויבן פערנעמען אַלץ מעהר מיט אינדוסטריע און האַנ־דעל. ער האָט זיך אויך מעהר און מעהר עמאַנצי־פּירט פונ׳ם פעאָדאַלן הויף און איז געוואָרן דער אַנטרייבער פון דער קאַפּיטאַליסטישער ענט־וויקלונג אין שטאָט. דער יודישער באַנקיר איז אָדער דער גרינדער אָדער דער פעהיגסטער און פלייסיג־סטער ענטוויקלער פון דער בערזע; די עסטרייכישע באַהנען זענען כמעט אַלע געבויט פון יודישע אונ־טערנעהמער. אָט אַזוי פערכאַפּט די יודישע גרויס־בורזשואַזיע, פאָרמעל נאָך רעכטלאָז, נאָך אַ טאָ־לערירטע, אַ געדולדעטע, אַ שטיק און אַ פעטען שטיק עקאָנאָמישע לעבען און שאַפט פאַר זיך פאַקטיש אַ מאַכט אין לעבען, מיט וועלכער אי די רע־גירונג, אי די געזעלשאַפט מוזען זיך רעכענען.

ביים גרינדען די וויענער שפּאָר־קאַסע אין 1809 און די נאַציאָנאַל־באַנק אין 1816 שפּילט די גרעס־טע ראָלע דער יודישער באַנקיר עסקעלעס; און דער יוד הערץ פיהרט אַלע געשעפטען פון דער עסטרייכישער רעגירונג מיט דער ענגלישער, און ווען דער לאָרד וועלינגטאָן קומט קיין וויען, האַלט מעטערניק פאַר נויטיג אין ערשטען טאָג פון זיין קומען מאַכען מיט איהם אינאיינעם אַ וויזיט ביים יודישען באַנקיר הערץ. מסתמא האָבען דאָס פער־לאַנגט די פינאַנציעלע געשעפטען פון ביידע רעגי־רונגען. דער יודישער באַנקיר מרדכי נאָס, וועלכער בעקומט אין 1887 דעם אַדעל־טיטול און ווערט מגולגל אין פאָן נויוואַל, בעקומט פונ׳ם עסטריי־כישען פעלדמאַרשאַל א בעווונדערען דאַנק פאַר זיין אָרגאַניזירען די שפּיטאַלען פאַר׳ן מיליטער אין די נאַפּאָלעאָנישע מלחמות.

דער אויטאָר פון בעטראַכטען בוך האָט דאָ גע־געבען אַ גאַנצע גאַלעריע טיפּען פון די דאָזיגע הויף־און באַנק־בערזע־יודען. און די דאָזיגע קאַ־פּיטלען לייענען זיך מיט גרויס אינטערעס. ער האָט, ליידער, אָבער נאָר גערעדט וועגן די יודישע פינאַנסיסטען און נישט וועגן יודישען פינאַנץ־קאַפּיטאַל און וועגן זיין ראָלע אין עקאָנאָמישען לעבען פון דער עסטרייכישער הויפּט־שטאָט. מיר קאָנען דאָ, ליידער, נישט אָפּשטעלען זיך אויף די דאָזיגע ביז גאָר אינטערעסאַנטע טיפּען. מיר ווי־לען אָבער כאָטש דערמאָנען איינעם פון זיי: צווישען די גרינדער פון דער וויענער יודישער געמיינדע אין וויען איז אויך געווען דער זיידע פון דעם שפּעטער אַזוי בעקאַנטען און בעריהמטען דייטש עסטרייכישען פּאָעט פאָן האָפמאַנסטאַל. דער פּאָעט איז שוין געבוירען געוואָרען ביי אַ טאַטען אַ משומד, אָבער דאָס אייניקעל פונ׳ם גרינדער פון דער יו־דישער קהלה האָט אין זיך אַזוי טיף איינגעזאַפּט דעם ריינעם דייטשען גייסט, האָט אַזוי טיף און אָרגאַניש איבערגעקאָכט דעם וויענער ניואַנס פון דער דייטשער קולטור־שאַפונג, אַז אַפילו אין איצטיגען היטלער־דייטשלאַנד צאַצקעט מען זיך מיט איהם אַז מען שליסט איהם נישט אויס פונ׳ם אַרישען קולטור־קהל.

נעבען און ביי אַ זייט פון די דאָזיגע יודישע באַנקירען־באַראָנען און בערזע־קעניגען האָבען אָנ־געהויבען אָנקומען קיין וויען אַנדערע יודען: אָרי־מע הענדלער, אַ ריי־ע בעלי־מלאכות און אָרימע אינטעליגענטען. מען האָט פערקויפט דאָס לעצטע און מען האָט געלאָזט די קינדער שטודירען — און אַרום 1830 בעווייזען זיך די ערשטע יודישע דאָקטוירים און די ערשטע יודישע זשורנאַליסטען.

דאָס זענען די צוויי איינציגע פּראָפעסיעס אין וועלכע יודען האָבען געקאָנט זיך אַריינרייסען און זיי האָבען זיך טאַקע אַריינגעריסען בקולות וברקים, מיט אַ נייעם פּאָליטישען טאָן, מיט אַ דעמאָקראַטי־שען, מיט אַ רעוואָלוציאָנערען און מיט אַ נייעם פּערנעם, מיט אַ נוסח און סטיל, וואָס זאָלען רעדען צום פשוט׳ע מענשען, צום אָרימען עולם. וויענער יודענטום האָט נישט געהאַט קיין היינע און בערנע און נישט קיין מאַרקס און לאַסאַל, אָבער ס׳זענען געווען צעהנדליגע אָנגעזעהענע זשורנאַליסטען, וועל־כע האָבן צוגעגרייט די רעוואָלוציע פון 1848־טען יאָהר. יודען האָבן נישט געהאַט קיין וואוין־רעכט אין וויען פאַר דער רעוואָלוציע פון 1848. די צאָהל טאָלערירטע משפחות האָט בעטראָפען נישט מעהר פון אַ פּאָר הונדערט. אָבער די רעוואָ־לוציע פון 1848 האָט געטראָפען אין וויען נישט ווייניגער פון צעהן טויזענד יודען. מען האָט געלעבט אָהן וואוין־רעכט, ווי אין פּעטערבורג און מאָסקווע פאַר דער רעוואָלוציע פון 1917. און אויב אין די יודישע באַנקירען־סאַלאָנען זענען אויפגעקומענע יודען געוואָרען באַראָנען, נאָטאַבלען און פאָנען, איז אין די אָרימע יודישע קוואַרטאַלען, וואו די פּאָליציי האָט בעזונדערס שטאַרק געווילדעוועט, גע־וואַקסען דער רעוואָלוציאָנערער צאָרן, רעוואָלוציאָ־נערער מוט און גרייטקייט צו קעמפען פאַר מענש־ליכער פרייהייט. די יודישע אינטעליגענץ, די דאָק־טוירים און זשורנאַליסטען, וועלכע האָבען נישט געהאַט קיין צוטריט צו קיין שום העכערע מלוכה־שער אָדער געזעלשאַפטליכער שטעלע; יודישע סטודענטען, וואָס האָבען נישט געהאַט קיין רעכט צו ווערען אַדוואָקאַטען — אָט אין דער דאָזיגער סביבה, וואָס איז נאָר וואָס אַרויס פון געטאָ, פול מיט ענערגיע און אימפּעט, פול מיט צאָרן און פער־דרוס פאַר׳ן פאָלק, וואָס שטיקט זיך אין געטאָ, פול מיט דורשט צו קולטורעלע און ביז אין גע־זעלשאַפטליכען שטייגען, אָט די דאָזיגע מענשען האָבען זיך די ערשטע געוואָרפען אין פייער פון רעוואָלוציע און זיך געשטעלט אין דער שפּיץ פון די אויפגערויזטע אונצופרידענע מאַסען.

די ערשטע רעוואָלוציאָנערע רעדע, דעם 13־טען מערץ, 1848, אויף די גאַסען פון וויען האָט גע־האַלטען דער יודישער מעדיצין־דאָקטאָר פישהאָף — דאָס איז געווען בכלל די ערשטע פּאָליטישע רעדע, וועלכע איז אין עסטרייך געהאַלטען גע־ווען עפענטליך; אין דער שפּיץ פון דער דעפּו־טאַציע צו דער שטאַנדען־פערזאַמלונג איז גע־שטאַנען אַ צווייטער יודישער מעדיציניער ד״ר יוסף גאָלדמאַרק; פאַר דער שטאַנדען־פערזאַמלונג האָבען גערעדט צוויי יודען — ד״ר בריהל און ד״ר קאַפּער; דער יודישער סטודענט גאָלדנער האָט איבערגעלייענט די רעוואָלוציאָנערע רעדע פונ׳ם אונגאַרישען נאַציאָנאַלען פיהרער קאָשוט; דער יו־דישער מעדיצין־דאָקטאָר שלעזינגער האָט גע־פאָדערט פון וויענער בירגערמייסטער מאָביליזירען דאָס בירגערליכע מיליטער, כדי אָפּצוהיטען די בעפעלקערונג; די דעמאָנסטראַציע צום קייזערליכען פּאַלאַץ האָט אָרגאַניזירט און געפיהרט דער יוד ענגלענדער; און דער יוד ד״ר מאַקסימיליאַן ענגעל האָט געפיהרט אונטערהאַנדלונגען מיט׳ן קעניגליכען הויף וועגען אַ פרידליכען אויסגאַנג פון אויפ־שטאַנד; צווישען פינף געפאַלענע טויט אין ערשטען טאָג פון דער רעוואָלוציע. זענען געווען דריי יודען, אַלזאָ גאַנצע 40 פּראָצענט.

אָט די דאָזיגע אַלע יודישע אינטעליגענטען האָבען נישט געשאַפען די רעוואָלוציע; זייער רעוו־לוציאָנערער אימפּעט האָט מסתמא גענייגט אַ סך מעהר פון דער געטאָ־קנעכטשאַפט. ווי פון דער פערשקלאַפונג פון די קריסטליכע פויערים, בעלי־מלאכות און געזעלען; אָבער דער ליידוך איז דאָ געווען אַ נאָרמאַלער, אַ נאַטירליכער.

ביז גאָר פערכאַפּעוד זענען די קאַפּיטלען ווי דער ערשטער השכלה־דור, דער נאָך וואָס אַרויס געשפּרונגענער פון געטאָ, ברענגט נאָך מיט זיך יודישען שאַפונגס־זאַפט. ס׳קומען אויף די העב־רעאישע זשורנאַלען, די יודיש־דייטשע בעלעטרי־טיק. דער דאָזיגער נאַציאָנאַלער, מיטגענומענער פון געטאָ, זאַפט קלעקט אָבער נישט אויף לאַנג און געהט גיך אויס. עס געהט אַ קאָלאָסאַלער סאָ־ציאַלער שטייגען און נישט נאָר פון די איבערשטע פינאַנציעלע שפּיצען, נאָר אויך פון די מיטע־שיכטען. די יודישע פּראָפעסיאָנעלע אינטעליגענץ וואַקסט מיט גיגאַנטישע שריט. אין 1869־טען יאָהר זענען סך־הכל פאַראַן אין וויען 33 יודישע אַדוואָקאַטען און שפּעטער מיט 20 יאָהר — שוין 394, וועלכע מאַכען אויס 58 פּראָצענט פון אַלע אַדוואָקאַטען. אין 1887־טען יאָהר האָבען די יו־דישע סטודענטען אויפ׳ן מעדיצינישען פאַקולטעט פון וויענער אוניווערזיטעט אויסגעמאַכט גאַנצע ... פּראָצענט, כמעט צוויי דריטעל פון אַלע סטודענטן. אין דער פּרעסע פערנעהמען יודען דעם איבער... אָן: די „נייע פרייע פּרעסע", געגרינדעט אין 1864־טען יאָהר פון צוויי יודען און איין קריסט, ווערט פאַקטיש רעדאַגירט און געפיהרט פון יו־דען און שפּילט די ראָלע פון פיהרענדען און קאָמ־פּעטענטסטען פּאָליטישען אָרגאַן פון עסטרייך.

צוזאַמען מיט דעם דאָזיגען שטייגען בעמ... וואַקסען דער אַנטיסעמיטיזם — די אויסגעוואַקסענע קאַנדידאַטען און פּרעטענדענטען אויף די אַלע פאַר־נומענע פּלעצער פון דער קריסטליכער בירגער־ליכער געזעלשאַפט הויבען אויף אַ געשריי, ... יודען האָבען זיי בעראַבעוועט, האָבען פערכאַפּט די בעסטע און פעסטע פּלעצער אין לאַנד; כלומר... נישט צו קיין קריסטען צו קיין אינטעליגענט... אָדער בכלל שטאַטישער פּראָפעסיע.

די אַסימילאַציע פון איין זייט און דער אַנ־טיסעמיטיזם פון דער אַנדערער זייט — ביידע פיה־רען זיי צו אַ גייסטיגען קריזיס, וואָס ברענגט צום סוף 19־טען יאָהרהונדערט צו נייע ערשיינונ... אין יודישען לעבען. די אַסימילאַציע שעפּט זיך אויס, דערגרייכט דעם מעגליכען מאַקסימום ... צונויפשמעלצונג און קומט צו אַ וואַנט, צו אַ פּונקט וואָס מוז ברענגען אָדער צו זעלבסטמאָרד אָדער צו נייע נאַציאָנאַלער אויפלעבונג. קאָן מען נ... פּסיכיש אינגאַנצען אין זיך זעלבסט בייקומען ... יודישע ירושה; קאָן מען נישט דהיינו דער ווייט... סטער און טיפסטער אַסימילאַציע מיט דער ... פרעמדער קולטור ווערען אינגאַנצען מיט איר... צוזאַמענגעוואַקסען און אָהן אַ שפּור אונטערגעה... אין איהר; מוז מען אייביג און אייביג, אונטער דעם דייטשען בגד, דוקא אין די טיפסטע טיפע... פון דער נשמה, טראָגען דעם יודישען הויק... און הערען די קלאַנגען פון דער אור־אַלטער... דישער פּסיכיק — דעמאָלט איז: אָדער־אָדער: אָדער גאָר זיך אומקערען צום אייגענעם שורש, אָדער מאַכען אַ סוף צו דער טראַגעדיע און אין ה... זעלבען וויען און אין דער זעלבער צייט קומ... אויך אי הערצל, אי ווייגינגער: א דער פאָ... פון דעם פּאָליטישען ציוניזם, א דער געניאַ... פילאָזאָף, וועמען דער זעלבסט־האַס ברענגט ... 23 יאָהר צו זעלבסטמאָרד. און דער אויטאָר ... בוך ברענגט אַ רייכען מאַטעריאַל, וואָס באַ... און ווייזט, ווי די דאָזיגע ביידע שטימונגען ... בע אין ראַפינירטען וויענער יודענטום געפינ... אַ הילכיגען אָפּקלאַנג: די סם־פּראָטעסטען פון ... זעלבסט־האַס האָבען נישט ווייניג געהאָלפען ... נאַציאָנאַלער בעוועגונג; דער באַנקראָט פון ... אַסימילאַציע האָט דאָ ממש צום הימעל געשריען. פון דער צווייטער זייט האָט די נאַציאָנאַלע בעוועגונג גענומען שטעלען פאָדערונגען צו יעדען יו־דען, ער זאָל זיך זעלבסט בעשטימען און זאָל ... לעבען געשטאַלטען אין געוויסע פאָרמען.

קאַאירא

פון ש. לאַקס

רייזע־בלעטלעך

אַ שטאָט פון אינטערנאַציאָנאַלן פּערנעם. די שפּאַנסט דורך איבער די רייכע קוואַרטאַלען, צי די פאָהרסט מיט׳ן טראַמוואַי, מעטראָ אָדער אויטאָבוס — ציהען זיך ברייטע, צעליגטע געשעפ־טען מיט שפּיגלדיגע שוי־פענסטער, אָבער אַנ־שטאָט אָרגאַמענטיק געפינסט דו אין די שוי־פענ־סטער, עכטע פּעריזאַנער פוטערס, עלעגאַנטע דאַ־מען־שיך, טייערע מאָדע־שטאָפען, קאָסטבאַרע איי־דעלשטיינער און יובילער־ציהרונג.

דער פערקעהר אין די גאַסען, די אויטאָבו־סען, טראַמוואַיען, טאַקסיס און דראָזשקעס. אַלץ איז גרויס־שטאָטיש טומלדיג, אָבער אין דער זעלבער צייט אויך געמיטליך. דאָ געפינסטו אפשר אַ סינטעז צווישען מערבדיגען הו־האַ און דער אָר־יענטאַלישער לאַנגזאַמקייט, צווישען דער אייראָפּע־אישער קאָנזאָלסטווע ענערגיע און דער מזרח׳די־גער אַטראָפירטקייט. נאָך אַ שטריך איז פערהאַן, וואָס שאַטירט ס׳פּנים פון קאַירא. דאָס איז די פעס־קע, דער „טאַרבוש". אָט דאָס טראַדיציאָנעלע היטעל דעקט צו אַלע מאַנסבילישע קעפּ פון עגיפּטען. אַפילו די אייראָפּעער, וואָס וואוינען דאָ, טראָגען די פעזע. נישט מעהר, די מצרי׳שע פעזע איז בעצ׳חנ׳טער, עלעגאַנטער ווי אין שכנות׳דיגע אַראַבישע לענדער.

וואָס עס וואַרפט זיך אויך אין די אויגען, איז די צאָהל פּאַרקען און אַפּרויה־גערטנער. דוכט זיך, אַז אין קיינער פון די אייראָפּעאישע שטעט אויסער וויען און לאָנדאָן, בעגעגענט מען נישט אַזוי פיל גערטנער און אַזאַ זין און חוש פאַר פּלאַנ־צונגען, אַפילו צווישען שטיינערנע מויערען, ווי אין קאַאירא. און הינטער די פּאַרקען מאָנומענטען מיט גראַוויורען. מאָנומענטען און סטאַטועס צעוואָרפען איבער אַלע סקווערען פון קאַירא. איינער פון די וויכטיגסטע שטיינערנע דענקמעלער, איז דער מאָנו־מענט פון איבראַהים פּאַשאַ. ער רייסט זיך אויפ׳ן פערד ווי אַ קריגס־קאָמאַנדיר, אינ׳ם טאַרבוש, אין די ברייטע פּאָלע־הויזען. די לינקע האַנד רוהט אויפ׳ן צוים, און די רעכטע — אויסגעשטרעקט, אַ רוף פאָראויס.

איבראַהים פּאַשאַ, דער עגיפּטישער העלד, וואָס האָט פעריאָגט דעם שונא פון מצרים און אָנגע־שפּאַרט מיט זיינע חיילות ביז ארץ־ישראל. זיין פאָ־טער, מוכאַמעד אַלי, איז געווען אַ געוואַגטער רע־פאָרמאַטאָר, קריגסמאַן און, אויב מען וויל — אינם דעמאָלטדיגען פערנעהם פונ׳ם וואָרט — אַ רעוואָ־לוציאָנער. וואָס האָט דעראָבערט פאַר זיין פאָלק מאַכט און פרייהייט. רוהט ער, איבראַהים פּאַשאַ, אויף אַ ריזיגען פּיעדעסטאַל פון מאַרמאָר, אויף אַ הויפּט־סקווער, גלייך אַנטקעגען דער מלוכה׳שער אָפּערייט־געביידע.

אויך דאָס גאַסען־זונות מיידעט נישט אויס קאַ־אירא. די פּראָסטיטוציע אין אָריענט, וואָס איז בטבע בעהאַלטען הינטער טיולען און שלייערס האָט דאָ אַנ׳אָפּגעדעקטען פּנים. מען רופט מיט די אויי־גען גראַציעזע דאַמען, פּראַכטפול געקליידעט — די עלעגאַנץ אַליין -- דרעהען זיך אַרויף און אַראָפּ איבער די סקווערען און גאַסען מיט אַזאַ אומרוהע און מיט אַזאַ איילעניש, ווי זיי וואָלטען מורא גע־האַט, זייער נאַכט־הערשאַפט זאָל נישט אַזוי גיך פערשווינדען. די גליהענדיגע מזרח־אויגען לאַדענען איין די פערבייגעהער, זאָגען צו פאַר געציילטע שילינגס איבערצוגעבען די ברוינע לייבער אין די פערמאַכטע האָטעל־צימערן.

„עסטעטישער" און ווייניגער דראַסטיש איז דאָס נאַכט־לעבען אין קאַאירא. אָבער די אויסגעטוענקייט פּאַראַדירט דאָ אויך זעהר שטאַרק. מען האָט בכלל געשאַפען דאָ אַ קולט פון נאַקעטקייט. אָט איז דאָס מצרישע פערוויילונגס־אָרט „באַדיאַ". האַלב־טעאַ־טער, האַלב־קאַבאַרעט. טרעטען דאָרט אויף, איבער דער ביהנע, עגיפּטישע טעכטער, אין קאָסטיומען, וואָס נאָר די מוטער חוה האָט זיך געקענט אַזוינס פערגינען. אויסער די רוזים־גאַרסעט און אַ פּאָר כלומרשטע ווידענע הייזלעך, איז קיין אַנדער טייל פון קערפּער נישט צוגעדעקט. פון די היפטען ביז צו די קנעכלעך, וויקעלט זי אַ לויזער שלייער פון דין־נעם דורכזיכטיגען טיול. און אַזוי בעווייזט זיך איין טענצערין נאָך דער צווייטער. אָט די נייע סאָלאָ מעאָס. אָבער נישט קיין שלייער־טענץ ווייזען זיי, נאָר בויך־טענץ. איטליכע טאַנצט דעם בויך־טאַנץ מיט דער זעלבער ריטמיק און אינטאָניגקייט, אָבער איטליכע אויך אויף אַנ׳אַנדער שטייגער. מיט קלימ־פּערלעך, מיט טעצעלעך, מיט אַ פינגער־קנאַקעריי, אָט די מזרח־נאַטעע, וואָס אי זי פערוויגט, אי זי וועקט. און דאָס איז נישט גלאַט אַזוי עראָטיק, ס׳איז אַ רוף צום קערפּער, אַ שכור׳ער ראָד־גע־דריי, אַ פערלירען פון אייגענעם ווידערשטאַנד.

און ס׳איז טאַקע כאַראַקטעריסטיש, ווי אַזוי דאָס פּובליקום רעאַגירט אויף די טענץ. מען רופט אַרויס אויף ביס. מען וואַרט ווילד פון פייער, מיט־געריסען. מען בעשטעלט זיך אויפ׳ן קול איינ־צעלנע תנועות. אַ היפטען־געטרייסעל, אַ צוקען מיט׳ן בויך־נאָפּעל, יעדער נאָך זיין געשמאַק. און אויב די טענצערין טרעפט צו אין פּינטעל אַריין ברעכען אויס הילכיגע אַפּלאָדיסמענטען.

אינ׳ם ווייטערדיגען טייל פון פּראָגראַם, ווערט אויך געוויזען אַ קאָמעדיע פונ׳ם „מאָדערנעם" ...בען. אַ קאָמעדיע מיט אַ מוסר־השכל. אַ מעשה ... אַ חתן, וואָס האָט אָפּגענאַרט די כלה — אוי... אַזוי די השגחה. האָט איהם בעשטראָפט. מען ... אויך קופּלעטען, אָבער דאָס איז בלויז אַ צייט־פאַר־טרייב צווישען איין אַנטראַקט און דעם צווייט... און ווידער טענץ און אַנדערע וואַריאַציעס. ס׳בלי... דען אָרעמס, היפטען, בויך־טרייסעל. אַנ׳אומאוי... הערליכער רוף צום גוף.

אין די אַנדערע „אייראָפּעאישע" באַרען און ... באַרעטען, איז דער טאַנץ אַ מעסיקערער און געמי... ליכער. סמאָקינגס און געפּרעסטע העמדער, ... טואַלעטען און געפּליגעלטע זשאָרזשעט־קליי... קאַבאַרעטען, וואו צווישען איין קאָקטייל און צוו... טען טרעטען אויך אויף טענצערינס. אָבער ה... זענען נישט קיין מצרישע טעכטער, קיין „נייטיוו", נאָר אימפּאָרטירטע פּאַנפּאַראָנקעס. פראַנצויזינ... איטאַליענערקעס, דייטשקעס, שפּאַניערינס. אָב... אויך דאָ ווייל מען נישט אָפּשטיין פון די „עגזאָטיש... המציאות. און נאָך אַ שיינעם פּופּען־שפּיל אָד... אַפּאַשען־טאַנץ, פערגוויגט זיך דער קאָנפעראַנסיע... און מעלדעט אין אַ פּאָלירטען פראַנצויזיש, וואָ... דעם אויפטריט פון דער און דער טענצערין ... אַנ׳אַראַבישען בויך־טאַנץ.

אויך די געסט האָבען אַ חלק אינ׳ם טאַנץ. ... דושאַז קלאַפּט, רופט די פּאָרלעך, געפּרעסטע סמאָ־קינגס בויגען זיך פאַר׳ן רויש פון ווידענס, און ... מע׳ ס׳פעהלט אויס אַ דאַמע, ווענדט ער זיך ... איינער פון די „איינמענצערינס", וואָס זענען אי... געזעצט דאָ און דאָרט אין די לאָושעס, פון ... זאַמע אויסגעצירטע אַלמנות.

—*—

מגייר געווען צוליב א מאן

זי איז געווען אַ קריסטליך מיידעל, אַ זשאַנדאַר'ס טאָכטער. האט זי זיך צוליב איהם מגייר געווען. — זיין ווייב האט איהם איבערגעלאזט מיט אַ קליין קינד און איז אַוועק מיט אַ קאמי־וואיאַזשאר פון זינגערס מאַשינען.—מיט דער גירה האט ער געהאַט א קינד. — מיט יאהרען שפּעטער טרעפט ער זיין ערשט ווייב.—די גירה איז צו איהר גוט, ווי צו אַן אייגענער שוועסטער. — זי אנטלויפט מיט איהר מאן און נעמט נסמה.

שטויבענדע געשיכטעס פון אמת'ן לעבען
פון ה. אקערמאן

(סוף)

אבער דאס, ליבע לעזער, וואס אויף א מענשליכען שכל קאן זיך נישט לייגען, קאן זיך אין לעבען זעהר שעהר טרעפען, און אט וועט איהר הערען וואס ס'האט מיט אונזערע העלדען, זלמן-ישעיה מיט קאַלינע דעם זשאנדארם, טאקע געטראפען:

דעם זשאנדארס טאכטער איז זיך מגייר און האט חתונה מיט דעם יודי. שען בעקער.

עס איז דאן געווען באלד צוויי יאהר זינט זלמן-ישעיה'ס ווייב, טעמע האט איהם פערלאזט און מען האט גאר נישט געהערט פון איהר וואו זי איז אהין געקומען, קאלינע איז אלע יעהרען טאג געקומען צו זלמן-ישעיה'ן אין הויז אריין און פלעגט אויפראמען, אפּפּאַבען און ארומגעהן ארום קינד, ווי איינמאל האט מיטן זשאנדאר און מיט זיין ווייב (קאלינעס עלטערען) געטראפען א קאטאסטראפע. אויף וואס עהרליכע יודען און שטעטל האבען דערנאך געזאגט, אז דאס איז געווען מן השמים.

איינמיטען דער נאכט (אין א חנוכה-וואך) איז געווארען א טשאד ביים זשאנדאר אין הויז, און ער מיט זיין ווייב זענען אויף טויט זאטשאדעט געווארען. קאלינע האט השגחה'לט דעם טשאד און א האלב-פער' חלשטע האט זי געקומען וועקען איהרע עלטערען, אבער יענע זענען שוין געווען טויט. און אזוי איז קאלינע געבליבען א קיילעכדיגע יתומה.

איצטער האט זיך שוין ביי קיינעם צווישען די יודען אין שטעטל נישט געקאנט לייגען אויפן שכל פארוואס זלמן־ישעיה מיט קאלינען זאלען נישט חתונה האבען...

און זיי ביידע האבען טאקע חתונה געהאט.

קאלינע האט זיך מגייר געווען, טאקע אין מיחאסלאוו, און אויף דער צווייטער וואך נאך זייער חתונה האבען זיי שוין גע'גנב'עט די גרעניץ קיין אמעריקע ווייל פערשטעהט זיך, בלייבען ווייטער וואוינען אין רוסלאנד האבען זיי שוין נישט געקענט.

זלמן-ישעיה מיט זיין ווייב, אזהער ווי זי האט שוין איצטער נאכן מגייר זיין זיך געהייסען — שרה, זענען קיין אמעריקע אנגעקומען דריי יאהר פאר דער מלחמה און האבען זיך חא זעהר טעמושעט פארן שטיקעל ברויט.

זלמן־ישעיה האט גראד באלד געפונען א פּאסטען אלס בעקער און ער האט אנגעהויבען צו פערדינען געלד; האט אבער לאנג זיין גליק נישט אנגעהאלטען און ער איז קראנק געווארען און איז געלעגען צו בעט אריבער א יאהר, און שרה האט בעהאַרפט זיין די פרנסה-געבערין אין הויז.

זלמן־ישעיה איז געפאלען געהענגדיג אויפן גאס און ער האט זיך צעבראכען א פוס.

דערווייל איז דאס אויסגעטאגען צו שרה'ס קאפ.

זי פלעגט אוחשגעהן אנדערפ־יה צו דער ארבייט און פלעגט אהיימקומען שפּאט נאכט. דערנאכדעם האט זי בעהארפט אויפראמען אין הויז און אפקאכען פארן צווייטען טאג פאר איהר מאן מיט'ן קינד. געוואינט האבען זיי אין דריי קליינע פינסטערע צימערלעך און אויפן הארץ איז געווען ביטער און פינסטער.

מיינט איהר חאך אז שרה האט חרטה געהאט אויף דעם וואס זי האט געטון? חלילה. זי איז געווען געטריי איהר מאן און א געטרייע מאמע צו זיין טעכטערל, און קיינער וואלט נישט געזאגט אז זי איז דער מיידעלעס, א שטיפמאמע.

און אפטמאל ווען זלמן-ישעיה פלעגט זיין פערצווייפעלט און פלעגט עפעס א זאג טון א ווארט אז דאס לעבען איז שווער, אז די וועלט איז נישט גוט, אהער עפּעס עהנליכעס צו דעם. פלעגט איהם שרה נישט לאזען אזוי רעדען און זי פלעגט איהם טרייסטען. אז בעסערע צייטען וועלען קומען און זיי וועלען נאך זייערע צרות דערצעהלען און פריידן.

און די בעסערע צייטען זענען טאקע געקומען.

עס זענען אנגעקומען די מלחמה־יאהרען און זלמן־ישעיה, וואס האט שוין אין אמעריקע געהייסען סעם, האט אנגעהויבען פערדינען גוט.

ער איז שוין אויפן פוס פולקאם געזונד געווארען, ער פלעגט טאקע ארבייטען שווער, אבער דערפאר האט ער געמאכט געלד.

שרה איז טראגענדיג געווארען און האט געהאט א קינד, אויך א מיידעלע, און זיי האבען געפיהרט א גליקליך פאמיליען לעבען.

ווי שרה דערצעהלט, האט איהר מאן זי זעהר ליב געהאט, זי איז דאך געווען א סך יונגער פון איהם, און ס'איז איהר ביי איהם געווען גוט אויך, — האט זי געשייגט ווי די ליכטיגע זון.

ביידע קינדער זענען געוואקסען און האבען אפילו נישט געוואוסט אז זיי זענען נישט קיין אייגענע שוועסטערלעך, און אלץ איז געווען וואויל און פיין.

ביז איינמאל אין א שעהנעם טאג איז זלמן-ישעיה אהיימגעקומען פון דער ארבייט, און שרה האט באלד דערקענט אז עפעס איז מיט איהם געשעהען, זי האט נאך איהר מאן קיינמאל נישט געזעהען אזא אויפגערעגטען, אזא נערוועזען.

— וואס איז סיום? וואס איז געשעהען מיט דיר וואס דו ביזט עפעס אזוי אויפגערעגט? — האט שרה געטומען פרעגען ביי איהר מאן, און זי איז צו איהם אזוי לאנג צוגעשטאנען ביז ער האט איהר דערציילט דעם אמת.

— וואס איז? א לאנדסמאן זייגער האט איהם פלוצים צוזאמענגעבראכט מיט זיין ערשטער ווייב, וועלכע האט איהם פערלאזט מיט יאהרען צוריק. זי איז אויך אין אמעריקע שוין א סך יאהרען, אבער זי האט די גאנצע צייט נישט געוואוינט אין ניו יארק, זי האט געוואוינט אין לאס אנדזשעלעס, קאליפארניע. איצטער איז זי געקומען קיין ניו יארק, געבראכט אהין א פעני געלד, איהר אמאליגער געליבטער, דער קאמי־וואיאזשאר, מיט וועמען זי איז דאן אנטלאפען, האט איהר איצטער פערלאזט, איז זי געבליבען אנ'עלענדע און ארים וו דער טויט. איז דאס ערשטע ווען זי איז געקומען נאך ניויארק, האט זי זיך ביי די לאנדסלייט נאכגעפרעגט אפשר איז איהר אמאליגער מאן, זלמן־ישעיה, דא אין אמעריקא, נו — און אזוי האט זי איהם טאקע געטראפען...

די פערבעט איהר מאַנ'ס ערשטע ווייב אין הויז אריין.

זלמן־ישעיה האט דערצעהלט זיין ווייב שרה'ן, אז ביים בעגעגענען זיך מיט זיין ערשטער ווייב האט ער האט איהר אפילו אין די אויגען אריין נישט געקענט קוקען.

אבער שרהן איז דאס נישט געפעלען געווארען, וואס הייסט — האט זי איהר געזאגט, — פערשעמסט א מענשען און פערגיסט איהם בלוט!... און ווער שמועסט אז דער מענש איז גאר נישט קיין פרעמדער, נאר דיין קינדס מוטער... ווי זשע טוט מען אזא זאך?

אבער קענסט טאך גוט מאכען דעם פעהלער, — האט שרה אויסגערעדט דעם מאן; — פערבעט טעמען אין הויז אריין צו אונז, וועלען מיר זי גוט אויפנעהמען, ג'עסט גוט מאכען די עוולה וואס דו ביזט אקעגען איהר בעגאנגען...

זלמן-ישעיה האט אויפגעזוכט זיין אמאליג ווייב און ער האט זי פערבעטען צו זיך אין הויז אריין..

קומענדיג אהין אין הויז אריין, האט שרה זי אויפגענומען, גלייך ווי זי וואלט געווען א קעניגין, און זלמן-ישעיה האט שרהן אנגעזאגט און געבעטען אז ער זאל טעמען א ווארט נישט דערוואגען זיך אויפצוווארפען פאר דעם וואס ס'איז געווען אמאל. גלייך ווי גאר נישט וואלט פאסירט.

טעמע איז געזעסען עטליכע שעה ביי שרה'ן אין הויז, זי האט זיך געזעהען מיט איהר טאכטער, וואס איז שוין איצטער געווען א דערוואקסען מיידעל, א גרויסע. זי האט מיט איהר גערעדט, אבער קיין צו גרויסע ליבשאפט, האט מען ישט געזעהען, אז טעמע זאל ארויסווייזען צו איהר טאכטער. אנ'אנדער מוטער אויף איהר ארט וואלט גוואלט געוויינט, וואלט זיך נישט געקענט איינהאלטען און וואלט זיך ארויפגעווארפען אויף דער טאכטערס האלז, אבער טעמע האט גערעדט מיט איהר טאכטער גוי א זייער פרעמדע גלייך ווי זי וואלט נישט געווען איהר אייגען קינד...

—זעהסטו שוין, וואס פאר א מאמע זי איז, — האט זלמן ישעיה געזאגט צו שרהן וועגען טעמען, ווען יענע איז אוועקגעגאנגען פון איהר הויז, — אזא מוטער איז ערגער פון א גזלן... אזא מוטער — — — —

זלמן ישעיה האט וועגען טעמען געזאגט אזויינס, וואס מ'קען עס אויפן מויל אפילו נישט ברענגען...

— פארדעכטוועגען, — זאגט שרה — האב איך אלץ אויסגערעדט מיין מאן, אז מען דארף אויף איהר געפינען א זכות, — זי איז פערביטערט, — האב איך איהם געזאגט — און דאס הארץ איז איהר פערשטיינערט, און איך האב אלץ געהאלטען אין איין פערטיידיגען זי פאר איהם...

אזוי זענען אוועקגעגאנגען עטליכע חדשים, זינט טעמע האט געמאכט איהר ערשטען וויזיט ביי זלמן־ישעיה'ן אין הויז אריין, זי איז שוין זינט דאן געווען נאך עטליכע מאל, אבער אלץ אזוי קאלט, אזוי פרעמד צו איהר טאכטער.

דערווייל איז איהר די צייט אין ניו־יארק געגאנגען שלעכט. זי האט קיין ארבייט נישט געהאט, צי זי האט נישט געוואלט האבען. אזוי צי אזוי, דערווייל האט שרה איהר געמאכט א פארשלאג אז זי גיט איהר צפּ א שטוב, ביי זיך און הויז, און זי קען דארטען וואוינען ביז ווי לאנג זי וועט וועלען, און גראד זלמן-ישעיה, ווען ער איז געוואהר געווארען פון זיין ווייבס פארשלאג צו טעמען, האט ער געארבייט מעשים.

— ס'טייטש, וואס הייסט, זי נעהמט אריין טעמען אין הויז אריין? זי האט נישט פערדינט מען זאל עס פאר איהר טון...

שרה האט אבער אלץ גוט געמאכט און פערגלעט.

— נישקשה, א מענש דארף נישט זיין קיין „גוקם ונוטר" מען טאר נישט נעהמען נקמה און יע-נעם וועג ס'איז איהם שלעכט..

אזוי האט שרה געמוסר'ט איהר מאן, און זי האט איהרם אויסגעפיהרט:

טעמע האט זיך אריינגעצויגען צו איהר אין הויז אריין.

טעמע נעהמט ביי שרה'ן צו דעם מאן.

עס זענען געגאנגען טעג, וואכען און חדשים. טעמע האט אלץ געוואוינט ביי שרהן אין הויז און שרה איז צו איהר געווען ווי צו אנ'אייגענער שוועסטער. טעמע איז ביי איהר נישטשאפען, האט געגעסען און געטרונקען, און זי פלעגט איהר נאך געבען מזומן געלד אויך, אבער איין זאך האט שרה נישט געקענט פועל'ן ביי איהר מאן, ביי זלמן ישעיה'ן — ער זאל רעדען מיט טעמען, דאס האט זי ביי איהר בשום אופן נישט געקענט פועל'ן.

— מילא, דו האסט זי אריינגענומען צו דיר אין הויז אריין, וועל איך זי, צוליב דיר שוין, נישט ארויסטרייבען, אבער רעדען צו איהר, צו אזא ארורה, דאס וועל איך שוין נישט טון, דאס וועסט ביי מיר נישט קענען פועלן"...

אזוי האט זלמן ישעיה געזאגט צו שרהן, און — ווי שרהן האט זיך אויסגעוויזען האט טאקע איהר מאן צו טעמען נישט גערעדט, און ער פלעגט אפילו נישט קוקען אין איהרע דלת אמות...

טוטע, נאהווע שרה, עהרליכע נשמה! דו האסט גע מיינט אז ווען דו ביסט א נאבעלע נשמה אזא גוטער מענש, אזא אמתער, זענען אלע מענשען אזוי.. אבער דו האסט זיך גענארט...

און אט הערט ווי אזוי טעמע האט איהר, שרהן, אפגעדאנקט פאר דעם גוטס, וואס זי האט איהר גע-טון פאר צוויי יאהר צייט, זינט זי האט ביי איהר אין הויז געוואוינט.

אין א שיינעם טאג האט זיך שרה דערוואוסט, דעם אמת, ביידע, סיי סעם זלמן ישעיה), סיי טעמע, זענען נעלם געווארען אין איין טאג און האבען זיך שוין אהיים נישט אומגעקעהרט. נאר א קליין, קורץ בריוועלע איז שרהן אנגעקומען פון זלמן־ישעיה'ן מיט א וואך שפעטער פון קאנאדע, אין וועלכען ער האט זי געבעטען ענטשולדיגונג פארן אפטון איהר אזא זאך. אבער, — שרייבט ער איהר אין בריוועל, — ער האט זיך נישט געקענט העלפען, וויפיל ער האט זיך נישט געראנגעלט מיט זיך אליין, האט ער אבער נישט געקענט בייקומען זיין ליבע צו טעמען, ביז זיי האבען ענדליך בעשלאסען צו אנטלויפען צוזאמען אין דער וועלט אריין...

עס איז שוין עלף יאהר זינט זלמן ישעיה איז אַוועק פון שרהן, עלף לאנגע יאהר זעניען שוין פארא-פער אין דער אייביגקייט אריין, און שרה האט קיין איינגעטונקענע פען נישט געהאט פון איהם...

—*✲*—

איזבל

(דערצעהלונג פון ארץ־ישראל לעבען)

ש. איזבאן

צום אנבייסען האט תורג'מען, א סאלאניקער זקן, אלט צעקנייטשט ווי מתושלח, זיך צוגעזעצט אינם רויט - גע-שטרייפטען שלאפראק, אויף די פיס — ווייבע, אויס-געפלאכטענע שטעק - שיך, אויפן קאפּ א סאמעט - געבלי-מעלט קאפעל מיט א טראלד ווי ביי א לץ. תורגמן איז געזעסען אויף זיין היסב - בעט ווי א געליימטער. און ווי ער האט נאר א קעהר געטון, האט אלץ אין איהם געגנד-כען ארבייטען. אין זיינע פלינקע מויזען - בליקען, אין זיינע פארזיכטיגע תנועות האט ער ארויסגעזעהן ווי א ציהרונג-הענדלער פון סטאמבול.

געגענאיבער איהם, אויף א צוויי־פיסיג געפאכטען בענקעל, האט זיך געוויגט זיין ווייב אסנת, א זקנה אין א גרין-זיידענעם הויב. די שווערע רייפען-אויערינגען האבען אראפגעהאנגען ביז איבערן האלז. קופער און מעש-בראסלעטען אויף די ברוינע הענד, גאלד-רינגלעך אויס-געזעצט מיט איידעלשטיינער אויף די פינגער. אסנת האט א שווייגנדיגע אונטערגערוקט דעם מאן איין מאכל נאכן צווייטען: זויער-מילך מיט גרינע פעפערלעך, זיתים מיט קנאבעל, גרייפּ-פרוכט און געזאלצענע מצות.

תורג'מען האט אויסגעשאבען מיט א לעפעלע א פע-נעצעל גרייפּ-פרוכט מיט זאפט, נאכן אראפּשלינגען זיך פערקרומט און געמאכט א מינע ווי נאך א ביטערע מע-דיצין, פון תענוג האט איבערן רעכטען שלייף זיך פער-צויגען א נעץ מיט אדערען ווי שלענגעלעך.

ער האט ארויסגעקרעכצט:

— א טייערע פרי, די גרייפּ-פרוכט.

אסנת האט געקוקט דורכן פענסטער איבערן כרמל. זי האט געזעהען אנ'אייזערנעם פארקאן, הינטערן פארקאן א פאמעראנצען-פרדס, ווייטער איבער א שיפען בארג-אראפּ האט זיך געקאלערט א צווייטער פרדס, א דריטער, ווי קנופען מיט גרייפּ-פרוכט האבען אראפּגעשווערט פון די אלטע ביימער. דאס אויג האט געשליגנגען שטחים און אז ס'האט איהר גענומען געפעלען פאר דער ראיה, האט זי זיך אנגערופען:

וואס טוסטו, רפאל, אז אזעלכע פירות זאלען צו דיר געהערען, נישט צום שכן?

— מיינסט אצלנס פרדס. זיינע פירות? — האבען ביי רפאל תורגמנען זיך געפעלדערט די ביטעלער היג-טער די אויגען

— פארוואס זיינע פירות, מאנסביל דו, חלוש איינער? דער פרדס קען ווערען דיין, האסט א חזקה אויף איהם פון קדמונים, ווען דיין פעטער, ער חכם-באשי האט עס גע-וואלט מאכען פאר זיין באזיץ

תורג'מען האט אפגעבראכען א שטיק מצה און פער-ביסען מיט א פעפערעל, דערנאך האט ער א וויש געטון די ליפען מיט א שפיץ פוי דער קאלירטער פאטשיילע און געזאגט:

— כ'וועל נישט מסיג-גבול זיין א שכן!

די זקנה איז נישט צופרידען געווען מיטן מאנ'ס בע-שלום איבער די בייזע אויגען זענען אראפּגעהאנגען די ברעמען, ווי הערנער זי האט זיך אויפגעהויבען מיט'ן געשטעל פון א מאנסביל אויף די קנאכיגע פינגער האט זי אויסגערעכענט דאס אומפעוועגליכע פערמעגען: א פרדס אין פתח-תקוה, א מאנדעל-גארטען, צוויי הייזער אין חיפה, דערצו פיר אלפים אין מזומן, צעבארגט אויף משכנתאות

דער בילאנס האט נישט בעפרידיגט הינטער דער נאז, צווישען שטעכעל-דראטען און קאקטוסען, ציהט זיך א באארטער פרדס, דער ארימער שכן האט איהם אויסגע-באפט, ווען דער חכם באשי האט אונטערגעהאנדעלט, זי, אסנת וועט נישט דערלאזען אזא בזיון. זי וועט דעם פרדס בעזיצען, דעם בארען פארצעלירען, פערקויפען דונאם-ווייז און דער אלטער רפאל דער חלש וועט נאך גאפען אויף זיין אשת-חיל.

פון הינטער א שווערע, סאמעטענע פאראהאנג, ווי א פרוכת, האט זיך בעוויזען ציונה, תורגמנ'ס טאכטער, אנ'-אויסגעצויגענע ווי אויף שפּרינגפעדערם. אין דעם רוי-טען, צעפּאלדערוועטען קלייד, ביז צו די קנעבלעך, די טונקעלע קאשטאן-האר פערלייגט אין א קריינדעל. און ארום האלז פארביגע קרעלען מיט א בעגילדעשען מגן-דוד, ווי א קמיעה האט ציונה אויסגעזעהן ווי א דמשקער טענצערין.

זי האט זיך געקלאגט:

— רחמים האט מיך ווייער געקניפּט אין די ארימס, בלויע צייכענס מאכט ער מיר

— הערסט רפאל — האט אסנת גענומען שפּרייזען איבערן צימער ווי א זעלנער דער נבזה יאגט זיך נאך איהר. אויסגעלעכקט מעגען איהם די הענד ווערען! און די ריפּען געליימט! און דו, גערעכטער, האסט מורא אויס-צושטרעקען א האנד צו זיין פאטערס פערמעגען?

תורגמן האט צוגעדריקט צו זיך די גארילע, פאר בעס עטליכע מאל געפיפקעט דורכ'ן שלויק, דערנאך אפגעשטופט די בייכיגע פלאש און זיך אויפגעשטעלט צו דער טאכטער:

און דו מרשעה, ווילסט מיך מאכען פאר אני-נישט שיקען צו די רוחות, צו די טייוואלים? טפה סרוחה! אומבעהאלפענע דו! א בחור איז נישט קיין סרים. און דעם האהן ציהט שטענדיג צו די קוואקעס...

דער ספרדי האט א קוק געטון אויפן ווייב, ווי אויף א ביטערען שונא. די אויגען האבען געברענט ווי ס'בער-געל קוילען אויפן האלז פון דער גארילע:

— און דו מרשעת, ווילסט מיך מאכען פרא אני-אחאב און זיך — פאר איזבל? כ'וועל נישט מסיג גבול זיין א שכן. כ'וועל נישט צולייגען א האנד צום רויב, און, אז רחמים וויל ציונה'ן פאר א ווייב, פרעג צוערשט, וואס האט אונז צו זאגען די בתולה. אויב אבער ,ער טראגט זיך רחמים ארום מיט פינסטערע כוונות, גיס איהם שוועבעל אויפן פנים! ברען איהם אויס די אויגען!

ציונה האט א ציטער געטון. ביים פאטערס דראהונג, אז מען גייט רחמינ'ן שלעכטס טון, האט זי דערשפירט א בריה איבערן לייב. זי האט א שפּרייז געטון צום פאטער, בעת די לאנגע קלייד-פאלדען האבען א רויש געטון מיט'ן בלעטער-שארך.

— כ'האב מיך געוועהרט, טאטע, כ'האב איהם גע-שיקט צו זיינע טע-ערינס פון ביירוט. אבער ער וויל נישט קיינגעקויפטע ליבע, יחמים. ער וויל געשאנקענע ליבע. מיך וויל ער.

אסנת איז איהר אריין א'ן די רייד:

— אז דו האסט רחמנו' אויף איהם, מויד? טא טענק איהם ס'הארץ דיינס. עפען די לאדענס פאר דעם אביון א נבזה! אזא נבזה! א מגפה אויף איהם.

תורגמן האט זיך אויפגעשטעלט זיין פיגור אונטערן שלאפראק — קליין און איינגעשרומפּען — האט ארויפ-געקוקט צום ווייב, ווי צו א שטרענגען וועכטער. ער האט זיך ארויסגעדרייט צו דער טאכטער:

— ווערט גלייך א כפרה, אויב ער טרייבט מיט מיר שפּאס! הערסט ציונה? כ'וועל פערקויפען דעם כרם, דעם מאנדעל-גארטען, די הייזער, אפי' זאלסט געפינען א רעכטען זיווג, אפילו אנ'אביון, נאר פון אונזער עדה.

— אזא מטורף! אזא אלטער אשמראי! — האט אסנת זיך געלאזט צו דער טיר. די צונויפגעקוועטשטע פויסטען ביי תורגמ'נען האבען זיך געקנוילט, ער האט א מאך געטון צו ציונה'ן מיט דער האנד, זי זאל איהם נאכ-גיין. און ווען ער איז אליין שוין געווען אויף דער טעראסע, האט ער פערקייטעלט הינטער זיך די פער-גלאזטע טיר.

ער האט שווייגענדיג פערבייגעשפּרייזט די פולע פר-דסים, וואס האבען זיך געצווייגט הינטערן הויף, ווי יונגע גיעלדער, ס'האט געשמעקט מיט טוי-פייכקייט און מיט ריחות פון רייפע פירות. די צווייגען מיט פאמעראנצען האבען אראפּגעהאנגען ווי אנגעלאדענע בוקעטען, ס'האט זיי געצויגען צו דער ערד.

דער אלטער האט, גייענדיג, צעשפּרייט די נאז-פליגעל און אריינגעאטעמט ריחות וואס מאכען יונגער, קאלטע זון-פלעקען האבען געגלעט זיינע געדרונצעלטע באקען. ער האט, שיקענדיג דעם שטעקען פאראויס, געקלעטערט צום קאפּ פון כרמל. ער האט זיך דערמאנט, אז ס'איז שוין סוף טבת און שטארק נייגעריג געווען צו זעהן דעם שכנ'ס נחלה, זיין ווירטשאפט. און וואס טוט דארט רחמים? אט דער יונג וואס פלאנטערט זיך ווי א קנויל אין זיין הויז. בעארבייט ער די ערד מי'טן שווייס פון זיין פנים?

ער האט פערגעסען, אז ציונה גייט הינטער איהם. פאר איהם האבען זיך געדראפּעט די שפּיצען פון כרמל, ווי דארבען. און הינטער איהם, ווי א שמאלער קאנאל, האט זיך געשלענגעלט דער נחל קישון. פאר תורגמנ'ס מידע אוי-גען האט געגנעפּעלט, ווי אנ'אויפגעמישטער חומש-בלאט. ס'האט זיך געשטעלט דער פערצייטנס, ווען דער נחל קישון האט געפלייצט און איז איבערגעלאפען איבער די ברעגעס. — — — און דער פעלדמארשאל סיסרא מיט זיינע ניין הונדערט רייטוואגענס האט געדריקט דאס פאלק ישראל, שטארק געדריקט דורך צוואנציג יאהר. און דבורה הנביאה האט געמשפט דאס פאלק אין יענער צייט. און זי איז געזעסען הינטער א פאלמע און האט געשיקט רופען ברק בן בינועם און איהם בעפוילען ער זאל ציהען צום בארג תבור און מיטנעהמען מיט זיך צעהן טויזענד פון די בני-נפתלי און בני-זבולון.

— — — און סיסרא מיט זיין גאנץ חייל זענען געפאלען פון דער שווערד. קיין אייבער איז נישט געב-בען, און דער נחל קישון האט זיי אפּגעשווענקען...

(סוף — מארגען)

—*✲*—

רעכט און לעבען

יורידישע ביילאגע פון „נייעם פאלקסבלאט"

נאָטיצען

עקזעקוציעס.

ביידע עקזעקוציע אָרדינאַציעס, — סיי די ציוויל־ געריכטליכע און סיי די פינאַנץ אַדמיניסטראַטיווע, האָבן זייער גאַנצע קאָנסטרוקציע איז אייגענטליך געבויט מיט דער אויסרעכנונג צו פארטיידיגן די אינטערעסן פון מאָהנער, זעהען פונדעסטוועגן פאַר א בעשטימונג וועלכע נעהמט אויך אין א געוויסער מאָס אין שוץ דעם בעל-חוב.

ס'האַנדעלט זיך דאָ ווענען חוץ כלל און מ'טאָר נישט ליציטירען ביי א בעל-חוב די לעצטע אַרבייטס-מכשירים — די נויטיגסטע חפצים.

דער דאָזיגער פּרינציפּ איז יושרדיג, מעגשליך און מ'וואָלט איהם טאַקע בעדאַרפט אויפנעהמען מיט אויפרעהונג, ווי אנ'אקט פון טיפען פער־שטאַנד ווע זער וואָלט ווירקליך געפּרעגט העם אָרימען און פערענגטען בעל חוב כאָטש דעם מינדעסטען ממשותדיגען נוצען.

דער שווערפּונקט פון גאַנצען ענין ליגט טאַקע הערין וואָס אַט די דאָזיגע שיינע און ערהאַבענע טעאָריע לאָזט זיך גאָר נישט אַזוי לייכט רעאַליזירען אין דער גראָהער פּראַקטיק.

לויט בוכשטעבליכען זין פון געזעץ טאָר מען טאַקע נישט ליציטירען ביי א בעל-מלאכה זיין אייג־ציגע האַנד-מאַשין, דאָס הייסט אָבער נאָך לגמרי נישט, אַז שוין די בלויזע ערקלערונג פון בעל-חוב איז פאַרן קאָמאָרניק אָדער דעם סעקוועסטראַטאָר פערפליכטענד און הערמיט אליין ווערט די בעטרעפענדע מאַשין אומבערירליך.

טעוויס האָט איינעטליך אַזוי געדאַרפט זיין אָבער פון אזא אידעאַלער לאַגע איז נאָך פאַרלויפיג גאָר ווייט. די עקזעקוטאָרען אינגאָרירען אין רוב פאַלען די טענות פון די בעלי־חובות און סעקוועסטרירען אהן רחמנותדיג די איינציגע מאַשין און די נויטיגסטע חפצים.

דעם פערפּיטשטען בעל-חוב בלייבט גאָר דאָן אויס־צוג איבער זיך ענדליך צי ווענדען אין געריכט וועד־גען אויסשליסען אָדער בעפרייען די סעקוועסטרירטע נויטיגע אַרבייטס ־ מכשירים פון דער עקזעקוציע.

דאָס איז אָבער א פערפּלאָנטעטע און קאָסטבאַרע פּראָצעדור, אויף וועלכער אַן'אָרימער בעל-מלאכה קאָן זיך נישט דערלויבען. ממילא ווערען זעלטען אַזעלכע עקזעקוציעס אָפּגעשטעלט. נאָר מיט דער גאַנצער ריקזיכטסלאָזיגקייט איז'טעפיהרט און דורכדעם פערליערט נישט איין אָרימער בעל-מלאכה די לעצטע בעשיידענע לעבענס - מעגליכקייט.

בכדי אויסצומיידען אַט אַזעלכע מיספערשטענד־נישען און אפט אפילו טראַגישע פאַלען, וואָלטען די מאַסגעבענדע פאַקטאָרען געדאַרפט בעפולמעכטיגען די סעקוועסטראַטאָרען און קאָמאָרניקעס, אַז זיי זאָלען גלייך אויפ'ן אָרט דורך עדות, אָדער דאָקומענטען פעסטשטעלען צי די געטראָפענע מאַשין איז ווירקליך ביי דעם בעלחוב די איינציגע און וויבאַלד יאָ, טאַקע נישט זי סעקוועסטרירען.

דערמיט וואָלט מען צופרידענגעשטעלט דער איינ־טענץ פון געזעצגעבער, דערהויבען דעם פּרעסטיזש און רעספּעקט צום געזעץ פון מאָסען־ביהנער און טאַקע אויך גלייכצייטיג איינגעשפּאָרט דעם אָרימען בעל חוב איבעריגען עגמת נפש.

י. א.

קורצע אויפקלערונגען פון אקטועלע רעכטליכע ענינים

דירות - פראַגען.

מיט די פערפליכטענדע פאַרשריפטען גיט דאָס ענדערען דורכן לאָקאַטאָר די בעשטימונג פון געוויסע געגעבענע לאָקאַל אָהן דער הסכמה פון ווירט א מאָטיוו פאַר אַן'עקסמיסיע.

ענדערען די בעשטימונג פון לאָקאַל הייסט, אויב מ'דינגט דעם בעטרעפענדען לאָקאַל אויף א געשעפט און מ'פערוואַנדעלט איהם באַלד אָדער ווערשט אין א צייט אַרום אין א פּריוואַט - וואוינונג אָדער פערקעהרט: מ'דינגט אויף א דירה און מ'מאַכט דער פון א געשעפט.

ענדערען די בעשטימונג פון לאָקאַל הייסט העסר גלייכען, אויב מ'דינגט חנם לאָקאַל אויף א ווערקשטאַט אָדער איטדוסטרי אונטערנעהמונג און מ'פער־וואַנדעלט איהם באַלד אָדער שפּעטער אין א מסחר אָדער פערקעהרט: מ'דינגט אויף א האַנדעלס אונ־טערנעהמונג און מ'פערוואַנדעלט איהם שפּעטער אין א ווערקשטאַט אָדער אין אַן'איטדוסטריע אונטערנעה־מונג. פאַר אַן'ענדערונג פון בעשטימונג פון געדינגענעם לאָקאַל קאָן אויך בעטראַכט ווערען א טיילווייזע ענדערונג, ווען א לאָקאַל איז געדונגען געוואָרען אויף א געשעפט און דער דינגער פערוואַנדעלט א טייל אין א דירה אָדער פערקעהרט, א לאָקאַל וואָס איז געדינגענע געוואָרען אויף א וואוינונג און דער לאָ־קאַטאָר האָט שפּעטער איהם פערוואַנדעלט אין א גע־שעפט.

געוויס אין פּרינציפּ ווענען די אלע ענדערונגען נישט דערלויבט און זיי געבען דעריבער א געוויסען גרונד פאַר אַן'עקסמיסיע. אין דער פּראַקטיק שטעלט זי חאַטשער דער ביריהרטער ענין גאָר אַנדערש פאַר.

די געריכטען געבען אַרויס עקסמיסיעס פאַר ענדער־רען די בעשטימונג פון לאָקאַל בלויז אין די פאַלען, ווען ס'ווערט בעוויזען אַז די ענדערונג האָט פערער־גערט די אינטערעסען פון ווירט.

דאָ קאָן קומען אין בעטראַכט אזא וואַנטעוועלער פאַל: א לאָקאַל איז געדונגען געוואָרען אויף א פער־פומעריע און דער לאָקאַטאָר האָט איהם גאָר פערוואַנ־דעלט אין א נאַפט, אייל און שמירעכצען - געשעפט. אָדער א לאָקאַל איז געדינגען געוואָרען אויף א גאַלד שמידעריי, אָדער זייגער־מאַכעריי ווערקשטעל און איז אָבער פערוואַנדעלט געוואָרען אין א שלאָסעריי.

ט'דאַרף אָבער געדענקען אַז דער הויזווירט איז בערעכטיגט אַרויסצוטרעטען וועגען פערזינדיגטען לאָ־קאַטאָר מיט אזא עקסמיסיע אקציע, בלויז אין משך פון 6 חדשים נאָך דער פאָרגעקומענער ענדערונג. סוים האָט ער אָבער אין משך פון די 6 חדשים נישט רעאַגירט, הייסט עס, אַז ער האָט די ענדערונג אקצעפּ־טירט און ממילא איז שוין זיין שפּעטערדיגער אַרויס טריט פערשפּעטעט.

כדאי צום סוף נאָך צוצוגעבען אַז די דערמאָהנטע קאָנסעקווענצען פון אַן'ענדערונג מעג דער ווירט אַר־רויסציהען נישט בלויז אין פאַל, ווען ער בעזיצט א געשריבענעם אָדער פערוישען דינג - אָפּמאַך מיטן לאָקאַטאָר, נאָר אויך פון בלויזען פאַקט פון דער ענ־דערונג אפילו ווען קיין אָפּמאַך איז אין פּרט פון דער בעשטימונג נישט געשלאָסען וואָרען.

פאַראַן פיל הייזער, וואו דאָס אייגענטום איז צו־טיילט צווישען איינציגע שותפים, זעלטען לעבען צווישען זיך אַזעלכע שותפים בשלום.

מיר דערמאָהנען בכלל די דאָזיגע פערהעלטנישען בלויז צוליב דעם אליין, ווייל גאַנץ אָפט פאַלען נאָ־איוהט לאָקאַטאָרען קרבנות פון אַזעלכע מחלוקותן.

אין די דאָזיגע הייזער פיהרט זיך אַזוי, אַז אויב ס'מאַכט זיך א דירה צו פערדינגען פּרובט יעדער און שותף די דירה אויף אייגענער האַנד צו פערדינגען איז דאָס נאָך א שותף וואָס האָט א גרעסערן פּן צ'עט אין שותפותדיגען הויז, פיהלט ער זיך נאָר מעשה תקיף לגבי די איבעריגע שותפים.

ער אליין האַלט זיך פאַרן איינציגען בעלה[...] פון הויז, טייל דשפּלעקטאַנטען אויף דירות, נישט [...] נעטידיג דאָס געזעץ אָדער ווערענדיג אריינגעפּיה[...] אין א טעות, בעטראַכטען איהם אויך פאַר אזא אל[...] בעזיצער, אָדער אלעמפאלס בערעכטיגטער צו פערד[...] גען דירות.

מ'דינגט טאַקע ביי אזא איינעם די דירה, מ'[...] צאָהלט איהם דירה-געלד און אָפט אפילו אָפּט[...] געלד און מ'מיינט, אַז מ'איז שוין אין אָרדנונג [...] מיט.

באַלד טאָכרעם מעלדעט זיך א שותף, וועל[...] האָט אָנגב א קלענערן אָנטייל אפילו דעם קלענ[...] טייל און פאָדערט פון דינגער אַז ר'זאָל ביי אי[...] אויספּנייי דינגען ד.ה. נאָכאַמאָל בעצאָהלען ד[...] געלד און טאַקע אויך אָפּטרעט־געלד.

וויבאַלד אזא לאָקאַטאָר פערעקושנט זיך, ט[...] געשטען איהם אַרויס מיט אַן'עקסמיסיע- פּראָצעס, [...] בעסטען פאַל מאַהנט מען פון איהם בלויז נאָכא[...] דירה-געלד און אָפט טאַקע לויט א העכערע סו[...] גרויסער־דירה געלד, ווי ער האָט זיך אויסגעריכט [...] ערשטען שותף.

מ'דאַרף דעריבער זיין געוואָרנט ביים דינגען לאָקאַל אכטונג צו געבען צי דער פערדינגער איז [...] רעכטיגט צו שליסען אזא קאָנטראַקט און אויב [...] מוז מען פריהער זיך פערשטענדיגען מיט אלע א[...] ריגע שותפים און פון זיי נעהמען שריפטליכע הסכ[...] אויפן קאָנטראַקט, אנדערש שטעלט מען זיך [...] אויף דער סכנה פערפּלאָנטערט צו ווערען אין משפּ[...] און אין געריכטען.

וויכטיגע ענטשיידונגען פון העכסטען געריכט

גילטיגקייט פון וועקסלען.

אַן'אונטערשריפט פון א פערזאָן וועלכער איז נישט ביים קלאָרען שכל, אונטער א וועקסעל, איז נישט גילטיג.

דירה - געלד.

א נייער ווירט מוז אנערקענען א פאָרגעשטעלטען דורכן לאָקאַטאָר בעווייז פון פאָראויס בעצאָהלטען דירה - געלד בלויז פאַר 1 טערמין.

פאַר 1 צאָהל־טערמין ווערט אין דעם פאַל בע־טראַכט א חודש, אויב דער לאָקאַטאָר צאָהלט חודש־געלד, א קוואַרטאַל, אויב דער לאָקאַטאָר צאָהלט קוואַר־טעל־געלד א.א.וו.

ענטשעדיגונג.

נישט אמת, א' בלויז פאַר א פערשאַפטען שאָדען אָדער היזק בפּעל א בעגאַנגענעם פערברעך אָדער מיסברויך, מוז מען צאָהלען א געלד - ענטשעדיגונג. אַן'ענטשעדיגונג האָט מען רעכט צו פאָדערן אין יע־דען פאַל, אויב מ'האָט געליטען א שאָדען דורך יע־נעמס האַנדלונג נישט אין איינקלאַנג מיטן געליטע-נעם ווילען אָדער אויסטראַג.

גאַראַנטיע.

א גאַראַנט האָט רעכט צו פערלאַנגען אַז די עקזעקוציע זאָל פריהער געווענדעט ווערען צום אייגע־נטימליכען בעל-חוב און אין אזא פאַל מוז ער אויך דעקען די עקזעקוציעדקאָסטען קיין פליכט פון מאָה־נער פריהער צו ענדרוטען די עקזעקוציע צום אייגענ־טימליכען בעל־חוב איז נישט פאַראַן..

אורלויבען.

א פאַרשריפט, אַז אַן'הפסקה אין דער אַרבייט פון א טערמין פון 3 חדשים בעפרייט נישט דעם אונטער־נעהמער פון דער פליכט צו ערטיילען דעם בעשעפ־טיגטען אַרבייטער קיין אורלויב האָט אַן'אָנווענדונג בלויז אין דעם פאַל ווען דער בעטרעפענדער אַרבייטער בערלאָזט דעם פּאָסטען ד.ה. מיט איהם ווערט אויפגע־לעזען דער אַרבייטס - אָפּמאַך און שפּעטער ווערט ער אויפסניי צוריקגענומען אויפן זעלבען פּאָסטען.

רעכט פון א רב.

א רב מעג אַרויסטרעטען אלס בעפולמעכטיגטער אין נאָמען פון א דריטען פערזאָן אין א געריכט פּראָצעס.

יורשים.

א תביעה פון א פערשטאָרבענעם דאַרף געוואָ[...] ווערען געגען אלע יורשים און נישט בלויז געגען [...] נעם אָדער נעטשען איינציגע.

לאָקאַל-שטייער.

אויב אין לאָקאַל זענען פאַראַן 2 פּאַטענטע[...] א אַרבייטס- און האַנדעלס ווערט דער לאָקאַל [...] טראַכט פאַר א האַנדעלס - לאָקאַל און ממילא אי[...] נישט בעפרייט פון לאָקאַל שטייער.

מינדעריעהריגקייט.

הגם א פערזאָן, יונגער פון 21 יאָהר מוז האָ[...] די הסכמה פון די עלטערען אויף חתונה האָבען, [...] דעסטוועגען איז נאָך צוליב דעם אליין די חתו[...] נאָך נישט אונגילטיג.

די עלטערען מעגען איהם נאָר דערפאַר פּטור[...] ווערען די ירושה.

—*✕*—

ה. אקערמאַן

ער און זיינע פּריצעז

ראמאַן פון יודישען לעבען

7

נתן איז געלעגען ביי זיך אין בעט און די אברים זיינע האָבען געברענט ווי אין אַ פיבער...

ער האָט גערופען סערקען:

— שלאָפסט, ס־ע־ר־ק־ע ?....

ווען זי האָט איהם נישט געענטפערט איז ער אַרונטער פון זיין געלעגער און איז אַוועק צו איהר אין בעט, און ווי אַ ווילדער האָט ער זיך אויף איהר אַרויפגעוואָרפען קושען...

אַ דערשראָקענע האָט זיך סערקע א כאַפּ געטאָן פון שלאָף. זי האָט פערגעסען וואו זי איז, אַז זי טאָר נישט שרייען, אַז עס טאָר זיך קיינער וועגען דעם נישט דערוויסען, און זי האָט געמאַכט אַ געוואַלד.

איהר געשריי האָט אויפגעוועקט איהר פאָטער מיט דער שטיפמוטער און זיי זענען אַריינגע־לאָפען געוואַלדיג, די רען פאַריואָס זי שרייט.

ווען סערקע האָט זיי דערזעהן האָט זי באַלד אויסגעטראַכט אַ תירוץ:

— דאָס איז גאָרנישט. טאַטע. גיה שלאָפען. עס האָט זיך מיר געחלומ'ט אַ שלעכטער חלום, דערפאַר האָב איך געשריען...

נתן האָט געוואָלט אויסשרייען:

„שווער, זי זאָגט אַ ליגען. דאָס איז נישט אמת. נישט דערפאַר האָט זי געשריען, נאָר דער־פאַר ווייל איך האָב זי געקושט. רעדט מיט איהר, שווער. פאַרוואָס קומט עס מיר ?"...

אַזוי האָט נתן געוואָלט אויסשרייען. דער כח פון בושה, אַז אַלע וועלען וויסען וועגען דעם און מען וועט פון איהם חוזק מאַכען, דאָס האָט נתנ'ען צוריקגעהאַלטען פון שרייען, פון פער־קלאָגען זי צום פאָטער. ער האָט זיך פשוט גע־שעהמט פאַר איהם.

נתן איז געשטאַנען אַ דערשלאָגענער, אַ דער־נידעריגטער און אַ צערייצטער..

און ער האָט געפּראָבט צו שטילען זיין ווע־טאָג מיט לערנען, צו געפינען אַ לינדערונג צו זיינע איבערמענשליכע שמערצען אין די ז[...] ספרים. פלעגט ער איבערליגען גאַנצע טעג ביז אין די שפּעטע נעכט אין שוהל און לערנען. ער פלעגט זעהן סערקען, זיין ווייב, טאַנצען אין די בלעטער פון די גמראָ'ס... און מעשה שטן פלעגט זי נאָך טאַנצען דערצו אַזעלכע מין פאַרשייט טענץ, אַז נתן פלעגט זיך אַזש אָנכאַפּען ביי די אויגען...

און די גרויסע בענקשאַפט וואָס נתן האָט געפיהלט צו איהר האָט נאָך מעהר אין זיין דמיון רייצענדער געמאַכט איהר קערפּער. פערשאַרפט די תאוה זיינע..

ערגער פון אַלץ איז געווען דאָס, וואָס ער האָט מיט קיינעם נישט געקאָנט רעדען וועגען דעם, קיינעם וועגען זיין ווייטאָג נישט געקאָנט דערצעהלען, קיינעם קיין [...] יעקאָנט פערד־גען. ער איז געווען עלענד אליין. איינער אליין מיט זיין בושה, וועהטאָג און הילפלאָזיגקייט גע־גען סערקען, וועמען ער האָט אזוי שטאַרק ליב געהאַט.

פאַר סערקען זענען די טעג און די נעכט אויך נישט געווען קיין פרעהליכע. זיי האָבען זיך פאַר איהר געצויגען לאַנגווייליג, אומזיניג און פוסטע.

וואו זי פלעגט געהן און וואו זי פלעגט שטעהן האָט זי נאָר יאָסלען געזעהען פאַר איהרע אויגען.

ביינאַג פלעגט זי אַרומגעהן איבער יענע פלעצער וואו זי פלעגט אַמאָל צוזאַמען געהן מיט יאָסלען. ווען זי פלעגט קומען אויף יענע פלעצער פלעגען איהרע אויגען פערלאָפען ווערען מיט טרעה־רען און זי האָט זיך געשטאַרקט נישט צו וויינען, כדי מען זאָל אויף איהר נישט דערקענען. און ביינאַכט פלעגט זי ליגען אַ סך מאָל אויף איהר גע־לעגער און פלעגט אפילו אויף אַ רגע נישט פער־זשמורען די אויגען. טרעהרען זענען ביי איהר גע־רונען אויפ'ן קישען פון שטאַרקער בענקשאַפט און באַגעהר צו יאָסלען, וועלכער איז איצטער געווען אַזוי ווייט פון איהר

זי פלעגט איהם רופען אין געדאַנק ביי זיך און פלעגט ענג צושליסען די ליפּען איהרע, גלייך ווי זי וואָלט איהם געקושט.

דערנאָך איז איהר בענקשאַפט־געפיהל איבער געגאַנגען אין אַ האַס, און זי האָט איהם, יאָס־לען, געהאַסט פאַרוואָס ער איז דאַן אַנטלאָפען.

זי האָט פיל מאָל אויך געטראַגען אַ בעהאַל־טענע שנאה אויף איהר פאָטער וואָרום ער האָט זי צוגערעדט חתונה צו האָבען פאַר נתנ'ען.

די שנאה צו די אַרומיגע און איהר בענקשאַפט מיט דעם נישט בעפרידיגטען באַגעהר — האָבען סערקען געמאַכט קאַפּריזנע, נערוועז.

דער שוחט, סערקעס פאָטער, האָט שוין אין זיין האַרץ אַנגעהויבען אַרומצוטראָגען שטילע יסו־רים. ער האָט שוין בעמערקט, אַז ס'איז עפּעס נישט גלאַט ביי זיינע קינדער. האָט ער אַ פאָר מאָל אַ פרעג געטאָן ביי סערקען:

— טאָכטער. וואָס איז ? — וואָס געהסטו עפּעס אַרום אַזוי אומעטיגע, אַ פאַרטראַכטע ?

— אי דייַן מאַן אפשר צו דיר נישט גוט ? —

דער שוחט האָט געוואוסט. אַז ס'איז נישט דאָס, אַז נתן איז נישט שלעכט צו סערקען, אַז נתן קען נישט שלעכט זיין אפילו ווען ער זאָל וועלען... אָבער ער האָט געצויגען ווערטער פון זיין טאָכטער, אפשר וועט ער ביי איהר פאַ־ט דערגעהן וואָס זי געהט אַזוי אַרום דערשלאָגען.

אָבער סערקע פלעגט פאַר'ן פאָטער פאַרלייגען פערשיידענע תירוצים, און דעם אמת איז ער פון איהר אַלץ נישט דערגאַנגען...

ווי דעם שוחט האָט נישט יוצא געטאָן זייך האַרץ קוקענדיג אויף זיין טאָכטער, האָט איהם נאָך מעהר דאָס האַרץ וועה געטאָן אַ קוק טוענדיג אויף נתנ'ען.

פון נתנ'ען איז געוואָרען אַ שאָטען פון אַ מענש.

די באַקען זיינע זענען איהם איינגעפאַלען. אונ[...] די אויגען האָט ער בעקומען רינגען און [...] פנים זיינס האָט זיך בעדעקט מיט אַ וואָלקען [...] מרה שחורה. און ער האָט זיך פאַר נתנ'ען געפיה[...] שו דיג.

ביי די תנאים געדענקט ער — דער שוחט — האָט ער אין דער געגענוואַרט פונ'ם רזשאַנ[...] ראש ישיבה — גערעדט צו נתנ'ען; קינד מ[...] האָב ער איהם געזאָגט, וועסט שוין מעהר נישט [...] עלענד. נישט איינזאַם, סערקע מיין טאָכטער [...] ביי מיר אַ בת־יחידה און זי איז ביי מיר [...] שוואַרץ־אַפּעל פון אויג, און אַזוי וועסטו ביי [...] אויך זיין טייער און געשעצט. דו וועסט האָ[...] אַ היים, וואו ס'וועט דיר זיין גוט ווי די וו[...] וועסט נישט האָבען קיין זאָרג און מיט אַ רוה[...] קאָפּ וועסטו קענען זיצען און לערנען...

און איצטער ווען דער שוחט זעהט נתנ'ען [...] ער זיך איהם צו קוקען אין פּנים. אַ סקולעט[...] ער ביי איהם געוואָרען, הויט און ביינער און [...] אומעט ליגט אויף איהם אויסגעשפּרייט...

ער האָט שוין אַ פּאָר מאָל נתנ'ען געפרעג[...] נתן, מיין קינד, וואָס ביזטו אַזא תל ? וואָס [...] וואָס ביזטו אַזוי פער'דאגה'ט ? אָבער קיין קל[...] רען ענטפער האָט ער פון איהם אויך נישט געהע[...] פיהלט ער זיך פאַר איהם שולדיג...

אַלע מאָל פרעגט אַן'אַנדערער ביים שוחט [...]

— פאַרוואָס איז אייער סערקע אַזוי [...] זאָרגט ?

— אייער סערקע איז עפּעס אַזאַ תל גע[...] רען !...

— וואָס זאָרגט זי זיך — זי יועט נישט [...] האָדעוועט איהרע קינדער ?...

און יעדע פראַגע איז געווען ביים שוחט [...] מען זאָל איהם אין האַרץ אַריינשטעכען אַ מעס[...]

נאָכדעם האָט מען שוין דעם שוחט [...] נישט געפרעגט קיין פראַגעס — נאָר מען הא[...] שוין איבעראַל גאַנצען שטעטעל גערעדט, אַז ס'[...] צרות אין סערקעס פערהייראַט לעבען... און מ'הא[...] זיך געשושקעט וועגען איהר און וועגען איה[...] מאַן...

(פאָרזעצונג קומט)

נייער פּאַלסקבלאַט

דאָס לאָדזער לעבן

נייער פּאַלסקבלאַט

זונטאָג, 16 אויגוסט

כ"ח מנחם אב תרצו

זון-אונטערגאַנג 6.55

זון-אויפגאַנג 4.40

נעכטיגע פייערלעכקייטן אין לאָדז
צוליב דעם יאָהר-טאָג פון „נס פון ווייסעל"

דער אָנהויב פון די פייערליכקייטן איז פאַרגע-קומען נאָך פרייטאָג אין אָוונט. אויף אַלע הייזער זענען אַרויסגעהאַנגען געוואָרן די מלוכה-פאָהנער, אויך די טראַמוואַיען האָבן אַרויסגעהאַנגען פעהנד-לעך.

8 אַ זייגער אין אָוונט האָבן אויף די גאַסן געשפּילט מיליטערישע אָרקעסטערס.

נעכטן האַלב 10 האָבן זיך פאַר דער קאַטעדראַ אָנגעהויבן צו זאַמלען צעהנדליגער אָרגאַניזאַציעס און פעראיינען, כדי אָנטיילצונעהמען אין דער פייער-רונג, צווישן זיי זענען אויך געווען דער יודישער קאָמבאַטאַנטן - פעראיין, לעגיאָן פון בערעק יאָ-סעלעוויטש א. א.

10 אַ זייגער איז אָפּגעגעבן געוואָרן דער ראַ-פּאָרט פון די פעראזאַמעלטע אָרגאַניזאַציעס און מיט 5 מינוט שפּעטער איז, ביי די קלאַנגען פון נאַציאָנאַ-לען הימן אַרויסגעצויגן געוואָרן די נאַציאָנאַלע פאָהן.

10 אַ זייגער האָט זיך אין דער קאַטעדרע אָנגע-הויבן דער גאָטעסדינסט, אין וועלכער ס'האָבן אָנ-טיילגענומען דער וואָיעוואָדע ה' האַוקע-נאַוואַק און וויצע-וואָיעוואָדע וועטהראַף, גענעראַל טאַנזשער, שטאָט-פּרעזידענט, אָנפיהרער פון דער פּאָליציי און אַנדערע הויכע בעאַמטע.

דאַן איז פאָרגעקומען, אַ צוג איבער דער פּעט-ריקאַווער גאַס, נעבן נומער 104 איז פאָרגעקומען אַ דעפילאַדע פון די מיליטער - אָפּטיילונגען און אָר-גאַניזאַציעס. די דעפילאַדע איז אָפּגענומען געוואָ-רען דורך דעם וואָיעוואָדע האַוקע-נאַוואַק און גענ. לאַנגנער. אויפ'ן פרייהייט-פּלאַץ האָט זיך די דע-פילאַדע געענדיגט.

נאָכמיטאָג זענען פאָרגעקומען אַ רייהע אַקאַדע-מיעס און פאַרשטעלונגען פאַר די זעלנער.

פון 6 ביז 8 אָוונט האָבן אָרקעסטערס גע-שפּילט אויפ'ן פּלאַטער מאַרק, גרינעם מאַרק, וואַד-גירינעק, לעאָנאַרד-פּלאַץ און אַל. קאָשטשושקי.

די ענדעקעס

די ענדעקעס האָבן איינגעאָרדנט אַ בעזונדערן צוג, וועלכער איז געגאַנגען דורך באַנדורסקיעגאָ, פּעטריקאַווער, פּשעזיאַזד, קילינסקיעגאָ, פּאָמאָרסקאַ אַל. אַנשטאַט, פּאָלנאָצנאַ ביז העלענאָוו, וואו זיי האָבן אָפּגעהאַלטן אַ מיטינג.

פערשטעהט זיך, אַז די ענדעקעס האָבן אויס-גענוצט די געלעגענהייט און זייערע הויפּט-לאָזונ-גען זענען געווען „נידער מיט די יודען", „אַ טויט די יודען".

אַרויסגערופן פאַרשטעהער פון פ.פ.ס און „בונד"

פרייטאָג פאַרמיטאָג איז ש. מילמאַן אַרויסגערו-פען געוואָרן אין סטאַראָסטווע, וואו מען האָט איהם דערקלערט, אַז דעם 15-טען אויגוסט וועלן פּראָקו-מען פייערונגען, געווידמעט דעם זיג פון פּוילען אין דער מלחמה פון יאָהר 1920. אַזוי ווי אויסער דעם אָפיציעלן יום-טוב וועלן אויך פאָרקומען 2 בעזונדערע מאַניפעסטאַציעס פון די „ענדעקעס" און האַלערטשיקעס ווענדעט זיך די מאַכט צום „בונד", אַז ער זאָל ווירקן אויף די יודישע אַרבייטער אַז זיי זאָלען נישט נעהמען קיין געלעגענהייט די ענדעקעס אַרויסצורופן אַוואַנטורעס.

דער לייטער פון זיכערקייטס-אַמט האָט דערביי צוגעגעבן, אַז די הויפּט-אָנפיהרער פון די לאָדזער ענדעקעס זענען אויך אַרויסגערופן געוואָרן און מען האָט זיי געוואָרנט נישט אַרויסצורופן קיין אָנפאַלען.

ה' ש. מילמאַן האָט געענטפערט, אַז די אָנהענ-גער פון „בונד" האָבן נישט קיין שום אינטערעס אַרויסצורופן צוזאַמענשטויסן מיט די ענדעקעס.

דאַנעבן האָט ה' מילמאַן דערקלערט, אַז ער איז גע-ווען אַן עדות ווי בעת דער ענדעקישער מאַניפעס-טאַציע דעם 3-טען מאי ה. י. איז אַן ענדעקישער אָרד-נער בעפאַלען אויף שטיינדיגע יודען פאַרן טויער פּעטריקאָווער 118 אָדער 120, שלאָגענדיג זיי מיט אַ שטעקן און שפּעטער רוהיג זיך ווייטער געגאַנגען מיט דער דעמאָנסטראַציע.

דער לייטער פון זיכערהייטס-אַמט האָט דערויף געענטפערט, אַ וועגן אַזעלכע פאַלען דאַרף מען איהם מיטטיילען, אויף וואָס ה' מילמאַן האָט אָנגע-וויזען, אַז דער פאַל איז זיינער צייט בעשריבן גע-ווען אין דער אָרטיגער פּרעסע.

ווי מיר דערוויסן זיך, איז וועגן דער זעלבער פּראַגע אַרויסגערופן געוואָרן אין סטאַראָסטווע אויך דער פאָרזיצער פון דער פּ. פּ. ס. ה' קאַרזינסקי

דער יודישער אַנטייל

א חוץ די אָרגאַניזאַציעס, וועלכע האָבן אָנ-טייל גענומען אין די פייערליכקייטן זענען אין אַלע שוהלען און בתי-מדרשים פאָרגעקומען ספּעציעלע תפילות.

אין דער אַלטשטאָטישער שוהל

האָט די יודישע קהלה איינגעאָרדנט אַ תפילה מיטן אָנטייל פון חזן און כאָר. אויך אין דער טרוי-סער סינאַגאָגע, ווילקער שוהל, וואָלינער שוהל און אין אַלע שוהלן זענען פאָרגעקומען עהנליכע תפילות

אין „אהל יעקב"

דער נעכטיגער יו"ט „דער נס פון ווייכסעל" איז אין שוהל „אהל יעקב" געפייערט געוואָרן אויף פאָלגענדען אופן:

ה' ש. לעוו האָט אין אַ קורצע פאַרעדע ערקלערט די בעדייטונג פון דעם יו"ט און געשילדערט דעם גרויסן „נס", וועלכער האָט פּאַסירט אין יענעם טאָג מיט 16 יאָהר צוריק, דאַן האָט ער פאָרגעלייענט אַ „מי שברך", וועלכע איז ספּעציעל פערפאַסט גע-וואָרען.

גלייכצייטיג האָט ה' ש. לעוו געבעטן וועגן דעם „יודישען וועלט-קאָנגרעס". וועלכער קומט איצט פאָר אין זשענעוואַ. ער האָט ערקלערט זיין בעדייטונג און זיינע צילען, צו וואָס מיר שטרעבן און געוואונ-שען אַ גוטן ערפאָלג.

מאָרגען דער לעצטער טערמין
פון נאָכקאָנטראָלירען צי מען איז אַריינגעטראָגען אין די וועהלער-רשימות

די פעראינטערעסירונג מיט די וואַהלען צום שטאָט-ראַט אין לאָדז הויבט אָן צו וואַקסען. דער לעצטער טאָג פון קאָנטראָלירען דאָס וואַהל-רעכט איז מאָרגען מאָנטאָג פון 5 ביז 10 אָוונט אין די לאָקאַלן פון די קרייז-קאָמיסיעס. ביז נעכטען האָבן נאָכקאָנטראָלירט די ליסטעס 17 טויזענד פערזאָן. דערביי ווילען מיר בעמערקען, אַז אויך היינט — נישט קוקענדיג אויף זונטאָג — קען מען נאָכקאָנטראָלירען צי מען איז אַריינגעטראָגען אין די וועהלער-רשימות.

יודישער געזעלשאַפטליך-ווירטשאַפטליכער פראָנט

דער „יודיש-געזעלשאַפטליך-ווירטשאַפטליכער פראָנט" האָט געוועהלט פאָלגענדען פרעזידיום פון וואַהל-קאָמיטעט: פּראָפ. לעווינשטיין, פּראָפ. יאַקוב העריק, פּראָפ. ליבראַך, פּראָפ. ל. ראָזענבערג, פּראָפ. יאַשונסקי, אַדוו. מענקעס, אַדוו. דאָבראַניצקי, ד"ר פּיקעלני, ד"ר העלמאַן און וול. גלאַס.

רעכטע פּועלי-ציון

די רעכטע „פּועלי-ציון" האָבן בעשלאָסען צו געהן זעלבסטשטענדיג צו די שטאָט-ראַט-וואַהלען. ס'איז אויסגעוועהלט געוואָרען אַ וואַהל-קאָמיטעט.

2 פּראָצעסן געגען ענדעקעס
צו וואָס דאַרף מען אַ „פּאַראַגראַף"

פרייטאָג זענען אין קרייז-גערייכט פאָרגע-קומען 2 פּראָצעסן געגען מיטגלידער פון די ענדעקעס.

אויף דער בעשולדיגונגס-באַנק זענען געזע-סען 5 ענדעקעס, וועלכע זענען בעשטראָפט גע-וואָרען דורך דער סטאַראָסטע מיט געלד-שטראָף פאַר טראָגען ענדעקישע מונדירען, זיי האָבן אַפּעלירט. אָבער דאָס גערייכט האָט דעם אורטייל בעשטעטיגט.

אין צווייטען פּראָצעס איז אויף דער בע-שולדיגונגס-באַנק געזעסען לעאָפּאָלד דאַבשטיין, אַ מיטגליד פון דער ענדעקישער אָרגאַניזאַציע, ביי וועלכען אַ פּאָליציאַנט האָט בעת דער רעווי-זיע געפונען אַן אייגענע רויר אַ „פּאַראַגראַף" און אַנדערע מכשירים אויף צו שלאָגען יודען. די סטאַ-ראָסטווע האָט איהם פערמשפּט אויף געלד-שטראָף, ער האָט אַפּעלירט און דאָס גערייכט האָט די שטראָף בעשטעטיגט, הגם אַדוו. קאָוואַלסקי האָט געפּרובט געבען צו פערשטעהן, אַז דאַבשטיין האָט די אַלע מכשירים געהאַלטן פאַר זיין אייגענער פערטיידיגונג".

לאָדזער איבערגעפאָהרען געוואָרען אויף טויט
דוד אַנ'אויטאָ אין פּאַביאַניץ

עהרנעכטען אָרום 6 אין אָוונט איז אויף דער לאַסקער גאַס אין פּאַביאַניץ געפאָהרען אַ פּאַכאַזשיר-אויטאָ, וועלכער איז געפיהרט געוואָרען דורך דעם לאָדזער שאָפער אש פון לעגיאָנוב 48.

אין אַ געוויסען מאָמענט איז דער אויטאָ אַרויפגע-פאָהרען אויף אַ ציקליסט אויף אַ לאָדזער עדמונד דעקערט 47 יאָהר אַלט פון נאַפּיורקאָווסקיעגאָ 60. דעקערט איז געבליבן טויט אויפ'ן אָרט.

וואָיעוואָדע צוריקגעקומען פון אורלויב

דעם 14-טען אויגוסט איז דער וואָיעוואָדע האַוקע נאַוואַק צוריקגעקומען פון אורלויב און איבערגענומען דעם אַמט.

Dr. Zalcwasser

כירורג

CEGIELNIANA 19, tel. 125-27

צוריקגעקעהרט

נעמט אָן פון 1–2 מיטאָג און פון 4–6.30 אָוונט

טעאַטער „ראָזמאַיטאָשטשי" דיר. דוד צעלמייסטער

לעצטע גאַסטשפּילען פון

פסח'קע בורשטיין

מיט'ן אָנטייל פון באַדיאַ קאַרעני און יעקב פישער.

די גרעסטע אַטראַקציע פון לאָדז!

היינט זונטאָג, 4.15 נאָכמ. צו רעדוצירטע פּרייזען און 9.15 אָוונט

איז גרעסטען שלאַגער

דאָס יונגל פון בראָדוויי

(THE BROADWAY BOY).

הומאָר! געזאַנג! טאַנץ!

מיט אַן ערשטקלאַסיגען ענסאַמבל.

דיר. דוד ביינעלמאַן!

בילעטן צו בעקומען אין קאַסע פון טעאַטער.

דעלעגאַציעס פון די טראַמוויי-אַרבייטער
אין דער וואָיעוואָדזטווע

נעכטען איז אין דער וואָיעוואָדזטווע געווען אַ דעלעגאַציע פון די שטאָטישע און צופאָהר-טראַמוואַי-אַרבייטער. די דעלעגאַציעס האָבן פאַר נאַטשעלניק קענדזשערסקי פאָרגעלעגט זייערע פאָס טולאַטן וועגן רעגולירן די אַרבייטס-בעדינגונגען.

דער נאַטשעלניק קענדזשערסקי האָט צוגע-זאָגט צו שטיצן די פּאָסטולאַטן פון די טראַמוויי אַרבייטער, ער האָט אָבער אָנגעוויזען, אַז די וואָ-יעוואָדזטווע איז די צווייטע אינסטאַנץ און דערי-בער דאַרפן זיך די אַרבייטער קודם-כל ווענדען צו דער אַרבייטס-אינספּעקציע, ערשט ווען די אינ-טערווענץ ביים אַרבייטס-אינספּעקטאָר וועט נישט האָבן קיין פּעולה וועט די וואָיעוואָדזטווע זיך פערנעהמען מיט דעם דאָזיגען ענין.

קיין ארץ-ישראל

גרופּענווייז און אינדיווידועל.

ביליגע פּרייזען. גוטע בעדינגונגען.

פּינקטליכע בעהאַנדלונג.

אויספלוג קיין

יוגאָסלאַוויען און אונגאַרן

אויסלענדישע הנחה-און קוראַציע-פּעסער.

פאַרשטעהערשאַפט פון „אינטוריסט"

אויספלוגען און רייזעס קיין רוסלאַנד.

ברענגען קרובים פון רוסלאַנד קיין פּוילען

אינפאָרמאַציעס ערטיילט

דאָס יודישע רייזע-ביוראָ

Union Lloyd

Piotrkowska 42, tel. 107-87.

פאַרשטעהערשאַפט פון „אינטוריסט"

נעמט אָן דאָס איבערשיקען

פּעקלעך קיין ז. ס. ר. ר.

שול-קוראַטאָריום דעצידירט
וועגן אַלע שול-ענינים

(—) פון שול-קוראַטאָריום אינפאָרמירט מען אונז, אַז אין הסכם מיט דער פעראָרדנונג פון בילדונגס-מיניסטעריום, זענען אַלע ענינים ווי אָנ-נעמען שילער אין די גימנאַזיעס, ענטפלעקען די רעזולטאַטן פון די איינטריטס- און רייפקייטס-עקזאַ-מענס, בעפרייען פון שכר-לימוד א. א. וו. אָפּהענגיג אויסשליסליך פון דער דעציזיע, פון די שול-קוראַטאָריומס.

אַלזאָ וועגן אַלע שול-אינטערעסן אָדער אַפּעלאַציעס דאַרף מען זיך ווענדן דירעקט צום שול-קוראַטאָריום.

אַפּטייקען.
היינטיגע נאַכט - דיזשורען

(א) היינט בייטאָג דיזשורירען:

סאָהאַנע (לימאַנאָווסקיעגאָ 80); טראַוקאָווסקי (בזשעזשינער 56); קאָפּראָווסקי (נאָוואָמיעסקאַ 15); ראָזענבלום (שרודמיעסקאַ 21); באַרטאַשעוויטש (פּיעטריקאָווער 95); טשינסקי (ראָקאָטשינסקי 53); טסוואַרטשינסקי (קאָנטנאַ 54); שיניעצקאַ זשגאָזשסקאַ (59).

בריף-טרעגער אונטער אַ קאָנטראָל

(א) ווי מיר דערוויסן זיך, וועט אין דער נאָהענטסטער צייט אויף דער לאָדזער פּאָסט איינ-געשטעלט ווערען אַ ספּעציעלע אינסטיטוציע פון קאָנטראָלערן, בכדי אַזוי אַרום צופערגרעסערן די אויפזיכט אויפ'ן געביט פון געלד-איבערווייזונגען. די דאָזיגע קאָנטראָלערן וועלען קומען צו די פּערזאָנען, צו וועלכע עס זענען געשיקט גע-שיקט געוואָרען געלד-סכומים מיט דער פּאָסט, כדי פעסטצושטעלען, צי די בעטרעפנדע האָבן די געלדער בעקומען.

אַרעסטירט אַוואַנטוריסטן

פרייטאָג אָרום 7 אין אָוונט זענען 2 שיכּורע חברה-לייט אויף עק זאַכאָדניע און שרודמיעסקאַ בעפאַלען די דורכגעהענדע יודען און זיי געשלאָגען.

אין פאַרטיידיגונג פון די בעפאַלענע האָבן זיך געשטעלט 2 טרעגערס.

די אָנגעקומענע פּאָליציי האָט אַרעסטירט די אַוואַנטוריסטן.

Dr. med. Trepman

ספּעציאַליסט פאַר טריפּער, סיפילים און הויט-קראַנקהייטען.

בעהאַנדלונג פון מענער-שוועכע.

זאַוואַדזקאַ 6, טעל. 234-12

נעמט אָן פון 8–11 נאָכמ. און פון 6–8 אָוונט

Dr. med. H. LUBICZ

צוריקגעקעהרט

ספּעציאַליסט פאַר הויט, ווענערישע און געשלעכטס-קראַנקהייטען

צעגעלניאַנאַ 7 (פריהער 43), טעלעפאָן 141-32

עמפּפאַנגס-שעה'ן 8-10, 12-2 און 5-8 אָוונט

פּאַרק העלענאַוו טעל. 209-32

הייננט, זונטאַג, דעם 16־טען אויגוסט, 8.30 אָוונט

גראַנדיעזער פאָלקס־קאָנצערט

דורכפאַהרענדיג פּוילען, נאָכ'ן גרויסן סוקצעס אין פּאַריז, לאָנדאָן, ווילנע אויפטרעטן דער בעסטער זינגער אויף דער יודישער ביהנע

דוד זיידערמאַן

ווי אויך דער איינציגער יודישער קאָנפעראַנסיער

ווֹל. גאַדיק

און די בעוואוסטע סוברעטין

חנה לערנער

און דער ערשטער יודישער רעוועלערסען־באַר אין פּוילן. —::— 25 שלאָגערס: חסידיש, נגידיש, טמזריש. —::— איינגאַנג אין גאָרטען פון 3 נאָכמ. — פון 5 זייגער: קאָנצערט פון יודישע מוזיק אויסנעם. דורכ'ן סימפאָנישען אָרקעסטער אונטער דער לייטונג פון דיר. ס. פּיעטרושקא

איינטריטס־בילעטען צו 80 גר. פערקויפט די קאַסע פון העלענאָוו. אולגאָווע צו 54 גר. ביז 2 נאָכמ

הײנט אין טאָג פון קאָנצערט אין פאָרפערקויף צו בעקומען אין קאַסע פון פילהאַרמאָניע אויך אין דער טערקישער קאָנדיטאָריי פּיעטריקאָווער 12.

בעמערקונג: דער קאָנצערט קומט פאָר אהן ריקזיכט אויפ'ן וועטער.

א פערטעל מיליאן זל. שאָדען

בעטרעפען די שאָדענס פון דער מוראַדיגער שרפה אויף 11 ליסטאָפּאַד 98

(—) מיר האָבען אין פרייטאָגדיגען „נייעם פאָלקסבלאַט" שוין געשריבען באריכות וועגען דער ריזיגער פאַבריקס־שרפה אויף 11 ליסטאָפּאַד 98. איצט ברענגען מיר נאָך אַ רייה פּרטים:

דאָנערשטאָג ביז שפּעט ביינאַכט זענען גרויסע מאַסען מענשען געווען פערזאַמעלט אויפ'ן אָרט פון דער שרפה.

ביז די לעצטע האַלעוועשקע איז איינגעלאָשען געוואָרען, האָט אויפ'ן אָרט פון דער טראַגישער געשעהעניש געוואַכט אַ פייערלעשער־אָפּטיילונג.

פרענקעל'ס אָפּגעברענטע פאַבריק איז אַרומגעצוימט געוואָרען מיט ספּעציעלע באַריערעס, כדי נישט מעגליך מאַכען דעם צוטריט פון זייטיגע מענשען, ביז וואַנען עס וועט נישט אָנקומען די געריכטליכע מאַכט, ווי אויך די טעכנישע בוי־קאָמיסיע.

צווישען די פיר אָפּגעברענטע חורבע וועיד ליגען קופּעס דורכגעברענטע אייזען, סקעלעטען פון מאַשינען, מאָדנע אויסגעקרימטע, צושמאָלצענע בעל קעס, שטויסען וועיה־מאַטעריאַלען א.אַז.וו.

ווי ווייט די שרפה איז געווען גרויס און די היץ האָט געבראַטען דערוועגט שוין דער פאַקט, וואָס אויף די פרוכט־בוימער, וועלכע שטעהען אַ צעהנדליג מעטער פון דער אָפּגעבראַנטער פאַבריק, איז דאָס אויבס אָפּגעבראַטען געוואָרען.

די צווייטע שיכט אַרבייטער, וועלכע האָבען געזאָלט צוטרעטען צו דער אַרבייט אין דער פאַבריק, זענען באַלד נאָך דער שרפה בעשעפטיגט געוואָרען ביים אָפּרייניגען דעם שטח פון דער חרוב־געוואָרענער שפּינערייי.

פרייטאָג פאַרמיטאָג איז זיך אויפ'ן אָרט פון דער שרפה צונויפגעפאָהרען די קאָמיסיע. דער אויספאָרשונגס־ריכטער האָט אויסגעהערט עטליכע צענדליג אַרבייטער, וועלכע זענען געווען אין דער פאַבריק אין'ם מאָמענט, ווען עס איז אויסגעבראָכען דדי שרפה לויט אַלע ווערסיעס איז דאָס פייער ענטשטאַנען אין פאַרטער פון דער פאַבריקס־געביידע.

דער אַרבייטס־אינספּעקטאָר אינזש. פּאַוולאָווסקי האָט אויסגעפאָרשט די זיכערהייטס־בעדינגונגען, לע געגנדיג אכט אויף די געגען־פייער־איינריכטונגען, דערויף, וואָס די פענסטער זענען געווען פערקראַטעוועט וואָס עס האָט נישט מעגליך געמאַכט, אז די בעשעפטיגטע אַרבייטער זאָלען זיך קענען אַרויסראַטעווען פון דער ברענענדיגער געביידע.

אין דערזועלביגער ריכטונג איז אויך געגאַנגען די אונטערזוכונג פון דער שטאָטישער אינדוסטריעלער קאָמיסיע מיט'ן אינזש. בערלינער אין דער שפּיץ.

אויך פאַרשטעהער פון די פערזיכערונגס־געזעלשאַפטען האָבען געמאַכט אונטערזוכונגען, כדי פעסטצושטעלען די הויך פון די היזקות פון די פערברענטע מאַשינען, א תל־געוואָרענע סחורות. די שאָדענס זענען אָפּגעשאַצט געוואָרען אויף א הויך פון 250,000 זל.

אין דעם געזונדצושטאַנד פון די אַרבייטער, וועלכע זענען פערוואונדעט געוואָרען בעת דער גרויליגער שרפה, איז ביז איצט נאָך נישט איינגעטרעטען קיין בעסערונג.

די גרויסע שרפה אין גלאָוונע

אָפּגעברענט 9 הייזער. — 26 אָרימע פאַמיליעס געבליבען אהן א דאַך

ווי מיר האָבען שוין מיטגעטיילט איז אין דער נאַכט פון דאָנערשטאָג אויף פרייטאָג אין גלאָוונע, הינטער לאָדז, אויסגעבראָכען א ריזען־שרפה.

די שרפה איז אויסגעבראָכען אין איינעם פון די עלטסטע הייזער אויפ'ן מאַרק. צוליבן ווינט האָט זיך די שרפה זעהר גיך איבערגעטראָגען אויף די שכנותדיגע הייזער און אַרויסגערופען אין שטאָט א פּאַניק. עס זענען אַלאַרמירט געוואָרען די פייערלעשער־אָפּטיילונגען פון די אַרומיגע דערפער און שטעטלעך. פאַרטאָגס זענען אויך געקומען דריי פייערלעשער־אָפּטיילונגען פון לאָדז.

פון די ברענענדיגע הייזער האָבען מענשען זיך געראַטעוועט, שפּרינגענדיג פון די פענסטער פון ערשטען שטאָק.

עס זענען פערברענט געוואָרען 9 הייזער. 26 אָרעמע פאַמיליעס זענען געבליבען אָהן א דאַך איבערן קאָפּ.

אין דער צייט פון דער שרפה האָט די פרוי פון הויז־איינגענטימער באַרקאָווי זיך בעריסען צו די פלאַמען פון איהר ברענענדען הויז. ווי ס'האָט זיך אַרויסגעוויזען האָט די פרוי באַרקאָווא געהאַט ליגען בעהאַלטען אונטער די ברעטער פון דער פּאָדלאָגע 8000 גילדען.

עס איז געשאַפען געוואָרען אַ הילף־קאָמיטעט, וועלכער דאַרף זיך בעמיהען צו שאַפען הילף פאַר די נשרפים.

דער שאָדען בעטרעפט 100 טויזענט זל.

* * *

פרייטאָג איז דער לאָדזער וואָיעוואָדע ה' האַוקע־נאָוואַק אַרויסגעפאָהרען קיין סטריקאָוו און גלאָוונע און בעזוכט די ערטער, וואו ס'זענען פאָרגעקומען די גרויסע שרפות.

דער וואָיעוואָדע האָט זיך שטאַרק אינטערעסירט מיט די סיבות פון דער שרפה.

געפעהרליכע טאַשען־גנבים אַרעסטירט

בעת נאַכט־אָבלאַווע אין לאָדזער „מלינות"

(—) די אויספאָרשונגס־פּאָליציי, האָט פאַרערדיגט א נאַכט־אָבלאַווע. וועלכע האָט געהאַט דעם ציל צו כאַפּען א רייה געפעהרליכע טאַשען־גנבים, וועלכע גראַסירען אין לאָדז, ספּעציעל אין די קינאָס, טעאַטערס און טראַמוואַיען.

די אָבלאַווע זענען גלייכצייטיג פאָרגעקומען אין צוויי פונקטען פון שטאָט: אין באַלוטער און אין גייערס ראַיאָן.

אין רעזולטאַט זענען פערהאַלטען געוואָרען עטליכע צענדליג „העכטלעך", דערונטער פיל אזעלכע, וועלכע זענען דער פּאָליציי גוט בעקאַנט פון זייער סאָלידער גנבישער מלאכה. צווישען די אַרעסטירטע זענען פאַראַן 10 געפעהרליכע גנבים, ביי וועלכע מ'האָט, בעת דער רעוויזיע, געפינען א סך קאָסטבאַרע זאַכען, וואָס שטאַמען פון גנבות.

פון די פערהאַלטענע גנבים איז כדאי צו דערמאָנען פאָלגענדע: ת. מ. טכוזש (מיעלטשאַרסקי 25), י. אַקערבערג (זגערזשער 12)), שמואל פעלדמאַן (לאָטניטשאַ 22), דוד הײַע (זאַכאָדניאַ 39), י. פראַגער (זגערזשער 15), חיים וואָלף ראָזענבערג (פּאָלודניאָווא 36), א. סוכאָוואָלסקי (בערעק יאָסעלעוויטש 5), י. טאָטאַרקאָ (לימאַנאָווסקי 10), ישעיה בער ליבעסקינד (קרוטקאַ־באַלוט 5), אַלטער וואָלף אייזענבערג (אוזשענדניטשאַ 22).

א חוץ די „מלינות" האָט די פּאָליציי אויך בעזוכט די פערדעכטיגע קאָרטען־הייזער, וואו מען פּראַוועט האַזאַרד־שפּיל. אין די דאָזיגע לאָקאַלען האָט מע' אויך פערהאַלטען א רייה גנבים.

די „טויער"־קראַוואַטען געהען שוין נישט

(און א זעהר אינטערעסאַנטע ערשיינונג פאַר די בעציהונגען אין דער לאָדזער טעקסטיל אינדוסטריע האָט מען בעמערקט אין דעם האַנדעל מיט קראַוואַטען.

ווי בעוואוסט, האָט זיך אין לאָדז געשאַפען א זעהר שטאַרקער גאַסען־האַנדעל, וועלכער הויפּטזעכליך קאָנקורירט אין דעם גאַלאַנטעריע־דעטייל האַנדעל. אויב דער גאַסען־האַנדעל אין פערשידענע צווייגען פון גאַלאַנטעריע און מאַניפאַקטור האָט זיך נישט שטאַרק געקענט ענטוויקלען, איז אָבער דער גאַסען־האַנדעל מיט קראַוואַטען געוואַלדיג געשטיגען. דער גאַסע־האַנדעל מיט קראַוואַטען האָט דאָס רוב צוזאַמענגעאַרבייט מיט דער קליינער קראַוואַטען־אינדוסטריע.

עס האָבען זיך דאָ ענטוויקעלט פערשידענע פאַכען פון צוזאַמענאַרבייט. דער סוד פון ערפאָלג פון די גאַסען־קראַוואַטען איז בעשטאַנען הויפּטזעכליך אין זייער אויסערגעוועהנליכער בילינקייט און דאַן אויף דער זעהר עפעקטפולער אויספערטיגונג.

קראַוואַטען פאַר 50 ביז 80 גראָשען איז אָהן שום ספק א גוטע געלעגענהייט פאַר דער בעפעלקערונג זיך צו פערזעהן מיט דעם דאָזיגען אַרטיקעל. עס האָט זיך פאַר די דאָזיגע קראַוואַטען געשאַפען א פּאָפּולערער נאָמען פון „טאָרנער" קראַוואַטען, צוליב דעם, וואָס דער האַנדעל מיט זיי קומט פאָר הויפּטזעכליך אין די טויערען.

אין דער לעצטער צייט בעמערקט זיך א געוויסער ריקצוג פון די דאָזיגע קראַוואַטען. עס האַנדעלט זיך אין דעם, אַז די גאַלאַנטעריע־דעטאַליסטען האָבען אָנגעהויבען אַ קאָנקורענץ מיט דעם דאָזיגען גאַסען־האַנדעל, אַראָפּלאָזענדיג די פּרייזען אויף קראַוואַטען און הויבענדיג גלייכצייטיג זייער קוואַליטעט. דער קליענט ווידער האָט זיך איבערצייגט, אַז עס לוינט איהם ניכער צו קויפען א קראַוואַט פון א בעסערער קוואַליטעט, איידער פון גאַסען־האַנדעל, וועלכע ווערען פּראָדוצירט פון דעם בילִיגסטען שטאָף און נאָך א פּאָר מאָל טראָגען ווערען זיי אַזוי צוקנייטשט, אַז זיי זענען נישט מעהר צו בענוצען.

לאָדזער אינדוסטריעלער 2 מאָל אַרעסטירט אין גדיניע פאַר דעוויזען־„חטאים"

(—) דער זוהן פון רייכען לאָדזער אינדוסטריעלער, ה' פּפייפער, וועלכער האָט חתונה־געהאַט מיט עטליכע טעג צוריק, האָט איצט געהאַט קליינע שטערונג אין זיין גליק. דאָס יונגע פּאָרפאָלק איז, פערשטעהט זיך, אַרויסגעפאָהרען אויף א חתונה־רייזע. זיי זענען געפאָהרען צום ים. קומענדיג קיין גדיניע האָט דאָס פּאָרל בעשלאָסען פאָהרען קיין צאָפּאָט. צוליב צושטריטקייט דער גליקליכער יונגערמאַן אויף דער גרעניץ אנגעגעבען די ריכטיגע סומע געלד, וועלכע האָט געהאַט ביי זיך. אין רעזולטאַט האָט מען אַרעסטירט און איהם איבערגעשיקט אין גדיניע אַרעסט. נאָך בעמיהונגען האָט מען איהם בעפרייט אויף 200 זל. קויציע.

צומאָרגענס נאָכ'ן דורכפאַל האָט דאָס פּאָר בעשלאָסען צו פאָהרען קיין דאַנציג. אויך אין דאַנציג איז ה' פּפייפער אַרעסטירט געוואָרען דערפאַר, ווייל מ'האָט ביי איהם געפונען א פערזיכערונגס־פּאָליסע אויף 3000 זל.

דאָסמאָל האָט מען איהם אין גדיניע נישט אַרויסגעלאָזט אויף קויציע.

חזן ה' משה ליס וועט היי־יאָהר דאַווענען אין „פילהאַרמאָניע"

די פערוואַלטונג פון דער לאָדזער „פילהאַרמאָניע" מאַכט בעקאַנט, דאָס צו די היי־יאָהריגע ימים־נוראים האָט זי אנגאַזשירט דעם אין לאָדז בעליבטען לאַנגיעהריגען חזן פון דער לאָדזער ווילקער־שוהל ה' משה ליס, ווייל אלס חזן איז ער אויף ימים־נוראים בפרט איז ער בעקאַנט אין דער שעהנער, האַרציגער זאַגער, מיט א שעהנער קלינגענדער שטימע, קלאָרע דיקציע און זעלטענער בעל־נוסח, נישט קיין וואונדער. אליין א געבוירענער טאַלאַנט—און דערצו נאָך געהאַט שימוש ביי אזעלכע גאונים חזנים ווי א. ב. בירנבוים ז"ל און זאַלודקאָווסקי און צום לעצט ביי די קאָלעגען ישראל אלטער און חזן משה קוסעוויצקי, ווי אויך די אָנערקענונג פון די פיעלע טויזענדער מתפללים געבען די פולע גאַראַנטיע. אַז די מתפללים פון דער „פילהאַרמאָניע" וועלען היי־יאָהר זיין איבערראַשט פון די ידיעה. אַז דער חזן משה ליס וועט היי־יאָהר דאַווענען אין דער „פילהאַרמאָניע" האָט דאָס אַרויסגערופען גרויס צופרידענהייט צווישען זיינע פיעלע פערעהרער.

פּאַפּולערע צוגען
קיין רומעניען
פון 15־טען ביז'ן 30־טען אויגוסט
פּרייז פון 200 ביז 260 זל.
קיין גדיניע
מיט בעשייניגונגען
פון 13–17 אויגוסט פון 14.90 זל.
פון 14–17 אויגוסט פון 12.50 זל.
איינשרייבונגען נעמט אָן
„אָרביס" פּיעטריק. 18, טעל. 249-33.

Dr. med.
HALTRECHT
ספּעציעל־אַרצט פאַר הויט־, געשלעכט־קראַנקהייטען און מענער־שוואַכע
האָט זיך איבערגעצויגען און נעמט אָן
פּיעטריקאָווער 161 טעל. 15-21
פון 11 פריה ביז 3 בייטאָג און פון 7 ביז 9 אָוונט
זונטאָג פון 8—1 בייטאָג.
פאַר פרויען א בעזונדער וואַרטע־זאַל
פאַר אונבעמיטעלטע לעטשניצע־פּרייזען

Dr. med.
Sadokierski
כירורג פון צייהן און יאסלעס
Piotrkowska 164 tel. 114-20.

KINO TEATR
MIRAŻ
[illegible]
הײַנט פּרעמיערע!
גרויסער דאָפּעלטער פּראָגראַם
— I —
„מענש—וואָלף"
אין די הויפּט־ראָלען:
Henry Hull i Warner Oland
— II —
רייץ פון דער יוגענד
אין דער הויפּטראָלע Sylvia Sidney
אנהויב 4.30 נאָכמיטאָג.

טעאַטער. מוזיק און פערוויילונג (קאָמוניקאַטען)

שטורמישער ערפאָלג פון „דאָס יונגעל פון בראָדוויי" מיט פסח'קע בורשטיין אין „ראָזמאַיטאָשטשי"

שוין לאַנג האָט אַן אָפּערעטע נישט געהאַט אַזאַ קאָלאָסאַלען ערפאָלג און אַזוי אויסגענומען ביים צושויער, ווי עס האָט די אָפּערעטע „דאָס יונגעל פון בראָדוויי", וואָס ווערט איצט געשפּילט אין טעאַטער „ראָזמאַיטאָשטשי" מיטן בעריהמטען אַמעריקאַנער סטאַר פּסח'קע בורשטיין און כאַראַקטער - אַקטיאָר יעקב פישער אין די הויפּט-ראָלען.

די דאָזיגע אָפּערעטע, וואָס איז אַ נייעס מיט איהר אַרט אויפפיהרונג, אויף דער יודישער ביהנע אין לאָדז, פערמאָגט אַ זייער שפּאַנענדען אינהאַלט און ווערט אַזוי פייסטערהאַפט אויסגעזונגען און אויסגעטאַנצט פון דעם אַזוי אַלזייטיג-בעגאַבטען פּסח'קע בורשטיין.

היינט זונטאָג 4.15 נאָכמ. און 9.15 „דאָס יונגעל פון בראָדוויי".

היינט דער גראַנדיעזער פאָלקס-קאָנצערט אין העלענאָוו
מיט דוד זיידערמאַן, חנה לערנער און וול. גאַדיק

דער נעכטיגער קאָנצערט פון דוד זיידערמאַן, חנה לערנער און וול. גאַדיק, וועלכער האָט געדאַרפט פאָרקומען אין העלענאָוו-פּאַרק איז צוליב דעם אונגינסטיגען וועטער אָפּגעלעגט געוואָרען.

דער גראַנדיעזער קאָנצערט קומט דעריבער פאָר היינט מיט אַ דאָפּעלטען, שענערן און גרעסערן פּראָגראַם.

ס'וועט קיינער דאַכט זיך נישט אויסמיידען די געלעגענהייט צו הערען דעם בעקאַנטען שוישפּילער און ערשט-קלאַסיגען זינגער דוד זיידערמאַן, די בעקאַנטע אַרטיסטין חנה לערנער און דעם אויסגעצייכענטען קאָנפעראַנסיער און מאָנאָלאָגיסט וול. גאַדיק.

דער גראַנדיעזער קאָנצערט קומט פאָר היינט אין העלענאָוו-פּאַרק.

Dr. REICHER

פּאָלודניאָווא 28, טעל. 201-93

ספּעציאַליסט

פאַר מענער - שוואַכע - בעהאַנדלונג

סעקסועלע פּראָבלעמען פון פּסיכאָ - אַנאַליזע

נעמט אָן פון 8—11 פון 5—8 אָוונט,

זונטאָג און חגאות פון 9—12.

פסח'קע בורשטיין פאַר „נותן לחם"
גרויסער קאָנצערט אין ווישניאָוואַ גורא

פסח'קע בורשטיין האָט מסכים געווען אַרויסצוטרעטען מיט אַ גרויסען קאָנצערט אין ווישניאָוואַ גורא לטובת דער הילפס-אינסטיטוציע „נותן לחם".

דער קאָנצערט קומט פאָר היינט, זונטאָג 12 אַזייגער ביטאָג, אין פּאַרק „זדראָוויע" אין ווישניאָוואַ גורא.

ס'וועט זיין איבריג צו זאָגען, אַז דער בעקאַנטער שוישפּילער, וועלכער האָט אַזאַ גרויסען ערפאָלג אין לאָדזער „ראָזמאַיטאָשטשי", האָט צוגעגרייט פאַר דעם גראַנדיעזען קאָנצערט אַ רייכען רעפּערטואַר, וואָס וועט איבערראַשען דאָס פּובליקום. דאָס וועט זיין דער לעצטער קאָנצערט פון פּסח'קע בורשטיין אין ווישניאָוואַ גורא, וואו דער בעקאַנטער שוישפּילער, זינגער, טענצער און רעזשיסער וועט זיכער אויפגענומען ווערען אַזוי ווי ער פערדינט דאָס. נאָכמעהר דערפאַר, ווייל די גאַנצע הכנסה איז בעשטימט פאַר דער הילפס-אינסטיטוציע „נותן לחם".

גרויסע גאָרטען-פערוויילונג אין העלענאָוו לטובת „מחזיקי חולים"

מיטוואָך, דעם 19-טען ד. ח. קומט פאָר אין פּאַרק „העלענאָוו" אַ גראַנדיעזע גאָרטען - פערוויילונג לטובת דעם הילפס - פעראיין „מחזיקי חולים".

עס וועלען אויפטרעטען די בעקאַנטע זינגערין לאָלאַ פאָלמאַר אין איהר רייכען רעפּערטואַר און וול. גאַדיק.

עס בעטייליגט זיך אויך דער סימפאָנישער אָרקעסטער אונטער דער לייטונג פון ס. פּיעטרושקאַ.

עס איז צו האָפען, אַז די לאָדזער יודישע בעפעלקערונג וועט אַרויסווייזען דעם געהעריגען אינטערעס און מאַסענווייז בעזוכען די פערוויילונג.

די בילעטען פון 29-טען ד. ח זענען גילטיג.

די צוגרייטונגען צום קאָנצערט פון „הזמיר" אין העלענאָוו

די צוגרייטונגס-אַרבייט צום גרויסען „הזמיר" קאָנצערט אין העלענאָוו זענען אין פולען גאַנג. ווי בעקאַנט וועט אויפגעפיהרט ווערען זאַקס קאַנטאַטע צו די ווערטער פון שלאָנסקי „מול הישימון". די דאָזיגע קאַנטאַטע געהערט צו די בעסטע שאַפונגען פון דער מאָדערנער יודישער מוזיק און די ערשטע אויפפיהרונג, וועלכע איז פאָרגעקומען מיט אַ צייט צוריק האָט אַרויסגערופען אַן אַלגעמיינע ענטציקונג.

צווייטער אויפטריט פון דער וואַרשאַווער פּאָליטישער שאָפּקע מיט ט. פּאַלישעווסקי אין פילהאַרמאָניע

היינט זונטאָג 8.30 אָוונט קומט פאָר אין פילהאַרמאָניע דער 2-טער אויפטריט פון דער בעריהמטער פּאָליטישער שאָפּקע מיט אַ הערליכען פּראָגראַם א. נ. „הער סטאַראָסטע האָט וויכאָדניע". די אַטראַקציע פון סעזאָן איז דער אויפטריט פון בעקאַנטען וואַרשאַווער זינגער טאַדעאוש פּאַלישעווסקי.

ראַדיאָ - פּראָגראַם
זונטאָג, דעם 16-טען אויגוסט

8 צייט-סיגנאַל, 8.18 פּליטען, 8.45 מאָרגען-צייטונג, 9 גאָטעס-דינסט, 10.30 מוזיק 11 מאָדערנע מוזיק, 1.25 פריהמאָרגען-קאָנצערט (פון ווילנא), 2.30 פעליעטאָן, 2.45 לייכטע מוזיק, 3.15 רעקלאַמע - קאָנצערט, 3.30 טווזענד מוזיק-טאַקטען, 4.30 טראַנסמיסיע פון ראַדזימין; 4.55 פּליטען, 5 קאַמעראַל-קאָנצערט, 6.35 פאַרן אָווענד-ברויט ביים מיקראָפאָן, 8.25 סקעטש, 8.48 פּאָליטישער איבערזיכט, 8.50 אָווענד-צייטונג, 9 ליטעראַרישע אוידיציע, 9.30 פּאַרטעפּיאַן-רעטשיטאַל, 10.30 פּליטען, 10.35 דועטען און לידער אויסגעפיהרט פון יאַנוש פּאַפּלאַווסקי און קאַזשימיעזש טשעקאַטאָווסקי.

טעאַטער „סקאַל" שרודמיעסקאַ 15 טעלעפאָן 101-16

אידאַ קאַמינסקאַ

מיט איהר אַנסאַמבל

היינט זונטאַג, 4.30 נאָכמ צו ביליגע פּרייזען און 9.15 אָוונט, אין דער בעריהמטער פּיעסע

מוטערשאַפט

מאָרגען מאָנטאָג, צום צווייטען מאָל

מאַדאַם X

בילעטען צו בעקומען אין קאַסע פון שטאָט-טעאַטער

ציפערן — די קינפטיגע באַזע פון ענגלישע פלאָט
(ענדע פון דער 5-טער זייט)

בער יאָ ערפאָרהערליך, דאָס איז צו שאַפען פאַר מאַלטאַ א דערגעטצונגס פלאָטען-באַזע. און צו דעם צוועק איז ציפערן דער בעסטער פונקט. איטאַליען האָט נעמליך אין מיטעלענדישען ים מעהרערע לופט-שטיצפונקטען און צוליב דעם איז ענגלאַנד אַזוי אונרוהיג. איטאַליען האָט נישט נאָר די אינזעל ראָדאָס און די אינזלען פון דאָדעקאַנעס, נאָר אויך די אינזעל פּאַנטעלעריאַ, וועלכע ליגט אויף דרום-מערב פון סיציליען און איז שטאַרק בעפעסטיגט און אויסגעבויט פאַרן לופט-פלאָט.

די אינזעל פּאַנטעלאַריאַ ליגט 160 ים-מיילען אויף צפון-מערב פון מאַלטאַ, אויף דעם האַלבען וועג צווישען סיציליען און טוניס, 50 ים-מיילען פון אַפריקאַ און 80 ים-מיילען פון סיציליען, און בעהערשט דעם איינציגען טיפוואַסער וועג פון מיטעלענדישען ים. זי איז ווי עס פערזיכערן די ענגלישע ים עקספּערטען, פון דער גרעסטער סטראַטעגישער וויכטיגקייט פאַר אַ מלוכה, וואָס קען אָנשליסען דעם מערבדיגען טייל פון מיטעלענדישען ים פון מזרח'דיגען טייל. און אויף פּאַנטעלאַריאַ, פּונקט אַזוי ווי אויף ראָדאָס און אויף די אינזלען פון דאָדעקאַנעס האָט איטאַליען שוין אַזוי פיל עראָפּלאַנען, אַז די דאָזיגע אינזלען מאַכען דעם איינדרוק פון בינען-שטאָקען.

ציהונג פון דער מלוכה-לאָטעריע
3-טע קלאַס; 2-טער טאָג

20,000 zł. — 93140.
10,000 zł. — 4839, 91781, 33941, 177211.
5,000 zł. — 132673, 135140, 176669.
2,000 zł. — 60781, 170820.
1,000 zł. — 63743, 88030, 110449, 134486, 169597.
500 zł. — 2083, 31251, 43006, 65421, 72429, 107204, 146891, 162912, 189307, 144375.
400 zł. — 7343, 10883, 11789, 52084, 73990, 74718, 84144, 92321, 99880, 102615, 120301, 126233, 120714, 101700, 188296.
300 zł. — 4014, 14426, 26955, 35000, 44422, 55258, 55334, 58160, 65258, 73125, 90740, 100748, 120416, 128098, 140692, 141073, 141273, 141223, 151003, 156574, 165197, 179774, 184156.
250 zł. — 3036, 7823, 10369, 10964, 11721, 12133, 18473, 30293, 32491, 32566, 37689, 37919, 39644, 43554, 45307, 48678, 57727, 79556, 98954, 101856, 103316, 112738, 115650, 137650, 136835, 149010, 149316, 150957, 158522, 158768, 172700, 178877, 161667, 184162, 187729.

WYGRANE po zł. 50, z literą s po zł. 200.

143 205 530 877 926s 1064 78s 217s 316 471 558 917 2120s 312 10s 933 3321s 616 87 706s 38s 4007 177s 315 545s 86 676 91s 940 56s 5260s 70 381 522s 663s 64s 727 830 89 6216s 555 70s 820s 58s 85s 929 7240s 823 8026 174 437s 683s 843s 9070s 152 465 605.

10099s 287 573 758s 85s 963s 11042 226 343 441s 78s 517 680s 12052 13023s 76s 103s 83 239s 373s 77 860 942s 14300 13 22 47s 680 785s 15097 129s 64 305s 445 506 16644s 17135s 548 78s 622s 714 801s 962s 18114s 260 380 539s 19000s 600 943

20017s 19s 145s 205s 478 528 21037 61s 260s 489 676s 731s 866s 22098s 215s 414 554s 890 23198 240 303s 643s 98s 24040 59s 844 25191s 205s 11s 319 654 998 26436 56s 604s 933 27102s 36 423 63 67 522 26s 660s 28282 311s 652s 82s 98 29097s 213 82 359s 415s 836 994s.

30064s 132 42 336s 497s 573 825 994 31021 167 461s 92s 606 834 910s 68s 32298 384s 509s 775s 904 6s 33192s 240s 543s 659 741s 34004s 202s 344 73 484 647s 67s 740s 89 863s 914 35154 283s 398s 479 575s 675 772 36231 364s 497 517 89s 865s 37106 403s 43s 510s 76s 82s 683s 857s 919s 92s 38217 37 652s 789s 845s 39077s 170s 339 485 633 96s 824 988s

40350 93 516 711 77 820 41117s 361 459s 98s 869s 82s 731 39 42798 919s 43001s 59 234s 463 506s 635s 772s 986 44076 134s 44s 359 461 68s 98 556s 824s 952s 99s 45094 174s 208 573s 614 22 46 708 923 46001s 367 422s 593s 47149s 53s 324s 499s 567 73 811 93 48038s 205 573 886 925s 49064 605 36s 798 978.

50025 31 78s 350s 473s 51008s 290s 372s 74s 730s 52076 165 268s 386 87s 433 55s 886s 965 53118s 276 650s 903 52s 54060 150 52s 329s 556 99 686s 756s 802 55098s 250 447 612s 747s 56299 406s 568 684s 972s 57158 454 573s 806s 9s 35 66 59005s 31s 398 655s 62 72 884 59043s 169s 360s 713s 18s.

60006 185s 462s 505 610 11 821s 61120 231s 314s 34s 97s 438s 63s 623 778 950s 74s 62063s 163 587s 618s 720s 67s 63120s 217s 603s 45s 64020s 39 62 399s 604 763, 850 92s 905s 90s 65074 329 406 71s 840 66190s 339 518 91 895 67042 239s 546 62s 674 704s 889 68046s 685s 69001s 141 270s 328 485 576 685s 917 54.

70256s 443 568s 72s 75 99s 997s 71008 212s 60s 330 74s 98 693s 727 72335s 604s 32s 41s 845s 970s 73162s 556s 610 755s 909s 62 74178s 216s 40s 816 96 75071 181s 219s 21 320s 406s 74 605 892s 914 76189 214 45s 472 97s 774 77144 63 323s 562 94 635 928s 78016 106s 319 515s 618 706s 14 79024s 49 161s 343 444 543s 45s 941.

80047s 93 225 38s 41 770 75s 855s 96 936 68 86 81105s 58s 353 98 411s 48 824s 82010s 549 93s 752 83010s 225s 312 499 595s 900 84128s 33 84 246s 642 749s 85017 20 491 576 630s 744 86019 197s 528s 78 766 92s 873 907 87186 622 763s 825 45s 93 88288s 288s 442 76 821s 84 89234s 337 48s 86s 468s 570 754 863s

90009 198 265 371 7 82 467s 740 822s 86s 91089 181 449s 614s 779 92184s 316s 471s 93131 391 455 556 98s 760 73s 939s 94045s 387s 410 524 93s 619 94s 916 95005 55s 73s 178s 208s 459 623s 879 96108 951s 60 97248s 491s 967s 98041s 145s 699 99008 119s 201s 302s 5 468 818.

100290s 649s 101062s 428 9 51 536 87 807 66 102142s 283 328s 52s 577 709 885 103016 21 421s 736s 89s 98s 980 104296 502 779 105073 449s 579s 689s 106231s 547s 79s 716 806 958 107035 209s 328s 513 90 758s 851 90s 108114 314 58s 551 650 780 826s 920 109094 923.

110042s 54s 94s 212s 315s 445s 500 758s 926s 64s 111037 123s 271s 465 567 73s 768s 880s 112061 220s 547s 746s 895s 113050s 271s 550 710s 68s 114185 451 881 91 115178s 284 459s 745s 58s 116127 424 520 60 688s 743s 6s 952 117117 259s 407s 555s 81 645 710 25 77s 118263s 337 595 647s 717 119002s 131 222s 321 99s 764 877 950s

120006 26s 168s 215 95 99 378 679 742s 121034s 65s 93 312 13 627s 58 939s 122003 186 441s 524 635 48s 758s 86 90 889 123011s 180s 95 416 124494s 590s 745 125050 97 159 564 91s 656s 772s 126262s 456s 675 999s 127016 63 94 526 602 11 748s 60 862 915 129029s 336 75 790 870

130083s 166 211 623 798s 954s 93s 131121 303s 9s 425 73s 596 878 132076s 327 590s 893 903s 133186s 202s 30 434s 47 530 600 726s 134001s 88s 169 73 439s 506s 36 919s 135213 385 541s 622s 70 922 90 92 136167 240s 455s 137131 215s 722s 945s 138233s 476 520 87 808 991 139184 501 644s 747 876s 96s

140012s 145s 272s 776 829 60s 975s 141045 98s 290 490s 921s 142053 142 96 320 77s 561s 859s 911s 143075s 222s 87s 592 642 941 144120s 65 386s 778s 145005s 6s 312s 416s 730s 843 913 16 146003 227s 34s 48s 332 784s 147185 215s 99 502 953s 148020 1 83 104 13 564 670s 149140s 51s 303s 55 84 91s 706

150139 292s 413s 21 669 84 949 151191 300 87s 648 745 152069s 161s 270 354 574s 885s 936 153030 113 40s 345s 425s 545s 628 154020 247 41 77 696s 781 956 155012s 87 258s 534s 627s 900s 34 156951s 157081 349 64 93 474 833 45 158054 152 8 289 320 767s 833s 159184s 562s 997s

160000s 111s 27 55 485s 579s 603s 161065s 153s 429 641 729s 57 818 948s 162138 64 84s 871 924s 163299 948 53 164503s 245 836 165111s 780 96s 860 166096 117s 393s 640 734 167657 703s 168125 177 638s 721s 35 64s 169400 558s 77 600s 66 741s 913

170054s 116s 84s 93 315s 695 830 960 171240 667 73s 895 905 172033 239 74 339s 441 724 987s 173009s 59 67s 139 390 744 865 174037 309 61s 537s 175052s 137s 61s 9 463s 926s 176227s 535s 698 710s 921s 177032 45 224s 328s 499 653s 178303s 92s 702s 825 38s 958 70 179156s 72 206 415s 93s 595 762s 904s 28

180017s 125 34s 354s 413s 510 783 910 181013s 191 392 682 734 184119 774 183005 273 388s 513 678 765 831s 184305s 24s 441 98s 643s 561s 185430s 627s 86 834 916s 186084 330s 49 703s 68 927 187036 264s 84s 404 570s 86 845 57 932 188204s 12 616s 769 907s 189014s 175 275 544 835 960

190097 165s 97 230s 68 353s 96s 972s 191144 418 525s 192033s 88 260 70 551s 914 193027s 305 19 67 422 574s 641s 892 903 194038 134 35s 227 97 335 816s 67 95 905s

CIĄGNIENIE DRUGIE.

WYGRANE po zł. 50, z literą s po zł. 200.

32s 438s 1535 747s 849 921s 2329s 662 958s 3236 99s 618s 4132 69s 613s 5069s 331s 684 738s 6601s 767 81 7623 881 8043s 169s 88 9435 637s 975 10511.

11448s 888 12046s 767s 13089 148s 467 629s 967s 14544s 602 702s 872 15180 17028s 64 303s 18105 533 19593.

20363 440s 776s 21097s 336 483 916 34 22007 303 480 85 650s 58s 787 97 23090 160 334s 407s 768s 25304s 685s 884 99 934 26148s 80s 353s 425 594 842 27702s 28077 198s 685 29040 467 687s 99s 810s 945.

30305s 59s 659s 725s 31348 72 945s 32637s 33459s 520 35 881 34604s 794 35252s 456 687 36217s 38 349 532 741 37013 331 521 719s 38214 588s 39105s 67 518s 89s 613s.

40017s 681s 719 41303s 96s 597s 746s 42268 682s 783 44415s 677 95 45398 730 46317s 598s 846 47195 631 818s 48182s 272s 449s 49049s 57 115s.

50351 860 929 52219s 53043s 199 54510s 917 42s 55081 956s 56076s 84 346 90s 906s 9 94 57012s 174s 725 31 58142 316 66s 77 626s 59308s 662s 60277s 342 824s.

61262s 618 62102s 597 682s 63017s 635s 900s 64105s 33s 65181 66443s 92 67053 354s 835 84s 68013s 991 69016 396s 445s 554

70176s 470s 81s 930 65 71069s 127s 526s 650 72936s 420s 52 530s 636 60 74556 665s 90 811 75191 76023 149s 378 77196 999s 78458 509s 16s 770 933 79324s 496 596 621.

80112s 14s 70s 318 876s 987s 81023s 141 537 82369 83864 84766 85625s 86584 818s 87562 96 690 911 21 88029s 89215 346 90 1s

90141s 589 610 91076s 92025s 748 93024s 766 94295s 518 95275 323 96911s 97025 494s 891 969 98095 396s 589 92 626s 99319 432 547s 613 33s 768.

100019s 313 90 101563s 606s 102119 282s 490 776s 103295s 465s 795 104417s 929 105719s 62s 106080 344s 107024s 171s 273 378 108289 522 711s 109112s 355 577 687 993 110218s 792 889 112322s 400s 113127 708s 973s 114516 783 893 115200 507 116199 505s 955s 117269 565 670s 118514s 668s 119057 447 611 768s

120350s 829s 121425s 122135s 582s 749s 918 123561 124074s 169 289s 694s 704 873 125133 81 694s 769s 126286 898s 127313s 574s 783s 128379s 84 793s 985

130980 131900s 132153 357 133870 134071s 125 471 986s 135171 246 72s 939s 136201s 27 791 137742s 887s 138076s 189 342 65s 563s 139324s.

141272 410s 603s 21 143019s 45 215 65s 144094 253s 306s 942 145183 459s 703s 818s 19 943 146417 739 818s 41 931 147108 10 495 629 722 59 99s 148682s 793 950s 149952.

150238 345s 151280 667s 152152s 56 65s 365s 570 153642s 88 809s 154639s 155077s 82 367s 491 902 156075 141 300 545 808s 903 75s 157152s 403 49s 158523 159284 460 503 630s.

160315s 401s 816s 928s 161486 162178s 762s 163191s 276 164153 649 165301s 32s 745 876 167552 168667s 846s 924s 62s 96 169073 880s 995s 96s.

170106 39 68 171317s 86s 848s 172288s 413s 941s 173141 174177 701 176289s 339s 529s 688 854s 177578 90 178599 921 179389 459 517s

181213s 314s 405 97 182419 183462s 184010 494s 602s 61 860s 185182 438 778s 915s 187930s 188180s 823s 83

190204 385s 623s 721 192009 89s 122s 818s 193529 611s 47s 981 194210s 63 498 502 89s 677.

CIĄGNIENIE TRZECIE.

50,000 zł. — 116708.
25,000 zł. — 100720.
20,000 zł. — 36976.
10,000 zł. — 45226, 73056, 77929.
5,000 zł. — 54917, 184300.
2,000 zł. — 5970, 31963, 67891, 57094, 116674, 137500.
1,000 zł.—4701, 177208, 186179, 187603
500 zł. — 2342, 37013, 48581, 54000, 71265, 102408, 132262, 166132, 175710, 194544, 40733, 50879, 69197, 83860, 85615, 85631, 70824, 102650, 135090, 138076, 150309, 176656.
300 zł. — 4414, 5295, 10219, 58857, 47725, 51945, 63515, 65537, 77918, 79898, 102094, 102420, 120485, 125469, 139412, 141667, 143389, 159454, 162709, 166926, 194600, 182570, 194234.
250 zł. — 11188, 11909, 10761, 26398, 27867, 29633, 29722, 30912, 33592, 34517, 37955, 45451, 58190, 61567 69600, 70627, 71001, 73114, 73382, 73868, 74027, 18275, 92209, 96720, 97201, 101420, 105190, 108631, 113099 120838, 126333, 138311, 138570, 141683, 152632, 165093, 170070, 183965, 187972, 191329.

WYGRANE po zł. 50, z literą s po zł. 200.

453s 711 947 1056 119 394 437s 53 548s 851 949 2271 316s 570s 805 3306s 55s 61s 749 4414 87s 5424s 754 6102s 431s 924s 7351 476s 537s 923 8122s 562 9614s 26s 69 971s

10187s 520s 600 761 936s 11209 56 531 704s 931s 12093s 627 859 13831 88s 914 14727s 864 15269s 366 72s 414 68s 753s 16144 514 782s 17061 358s 470 670 851s 18097 803 907 19581 768

21011s 595 22084s 867s 905 7s 23187 391 473s 695s 876s 24143s 400 98 25010 155 569s 709s 24 833 26152s 397 606s 958 76s 27342s 623 738s 814s 930 67 28413s 745s 29626 913s.

30545s 67s 830 31598s 782s 972 32367 471 505 35832s 36045s 317s 400s 537s 622 69s 764 88 37351s 603 47s 38075 182 909s 39056s 897s.

40406s 537s 847s 41190 332s 518 886 42260s 362 43198s 415 917s 44761 45032 46089s 47672 746s 48569s 881s 49050 247 476s 873 999s

50000s 341s 968s 51667 751 76 89s 877 963 52226 780 53217 549 643s 54689s 731s 55279s 57331s 747s 858s 907s 58278 995s 59055

61001 13 31s 40 81s 154s 375s 411 664 900s 62210s 370s 63290 64263s 306 450s 513 61s 65082 67419s 926s 68351s 400 473s 684s 69127 437 695s

70322 661 702 71064s 914 72725s 926s 73142 381 578s 645s 715s 884s 74130s 341s 526 756 67s 891s 75159s 208s 439s 594s 76413s 77060 550 72s 785s 964 78405s 548s 721s 79624 972s

80025 453 563s 680s 81022 375s 600 82515 98s 83319s 84503 17s 600s 888s 85447s 874s 933s 67 86097s 120 92 427s 87025s 865 88448 752s 89387

90574 693 824 91274s 361s 470s 92051s 211 470 690s 764s 93097 266s 572 661s 94734s 95049 758 867 906s 96506s 97089s 92s 234 438 609 916s

100067 450s 681 87s 729s 101153s 313 471 861s 102126s 206s 309s 76 103066 205 503s 13 953s 104239s 302s 63 440 105034 133s 649s 924 106046 267 812 77s 87s 107157s 260 321 37s 536 751 894s 975 108035 280 937s 109132 309 443s 689s 784s 807s 953.

110137 357s 861s 111129s 492 863 929 112393 113485s 842s 942 114013 59s 204 34s 829s 92s 115249 116100 463s 550 672 117976s 119108s 18 274s.

120272s 385s 536 701s 838s 121260 381s 676s 122236s 80s 317 931 82s 132367 573 763s 933s 89s 124002s 115 975s 125066s 178s 728s 944s 126140 414 128430s 801 129459s 609 844s 902s

130144 256s 89 656s 85 131294 511s 668s 718 132058s 67s 104 789s 133024s 135053 920s 136418 84 829s 137005 176s 382 138277s 626 800s 139692s 952s

140431s 830 84s 88 141719 142156s 229s 547s 638s 46s 902s 143124s 47 76s 144188s 430s 559s 885 145061 536 606s 701 146159s 679s 147065 228s 334 914s 148320s 538s 617s 74 149023s 526s 615s

150913s 151143s 434 84 754 907s 152091 169 310s 729 153239s 564s 851 154480s 842s 155692s 879s 944s 156020 126 335 402s 814 941 157001s 275 458 616 979s 158047 127s 299 764s 159337s 488s 574s

160130s 359s 877s 161009s 825s 162520s 680 826s 163047s 119s 274s 345 69s 164289s 916 51s 165395s 518 856s 166360 97s 409s 643 167535 982s 87s 168191s 393s 418 85 943s 169127

170211s 380 171093s 580 673 836 964s 172123 496s 623s 175934 176326 74s 177049s 302s 475 644s 895s 178021s 321 447 609s 179040s 694s 787

180304s 96s 541s 181275s 438 829s 182225s 624 183119s 24s 504s 908 60s 184286s 392s 433 501 799s 185216s 359s 531 75s 186140s 635s 782s 841 933s 187212s 638s 763 801 911s 188044s 272s 327s 448s 681s 189481s 730 864

190019 234 154 822 191250s 890s 192510 193003s 715s 194462.

קלאנג-קינא
CAPITOL
זאוואדזקא 16

הייבט אויז פאלג. טעג!
„הייראט איפ'ן שיידע-וועג"
גרויס מייסטערווערק אין די הויפט-ראָלען: Kay FRANCIS, Georg BRENT | 1 פל. 109 זל. 2 פל. 85 גר. באלקאן 54 גר.

הייבט אויז פאלג. טעג

איבערציהונגען אין עקספעדיציעס נאך
ארץ-ישראל
איך געזאמעלטע וואגאנען ערלעדיגט
שנעל און פינקטליך צו מעסיגע פרייזען
„POLSKI LLOYD" Sp. Akc.
oddział w Łodzi Narutowicza 13
tel. centrala: 250-15.
Palestine Shipping Co. Ltd.
Palestine and Egypt Lloyd Ltd.
פערטרעטונג

געגעז בעלוינונג
דער עהרליכער פינדער פון די 23 דאלארובקעס לויט די נומערן: 1427350, 1427351, 1402537, 1402538,
779789 779790 779791 1427297 1427298 1427299
0835413 0779677 1187311 0983725 0423710
0292851 1427353 1427352 0614363 1427354
0779678 0779676 ווערט געבעטען געגען הויכע בעלוינונג אפצוגעבן אדער זיך צו פערשטענדיגן טעלעפאניש:
Cegielnia „CENTRUM"
Słowackiego 18, tel. 157-66.
די דאלארובקעס ווערן ערקלערט פאר אונגילטיג.
אלע בעווארענישען זענען געמאכט געווארן.

Dr. med. Niewiażski
ספעציאליסט פאר טריפער, סיפיליס און הויט - קראנקהייטען. בעהאנדלונג פון מענער - שוואכע
אנדזשעיא 5, טעל. 159-40
פראנט, 1טער שטאק
נעהמט אן פון 1-5 און פון 5-9 אוונט
זונטאג און יום טוב פון 1-9 נאכמיטאג.
ספעציעלער ווארטע - זאל פאר פרויען

Dr. R. Windzberg
CHIRURG
przyjmuje od 1—3 p. p.
Piłsudskiego 15
tel. 206-75.

DR.
MICHAŁ URBACH
נערוועזע און אינערליכע קראנקהייטען און פיזיקאלישע טעראפיע
נעמט אן פון 1—2 און פון 5—7 נאכמ.
Zawadzka 15 m. 6 tel. 148-83

לעטשניצע
פאר ווענעריש קראנקע פון דאקטוירים ספעציאליסטען
לאדז, זאוואדזקא 1
טעל. 122-78
טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אוונט.
ווענעריש-קראנקע, מענערשוואכע און הויט-קראנקהייטען
אנאליזען פון בלוט און אורין
די פערהיטונגס-סטאציע
איז טעטיג א גאנצען מעת לעת
פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע-זאל
א בעראטונג 3 זל.

DR. MED.
G. GERSZTAJN
ספעציאליסט פאר אויגען-קראנקהייטען
צוריקגעקעהרט
Traugutta 12, tel. 175-10
נעמט אן פון 11—2 און פון 5—830 אוו.
אונבעמיטעלטע—לעטשניצע-פרייזען.

DR.
N. Zausmer
PIOTRKOWSKA 25,
tel. 109-07.
POWRÓCIŁ.

Dr. med.
M. TAUBENHAUS
צוריקגעקעהרט
ספעציאליסט
פאר אקושעריע און פרויען קראנקהייטען
פערהיטונג געגען שוואנגערשאפט
זגערזשער 11 טעלעפאן 246-09
נעמט אן פון 9—2 פריה און פון 4—8 אוו

Dr. I. Silberstom
הויט, ווענערישע און געשלעכטס-קראנקהייטען
צוריקגעקעהרט
KILINSKIEGO 127
נעהמט אן פון 3—9 אוועגד.
פאר אונבעמיטעלטע— לעטשניצע-פרייזען.

Dr. L. Suchowczycki
כירורג
GDANSKA 11, tel. 123-47
(רוג 11-טער ליסטאפאד)
צוריקגעקעהרט
און נעהמט אן פון 4-6 נאכמיטאג.

Dr. med.
M. JAKOBSON
כירורג
ביינער-כירורג=ספעציאליסט
D-ra Sterlinga 22
Nowa-Targowa) tel. 174-42.

Dr. med.
B. Czaplicki
choroby uszu, nosa i gardła
powrócił
Piotrkowska 120, tel. 107-33.
12–1 i 5–7.

Dr. med.
Z. DATYNER
אוראלאג
ספעצ. פאר נירען בלאז און אורין-קראנק.
ZACHODNIA 59a, tel. 148-95
נעמט אן פון 9-11 און פון 6-8 אוונט

Dr. med.
A. Banasz
כירורג · אוראלאג
האט זיך איבערגעצויגען אויף
Piotrkowska 121, tel. 139-88.
נעהמט אן פון 4—6 נאכמיטאג.

מענער
פלייש-הויט
ווערען אויפגעפרישט און פאסאנירט
ביי י. שווארצבערג לאדז, טראוגוטא 16.

לקוח אויז
פערשפרייט
דעם נייעם
פאלקסבלאט

Dr. med.
M. GLAZER
ספעציאליסט פאר הויט- און ווענערישע קראנקהייטען
צוריקגעקעהרט
ZACHODNIA 64, tel. 185-49
נעהמט אן פון 12—2 מיטאג און פון 7 ביז 8.30 אוועגד.
זונטאג און תנאות פון 10—12 ביי טאג.

Dr. I. Piechowicz
ספעציאליסט פאר אקושעריע און פרויען-קראנקהייטען
פערהיטונג געגען שוואנגערשאפט
שרודמיעסקא 18, טעל. 107-79
נעמט אן פון 8—10 פרי און פון 3—7 אוו

Dr. Słobodski
OKULISTA
POWRÓCIŁ.
4 WÓLCZANSKA 4
tel. 241-27.

Lekarz-Dentysta
N. KACZANOWSKI
נעהמט אן אין אמבולאטאריום פון דער געז. „לינת המשמורים"
פילסודסקיעגא 21, טעל. 242-55
אין די שעה'ן פון 9-11 פריה
און פון 5—9 אוועגד.

Lekarz Dentysta
Jakób Botwinik
נעמט אן טעגליך פון 10 ביז 3 נאכמ.
אין דער לעטשניצע „פאמאץ" רוג זגערזשער און לימאנאווסקיעגא 1, טעל. 101-29
און פון 4—10 אוועגד אויף נארוטאוויטשא 13. —::— צוגענגליכע פרייזען
פאר ארבייטסלאזע — הנחה.

ד"ר העללער
ספעצ. פאר הויט און ווענערישע קראנקהייטען און מענער - שוואכע
8 טראוגוטא 8, טעל. 179-89
נעמט אן פון 8—11 און פון 4—8 אוונט
זונטאג פון 10—2 מיטאג.
פאר פרויען – א ספעציעלער ווארטע-זאל
פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פרייזען

DR.
S. Kantor
ספעצ. פאר הויט און ווענערישע קראנקהייטען (מענער-שוואכע)
90 פיעטריקאווער 90
טעל. 129-45
נעמט אן פון 8—2 נאכמ. און פון 6—9 אוו.

Dr.
Wajnberg
ספעציאליסט פאר לונגען, הארץ און טובערקולאזע קראנקהייטען
פיעטריקאווער 145
טעל. 126-02
נעמט אן פון 9-10 פריה, 3-5, 8-9

Mgr. Praw
Ludwik Goldkorn
Tłumacz Przysięgły
dla języków:
niemieckiego
hebrajskiego
i żydowskiego
Al. I Maja 9, tel. 114-50
przyjmuje od 11—2 pp. i od 4—7 w.

Starszy Felczer
I. JOSKOWICZ
פולנאצנא 4, טעל. 41-86
נעמט אן טעגליך פון 8—11 און 4—6
טעגליך פאקען-שטעלען מיט פרישע קראוויאנקעס.

אויערן, נאז און האלז און לונגען-קליניק
מיט בעטען פון
Dr. Z. Rakowski
פיעטריקאווער 67, טעל. 127-81
נעהמט אן שטענדיגע קראנקע (צוועקס אפעראציע א. אז. וו. ווי אויך אמבולאטארישעס פון 9-2 און פון 4-8 אוונט
ביי דער קליניק איז טעטיג
א רענטגען- גאבינעט
פאר דורכלייכטונגען און אלערליי פאטאגראפיעס

Dr. med.
J. Nadel
ספעציאליסט פון אקושעריע- און פרויען-קראנקהייטען
אנדזשעיא 4, טעל. 8-92
נעמט אן פון 10—12 און פון 5—7

לעטשניצע
פאר ווענעריש-קראנקע
מענער - שוואכע און הויט-קראנקהייטען
פון דאקטוירים ספעציאליסטען
פיעטריקאווער 45
טעטיג פון 9 פריה ביז 9 אוועגד.
פרויען און קינדער נעמט אן א פרויען-דאקטער פון 11-1 און פון 5-7 אוועגד.
א בעראטונג 3 זל.

DR. MED.
Pikielny
אוראלאג-כירורג
ספעציאליסט פאר נירען, בלאזען און אורין-קראנקהייטען
NAWROT 8, tel. 219-90
נעהמט אן פון 4—7 נאכמיטאג
צוריקגעקעהרט

רייגע אנאנאסען!
1 זלאטי אנאנאס ביז 15 ווערטער 1 זלאטי

א בעקוועהם ארט אויף א ... צאוויגע אויף וואלבארסקא גאס. צו פארען פאמארסקא 18, ביי ציטרינאוויטש.

פערשידענעס

צו איינגעפיהרטע פאבריק ווערט געזוכט א שותף. צו ערפארען פילסודסקיעגא 43, ביי ה. זילבערט.

אנ'אבערלאק צו פערקויפן, ... „Union" פאסט ניי. צו ערפאהרען געלבארד, פילסודסקיעגא 48.

א גוט-איינגעפיהרטע
קאלאניאל- און שפייז
געשעפט
אין בעסטען פונקט פון שטאט גרין מארק 10 מיט א וואוינונג, ... אבריייזע פון זאפארט איבערצוגעבן. ערפאהרען ביי האלפערן, 6 שערע...

... ograniczonej ilości inteligentnych ...owitych panów i pań w wieku ... lat jest sposobność do teoretycz... i praktycznego poznania nowo...wadzonych działów popularnych ...ieczeń i odpowiedniego zarobku. Wybrani otrzymywać będą za ... przeszkolenia wynagrodzenie.
Zgłoszenia osobiste poniedziałek ...rek w godzinach 9—14 Assicura... Generali Narutowicza 6.

שרייבען שעהן און ...
לערנט אויס דער בעוואוסטער קאליגראף ל. בערמאן אין 15 לעקציעס, ווערט אויסגעלערנט גוט שרייבן א יודיש בריף אין פערלויף פון א חודש ... דעם, וואס קאן גארנישט. די עלטער שפילט קיין ראלע. די פרייזן זענען ביליג. אלעע 1-טער מאי 4, ביי ליפשיץ.

Administrator zdolny
...giczny przyjmie kilka domów w ..., prowadzi samodzielnie wszelkie ...wy sądowe, skarbowe i t. p. za ...ncją „Oferty za niskich cen".

פרייע פאסטענס

א יונגערמאן אין עלטער פון 18—20 יאהר, בעקאנט אין דער טריקא-וועש בראנזשע מיט גוטע רעפערענצען ווערט פון זאפארט געזוכט. אפערטען אין אדמ. „נייער פאלקסבלאט" סוב "H". 9619

א יונגערמאן ביז 40 יאהר צו היטען א הויף. קען זיך מעלדען – לוצקי-ליפאווא 1.

ס'ווערט געזוכט א קוואליפיצירטער ארבייטער (רין) אויף א 8-ער הענדשקע-מאשין. קילינסקיעגא 43, וו. 19.

ס'ווערט געברויכט א אונטערמא-שינער צו הויזן. ביי ווישליצקי, וואל-בארסקא 29, פראנט, 1-טער שטאק.

קוואליפיצירטע נייהערינס צו האנד-בינדעס ווערט פון זאפארט געזוכט ביי הערשקאוויטש, וואלבארסקא 31.

נויטיג דאמען-וועש-נייהערינס אין שטוב אין גרויסצוגעבן. זגערזשער 36, ביי נ. ליטווין.

ראקאלען

צו פערמיטען 2 צימער און קיך, 1 צימער און קיך און איינצעלנע צימער מיט קלאזעט, באזארנא 7.

2 צימער און קיך מיט אלע בע-קוועהמליכקייטען גלייך פון ווירט, איז פון זאפארט צו פערמיטען. צו ערפאהרען בראנטשישקאנער 30, פעסטענבערג.

א בעקוועהם ארט צו שלאפען פאר 2 מענער אין א מעבלירט לופטיג צימער מיט בעקוועהמליכקייט: צו ערפאהרען קילינסקיעגא 39, וו. 18. מעסיגע פרייזען.

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i P. Wajntraub. Redaktor odpowiedzialny: Chanon Kaufman.
Czcionkami i druk rotac. „Najer Folksblat". Piotrkowska 21.